

WORDS OF WISDOM

"Go placidly amid the noise and haste, and remember what peace there may be in silence; as far as possible without surrender be on good terms with all persons. Speak your truth quietly and clearly; and listen to others, even the dull and the ignorant; they too have their story. Avoid loud and aggressive persons, they are vexations to the spirit. If you compare yourself with others, you may become vain and bitter; for always there will be greater and lesser persons than yourself. Enjoy your achievements as well as your plans. Keep interested in your own career, however humble; it is a real possession in the changing fortunes of time. Exercise caution in your business affairs; for the world is full of trickery. But let this not blind you to what virtue there is; many persons strive for high ideals; and everywhere life is full of heroism. Be yourself. Especially, do not feign affection. Neither be cynical about love; for in the face of all aridity and disenchantment it is perennial as the grass. Take kindly the counsel of the years, gracefully surrendering the things of youth. Nurture strength of spirit to shield you in sudden misfortune. But do not distress yourself with imaginings. Many fears are born of fatigue and loneliness. Beyond a wholesome discipline, be gentle with yourself. You are a child of the universe, no less than the trees and stars; you have a right to be here. And whether or not it is clear to you, no doubt the universe is unfolding as it should. Therefore be at peace with God, whatever you conceive Him to be, and whatever your labors and aspirations, in the noisy confusion of life keep peace with your soul. With all its sham, drudgery and broken dreams, it is still a beautiful world. Be careful. Strive to be happy".

Found in Old Saint Paul's Church Baltimore, Dated 1692.

CADET

ANNUAL OF SAINIK SCHOOL KAZHAKOOTAM

1995-'96

of Jan of / A.R. Rega -> m. 2000

2750262

The
Kazhakootam Cadet

SCHOOL MAGAZINE 1995-'96

SAINIK SCHOOL P.O.
THIRUVANANTHAPURAM, DISTRICT
KERALA - 695 585

PATRON
Capt APA Robin NM
Indian Navy

Editorial Adviser
Maj S Ashok Kumar

CHIEF EDITOR
Prem C Nair

EDITORS
K Rajendran (English)
MB Vitekar (Hindi)
TGS Panicker (Malayalam)

STUDENT EDITORS
2661 Jairam R
3803 Indrajith S
2677 Praveen B Nair
2659 Binu Paul John

Vice Admiral Inderjit Bedi, PVSM, AVSM

FOC-in-C, Southern Naval Command, Cochin
(Chairman Local Board of Administration,
Sainik School, Kazhakoottam)

वाइस एडमिरल इन्दरजीत बेदी, पी वी एस एम, ए वी एस एम, ए डी सी
 फ्लैग ऑफिसर कमान्डिंग-इन-चीफ
 Vice Admiral Inderjit Bedi, PVSM, AVSM, ADC
 Flag Officer Commanding-in-Chief

मुख्यालय
 दक्षिण नौसेना कमान
 कोच्ची - 682 004
 Headquarters
 Southern Naval Command
 Kochi - 682 004

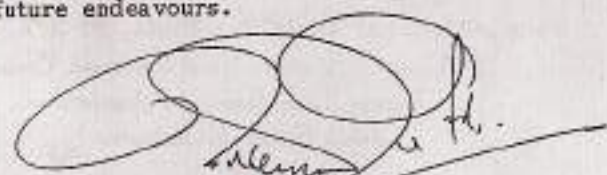
27 Mar 96

MESSAGE

I have welcomed the opportunity to be closely associated with the activities of the Sainik School, Kazhakootam as Chairman of its Local Board of Administration. The year that has gone by has been one of laudable achievements for the School particularly in the field of academics. I am happy to note that the School has been placed second amongst all the Sainik Schools in the country in the School Board Examinations.

2. During my periodic visits I have been observing the conspicuous changes being brought about in the training environment of the School. This has been possible with the concerted efforts of the teaching as well as the administrative staff of the school. I do hope that the trend will continue and the school shall be able to rise to greater heights of academic and extra curricular achievement in the years ahead.

3. I wish the Sainik School, Kazhakootam fair winds and following seas in all its future endeavours.

 (Inderjit Bedi)
 Vice Admiral

Principal - Capt (IN) APA Robin NM

Headmaster - Maj S Ashok Kumar

Registrar - Sqn Ldr VS Ingale

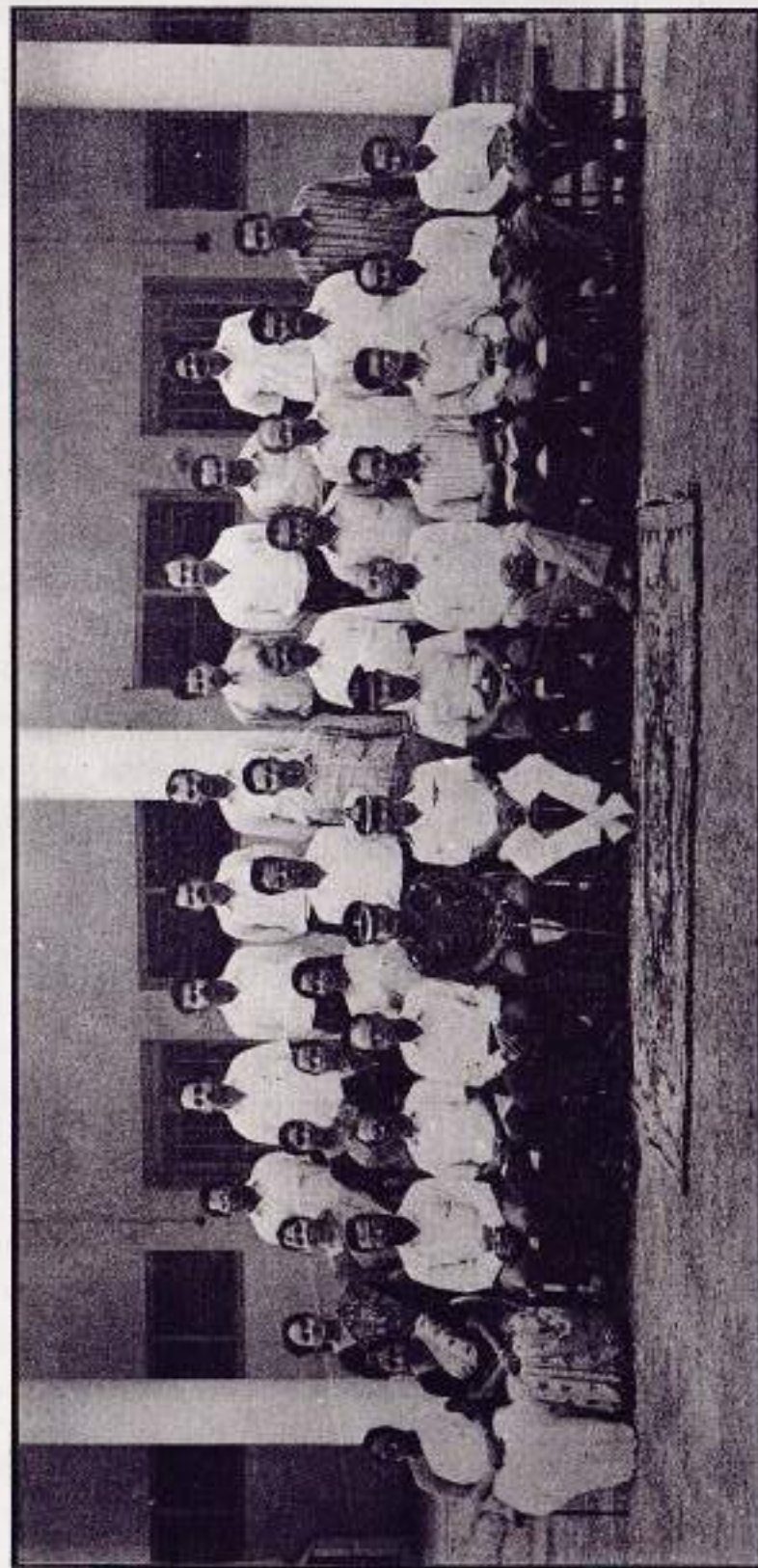

Senior Master - GD Tekale

*EDITORIAL BOARD : Standing: Indrajith S. and Jairam R. (English), Binu P. John (Malayalam) and Praveen Nair (Hindi)
Sitting: Messrs TGS Panicker (Malayalam), Prem C Nair (English), Headmaster, Principal, Registrar, MB Vitkar (Hindi)
and K Rajendran (English)*

THE ACADEMIC STAFF

FROM THE EDITOR'S DESK

"All experience", says the Victorian bard Tennyson, "is an arch where thro' Gleams that untravelled world, whose margin fades for ever and for ever when I move".

Yes, another eventful year has faded into oblivion and in our quest for the morrow of fresh fields and pastures new, we seem to be discarding the yesterday as of little consequence; hence the rationale for this pictorial souvenir which is a miniscule encapsulation of the academic year that was !

And while talking of the past year, it should not be forgotten that 1995 was the birth centenary year of our founding father Sri. V.K. Krishna Menon. We at the campus organised a well attended interschools debate to commemorate this event; we already have a hall of residence and the spacious school auditorium named after this great man.

Finally a word about an old Chinese adage which goes as follows :

Tell me ..... I will forget

Show me ..... I may remember

Involve me ..... I shall understand

A judicious mixture of these three facets towards learning/teaching has always been our endeavour - with involvement often taking the pride of place. You are welcome to glean these facts from these pages, as they do nothing but mirror the vicissitudes of involvement in an institution such as ours.

PCN

ET SEQUENTIA

I. General Information

- (i) From the Editor's Desk
- (ii) The School Staff - Details
- (iii) Principal's Annual Report
- (iv) Dormitory Jottings
- (v) Milestones

II. Literary Sections

- (i) English
- (ii) Hindi
- (iii) Malayalam

III. Advertisements and Acknowledgements

THE SCHOOL STAFF

Principal Captain APA Robin N M
Indian Navy

Headmaster Major S Ashok Kumar

Registrar Sqn Ldr V S Ingale

Senior Master

Sri. GD Tekale M.A. (Skt), M.A. (Political Science), M.A. (Hindi), B.Ed.

ENGLISH DEPARTMENT

1.	Sri. P. Premachandran Nair	M.A.,MED.	Master
2.	Sri. G. Soman Pillai	M.A.,MED.,PGDTE.	Master
3.	Sri. S.B. Sasikumar	M.A.,BEd.	Asst. Master
4.	Sri. K. Rajendran	B.A.,BEd.	Asst. Master
5.	Sri. M.G. Francis	M.A.,BEd.	Asst. Master
6.	Smt. Sonia R.	M.A.,BEd.	Asst. Master

HINDI DEPARTMENT

7.	Sri. M.B. Vitekar	M.A.,BEd.	Master
8.	Sri. George P.I.	M.A.,BEd.	Asst. Master

MALAYALAM DEPARTMENT

9.	Sri. T.G. Sudhakara Panicker	M.A.,BEd.	Master
10.	Smt. R. Sandhya	M.A.,BEd.	Asst. Master

MATHEMATICS DEPARTMENT

11.	Sri. Hariharakrishna Sarma	M.Sc.,BEd.	Master
12.	Sri. Cherian K. Kovoov	M.Sc.,BEd.	Master
13.	Sri. S. Vaidyanatha Sarma	M.Sc.,BEd.	Master
14.	Sri. S. Sreekumaran Chettiar	M.Sc.,BEd.	Asst. Master
15.	Sri. G. Sathesh	M.Sc.,BEd.	Asst. Master
16.	Miss. O.K. Supriya Rani	M.Sc.,BEd.	Asst. Master

PHYSICS DEPARTMENT

17.	Smt. B. Radhika	M.Sc.,BEd.	Master
18.	Sri. S.R. Ramachandran	B.Sc.,BEd.	Asst. Master

CHEMISTRY DEPARTMENT

19.	Sri. M. Premnadh	M.Sc.,MEd., LRSC	Master
20.	Sri. N.G. Babu	M.Sc.,MEd.	Master
21.	Sri. Rajan K. Varghese	B.Sc.,M.A.,MEd.	Asst. Master

BIOLOGY DEPARTMENT

22.	Smt. Mary George	M.Sc.,BEd.	Master
23.	Smt. A. Saraswathy Amma	M.A.,BEd.	Asst. Master
24.	Smt. Sudha Lekshmi	B.Sc.,BEd.	Asst. Master

SOCIAL SCIENCE DEPARTMENT

25.	Sri. M.K. Poonacha	M.Sc.,BEd	Master
26.	Sri. P.K. Ravindranatha Panicker	M.A.,BEd.	Asst. Master
27.	Sri. Jestine K.J.	M.A. (Hist.), M.A. (Pol.), M.A. (Soc.), BEd., H.D.C.	Asst. Master
28.	Sri. Mathew K. Thomas	M.A.,BEd.	Asst. Master

LIBRARY

29.	Sri. Simon Peter	M.A.,BEd.,B.Lib.Sc.	Librarian

CRAFT INSTRUCTOR

30.	Sri. D. Madhavan Asari	ITI (Cert.)	

MATRONS

31.	Smt. Geetha E. Potti	B.Sc.	
32.	Smt. R. Nalinakumari Amma		

PHYSICAL TRAINING INSTRUCTORS

33.	CHM T.S. Satyanarayanan	APTC	
34.	Hav. R. Ramanathan	APTC	

CADET**ADMINISTRATIVE STAFF**

1.	Dr. Thomas Mathew	Medical Officer
2.	Sri. M. Rajasekharan Nair	Nursing Assistant
3.	Sri. P. Gopalakrishnan Nair	Office Superintendent
4.	Smt. Sreekala	LDC
5.	Sri. M.P. Raghunathan Thampi	UDC
6.	Smt. Susamma Issac	LDC
7.	Sri. A.V. Narayanan Namboothiri	LDC
8.	Sri. A.V. Ramachandran	Quarter Master
9.	Sri. V. Chandra Babu	UDC
10.	Smt. P. Seethalekshmi Amma	UDC
11.	Sri. Satheesh Kumar	LDC
12.	Sri. C.M. Radhakrishnan	LDC
13.	Sri. Anil Kumar	LDC
14.	Smt. Revamma	LDC
15.	Sri. Sajimon Joseph	Catering Assistant
16.	Sri. S. Gopalakrishnan	Catering Assistant

NCC STAFF / PI STAFF

1.	Sub Roshan Lal	
2.	Hav. G.R. Rajan	
3.	Hav. O.M. Prakash	
4.	Mr. Mathai K.O.	LDC
5.	Mrs. Sarojam	Typist
6.	Mr. Appukuttan Nair	Lascar
7.	Velukutty Nair	Lascar

CADET

HOUSE MASTERS AND SCHOOL CADET APPOINTMENTS 1995-96

<i>School Captain</i>	2661	Jairam R
<i>Cadet Adjutant</i>	2637	Jestin Joy
<i>Cadet Quartermaster</i>	2701	Subin Chandy

HOUSE MASTER/ATTACHED MASTERS

Senior Houses

1. *Rajaji*

Mr. S.V. Sarma
Mr. Prem C. Nair
Mr. S.S. Chettiar
Mr. S.R. Ramachandran

2. *Ashoka*

Mr. M. Premnadh
Mr. S.H. Sarma
Mrs. Mary George

Junior Houses

3. *Nehru*

Mr. S.B. Sasikumar
Mrs. B. Radhika
Mr. Mathew K. Thomas

4. *Patel*

Mr. G. Satheesh
Mr. P.K.R. Panicker
Mr. George P.I.

5. *Prasad*

Mr. K.J. Jestine
Mr. M.B. Vittekar
Mrs. A. Saraswathi Amma

6. *Shivaji*

Mr. R.K. Varghese
Mr. G.D. Tekale
Mrs. Sonia R.

HOUSE APPOINTMENTS

2698	Thomas John (House Captain)
2646	Sgt Mobin K. Mathai
2637	Sgt Danny John
2642	Madhu Mohan (House Captain)
2658	Sgt Joseph Vincent
2673	Sgt Kailas D.
2630	Vinoj P.S. (House Captain)
2772	Sgt Anil John Cherian
2663	Sgt Aghosh P.
2707	Arun Anurudhan (House Captain)
2747	Sgt Alex Paul Thomas
2828	Sgt Premji Anand
2709	Haris K. Naina (House Captain)
2801	Sgt Abhilash R.
3085	Sgt Shajil V.P.
2718	Manu R. Mahesh (House Captain)
2814	Sgt Denu A. Thomas
3083	Sgt Indrajith S.

7. *Tagore*

Mr. N.G. Babu	2632	Darshan J. Das (House Captain)
Mr. C.K. Kovoor	3099	Sgt Bhtmal Raj
Mr. M.K. Poonacha	2836	Sgt Ranjith R. Nair

Sub-Juniors

8. *V.K. Krishna Menon*

Mr. G. Soman Pillai	2689	Shelley K. Das (House Captain)
Mr. T.G.S. Panicker	2755	Sgt Jojo Jacob
Mrs. Sudha Lekahmi	2973	Cpl Ajith Kumar S.
Mrs. Geetha E. Potti (Matron)		

9. *Vallathol*

Mr. K. Rajendran	2708	Sabarish G. Menon (House Captain)
Miss. O.K. Supriya Rani	2730	Sgt Akhilesh Menon
Mr. Madhavan Asari	2868	Cpl Prajith P. Varma
Mrs. Geetha E. Potti (Matron)		

10. *Veluthampy*

Mr. M.G. Francis	2636	Anish P. (House Captain)
Mrs. R. Sandhya	2852	Sgt Manu B. Chandran
Mrs. Nalinakumari (Matron)	2915	Cpl Siby K. Joseph

THINK IT OVER (1)

TRUE goodness lies not in the negation of badness,
but in the mastery of it. It is the miracle that turns the tumult of
chaos into the dance of beauty. True education is that
power of miracle, that ideal of creation.

R. Tagore
Letters to a Friend

ANNUAL REPORT 1995-96

- Honourable Chief Guest Air Vice Marshal Jagbir Singh Rai, VM & Bar, distinguished guests, ladies and gentlemen, members of the staff and my dear cadets.
- It is my pleasant duty to welcome you all to the 34th Annual Day of the school. This day marks the finale to the academic year that was, and as such it is my bounden duty to place before this august gathering the trials and tribulations and achievements of this academic span of time that has just gone by. But before I do so, a word about our Chief Guest Air Vice Marshal Jagbir Singh Rai, VM & Bar, Senior Air Staff Officer, Southern Air Command, Trivandrum who has kindly consented to preside over this important function of ours.
- Air Vice Marshal Jagbir Singh Rai, VM & Bar was born at Jallunder on 29th March, 1941. After completing schooling from Daaba High School, Jallunder, he joined NDA in 1957 & was commissioned in the IAF on 26th May, 1962. He saw active service in the 1962 Indo-Chinese conflict wherein he flew a number of operational missions. He took over as the Flt Cdr of 59 Sqn in 1964 and again took active part in the Indo-Pak War of 1965. For the exemplary flying effort, he was awarded the Vayusena Medal on 26th January, 1965. Once again AVM Rai saw active service in 1971 as he took part in the historic Tangail drop. On 26th January, 1975, he was awarded Bar to Vayu Sena Medal for his meritorious service. A qualified Flying Instructor, AVM Rai has flown various types of aircrafts. In the 32 years of service, he has approximately

11000 hours of flying to his credit. During his career, he has held important Command and Staff appointments both in the field and in Air HQ and Command HQs. He had commanded AF Station, Suryalanka, 49 Squadron AF and AF Station Yelahanka. He is a graduate of the prestigious NDC. Prior to taking over his present appointment as Senior Air Staff Officer, HQ Southern Air Command IAF on 1st November 1993, he was the D. Ops (T & M) at Air Headquarters.

- We are extremely honoured to have with us such a distinguished person alongwith Mrs. Pamela Rai who, incidentally is the pillar of support in all his endeavours. We are also grateful to the parents and the other guests who have consented to partake in this important function.
- Sainik School, Kazhakoottam is one among the 18 Sainik Schools in the country, functioning with the tangible aim of making the Officer Cadre of the armed forces accessible to the middle and lower middle class sections of the society. Over the years, it has more than lived upto the ambitions of its founding father Mr. V.K. Krishna Menon. Over 560 students of the 1800 odd students who have passed out of this school so far, are commissioned officers in the Defence Forces.
- The fact that this institution has been successful in developing the all-round personality of a child has been amply proved even by those who could not join the NDA - as they are prospering in various other walks of life as Engineers, Doctors, Executives, Administrative Officers,

Journalists, Merchant Navy Officers and as members in the Parliament too.

New Admissions and School Strength

- February 1995 saw a total of 1552 candidates taking the entrance examination for admission to 84 seats of the 6th standard and 12 seats of the 9th standard respectively. The school strength as of today is 620 which includes 22 day-scholars.

CBSE Examinations 1994-95

- The school once again produced extremely gratifying results in the Board Examinations.

(a) All India Senior School Certificate Examination (Class XII) March 1995.

i) Number of students appeared	56
ii) Number of students passed	55
iii) Compartmental	01
iv) Pass Percentage	100
v) Distinctions in aggregate	12
vi) Number of first divisions	33
vii) Number of second divisions	09
viii) Number of third divisions	01

(b) All India Secondary School Examination - March '95 Class X

i) Number of students appeared	93
ii) Number of students passed	93
iii) Pass Percentage	100
iv) Distinctions in aggregate	34
v) Number of first divisions	49
vi) Number of second divisions	10

- I am indeed honoured to mention before this august audience that our school is the second best with regard to the X & XII class CBSE Board Examination among the 18 Sainik Schools in the country.

NDA and Other Competitive Exams

- Over the last couple of years, the intake into the National Defence Academy from the Sainik Schools has generally dwindled; but I am happy to state here that the last calendar year saw 4 cadets from the school joining the NDA. 51 cadets from this school have taken the UPSC exams for entry into the NDA for the 96th course. They now await their results.

National Talent Search Exams

- Eighteen students of Class X have also taken the National Talent Search Exams conducted by the NCERT. These students too await their results.

NCC Activities

- This year the school contingent could not take part in the State Training Camps owing to its schedules clashing with our academic priorities. However, our cadets took part in the Annual Leadership Camp held at Mysore and in the All India National Integration Camp held at Malappuram. At the Malappuram Camp our school snatched the best contingent trophy pushing 20 other contingents behind. Further, at this camp, our cadet Keats K Das was adjudged the Second Best Cadet of the Camp from among the 750 participants and cadets Keats K Das and Nizam Ali won many other positions in the different competitions. Another cadet Rajesh of Class X, took part in the Annual Leadership

Camp at Mysore University. The band display of our cadets at Trivandrum on the NCC Day won wide accolades from all present; as a reward, the Deputy Director General, NCC Kerala and Lakshadweep issued on permanent loan, band instruments worth Rs.25,000/- to the school.

Sports and Games

13. The cadets of the school are grouped into three categories - Seniors, Juniors and Sub-Juniors and are housed accordingly. Thus we have separate games competitions for each of the three groups. The Intramural Games Championships were held in Football, Hockey, Basketball, Cricket, Volleyball, Tennis, Boxing and in the Cross-Country Run; each of the team games were played on league basis in order to sustain the tempo and to ensure maximum participation. The finals of each of these tournaments were festive occasions for the whole school, culminating in the ceremonial prize distribution ceremonies. You would all be glad to know that our staff team plays matches with the school teams on various disciplines to usher in the commencement of the season.

Co-curricular Activities

14. Co-curricular activities were so conducted as to ensure maximum participation from among the cadets. Only after initial screening competitions at Intra House level, can a cadet compete at the Inter House level. This year we have had the following co-curricular competitions, and adjudicators for most of these widely acclaimed functions were eminent educationalists from in and around Trivandrum.

- a) Debating competitions for Juniors, Sub-Juniors and Seniors in each of the three languages - English, Hindi and Malayalam.
- b) Extempore Speech Competitions.
- c) Essay Writing Competitions for the different groups in each of the three languages - English, Hindi and Malayalam.
- d) Vocal and Instrumental Music Competitions.
- e) Declamation Contests.
- f) Recitation contests for Juniors and Sub-Juniors.
- g) Quiz Competition for Seniors, Juniors & Sub-Juniors.
- h) Calligraphy Competition in the three languages for all the three groups.

15. An inter-school debate was held on 4th August as a part of the year-long birth centenary celebrations of the late VKK Menon, the founder father of Sainik Schools. Besides our school, Sainik School Amaravathinagar, Sainik School Bijapur, Sainik School Korukonda and seven prominent city schools took part in the competition which was attended by a number of parents, students and teachers from other schools and by Old Boys. As a regular feature our cadets also competed in the various Painting, Debate, Declamation Contests and at the Maths Olympiad conducted at Trivandrum and elsewhere in the State. Four of our boys took part in the literary competition sponsored by Prathibha Niketan, a cultural organization in Trivandrum. Two of them, cadets Thaneesh Gopinath & Sudeep M of Class X, won the first prize in Short Story and Poetry Writing and were awarded with book coupons worth Rs.700/- and Rs.400/- respectively. In the Haridas

Memorial Painting Competition held at Kendriya Vidyalaya, Pattom, Trivandrum, our cadet Sangeeth Mohan, Roll No. 2750 of Class XI won the second position and Rajesh Das, Roll; No. 2662 of Class XII won a consolation prize. Cadets Manu BC and Prajith Varma represented the school in the Delta Study English Debate held at Delta Study, Cochin and of the 48 competitors who had participated, Manu BC was selected the Best Debator of the year. Our school was second at the team level. Anoop AP of Class XI was awarded a cash prize of Rs.500/- and a plaque by the Federal Bank Authorities for his excellent performance in the AISS (Class X) Exam March 95.

Motivational Lectures

16. In order to motivate the boys on to joining the Services the school periodically arranges talks by eminent personalities. Apart from Senior Defence Officers from among our alumni like Lt Col Balakrishnan, Wg Cdr Joseph, Cdr Louis George and many others, the school had the honour to play hosts to Lt Gen Vijay-Oberoi, AVSM, VSM, Col NC Nair, Vr C, Prof. Hridaya Kumari, Prof. Madhusoodhanan Nair and the Chairman of our LBA, Vice Admiral Inderjit Bedi, PVSM, AVSM, FOC-in-C, Southern Naval Command; his interest and concern for the affairs of the school has been a morale booster to the campus community as a whole.

Motivational Tours/Excursions

17. Excursions and motivational tours form an important part of the curriculum. This year, every class in the school was taken out based on a curriculum schedule that had been planned at

the beginning of the year. The following is a list of the outings carried out during the year:

- i) Class VI were taken on a guided tour to places of interest in and around Trivandrum.
- ii) Class VII cadets were taken to Kanyakumari.
- iii) Class IX cadets were taken to Munnar for a hike.
- iv) Class VIII cadets are scheduled to go to Thekkady.
- v) Class X cadets are scheduled to go to the Madras Regimental Centre at Wellington in the Nilgiris.
- vi) Class XI cadets are scheduled to leave for Bangalore and Mysore on 4th January.
- vii) Class XII cadets are scheduled to go to Southern Naval Command, Cochin for a 'Day at Sea' on 22-12-95 and INS Agrani, Coimbatore for guidance course in SSB in December.

In-Service Course

18. An In-Service Course for the teachers of Sainik School (South Zone) in English, Mathematics, Physics, Chemistry and Biology was held in our school in May 95. 34 teachers from the four schools of the Zone participated. Eminent educationists and administrators gave lectures on various aspects of teaching techniques, evaluation problems and administration connected with Public School set-ups like Sainik Schools in the course. The course, on the whole was well received by the participants.

Old Boys Association

19. The school has a very active Old Boys Association. They assemble here on the third Saturday of every June (this time 17 June 95) to celebrate the Old Boys Re-Union Day. Nostalgia and sentiments give way to age and ranks on that day. It was more so this time because they came not only to relive their old school days but also to commemorate the memory of their old comrade Col NJ Nair, AC, KC who had sacrificed his life for the supreme cause of the nation. Col Nair's bust was unveiled in the school premises by Lt Gen Vijay Oberoi, AVSM, VSM, Colonel of the MLI, GOC, HQ 1 Corps in the morning.

Staff

20. During the year, Mr. WD Seemanthy & Ms. Sangeetha Panicker, of the Physics and Hindi Departments respectively left the school to take up assignments elsewhere, while Sri Mathew K. Thomas and Sri. George PI reinforced our History and Hindi sections respectively. Smt. Stella Mary, Lab Asst. and Sri. Sabu, LDC also left the school during the year for better prospects outside.
21. It also behoves upon me to mention the sad and sudden demise of Sri, C.K. Vasu, Mess Manager, due to a massive heart attack on 26-3-95 & Sri. Francis, General Employee on 16-2-95. While expressing our heartfelt condolences to the bereaved families, we also pray to the Almighty to grant their souls eternal peace.
22. The other members of staff who retired during the year were :

a) Academic Staff

Sri K.K. Viswanathan - After a spell of 3 decades at the school.

b) Administrative Staff

Sri. K.M. Nambiar - After a spell of 2 decades at the school.

23. Sri. Premnadh of the Chemistry Department attended an International Conference on Industry Initiatives in Chemistry Education at the University of York, UK.

Problems

24. It is also part of my duty to bring out some of the problems faced by the school.

- a) The various buildings connected with the institution are spread over an area of 250 acres and they are more than 30 years old. For want of proper maintenance and repairs due to paucity of fund, many of the structures are in a dilapidated condition. Most of the doors and windows have been eaten partially or wholly by termites. The PWD however, had gone out of the way to help in the maintenance of certain areas of the school building, mess and dormitories including the drainage system. Though the Executive Engineer, Special Repairs, PWD had sanctioned such works for Rs. 17 lakhs during the current year, a lot more still requires to be undertaken in view of the old age of the buildings and the poor state of wooden fittings partially due to the area being highly termite prone.

b) The security of the school has, of late been far from satisfactory. Tree felling, cattle grazing, & attempts of encroachment have become common. The issue has already been taken up with the District Collector and Revenue Department for necessary action. A boundary wall is the only solution and the project proposal is already resting with the Chief Engineer, Buildings and Local Works, PWD.

c) The school is fully dependent on the Kerala Water Authority for its water requirements for all the inmates including the families of staff members. The school has been facing an acute shortage of water for the last few years and the quantity of water being received from KWA is very meagre. Three tube wells have been drilled by the Kerala Ground Water Department in order to supplement the water requirement of the school. Action is in hand for the laying of pipeline and the installation of pumping system under the MP's development programme.

25. I have given you a brief picture of the school activities during the past year. It has certainly been a gratifying year for us at the school and my gratitude for this must go to

my officers and to every member of the staff both academic and administrative. My cadets too, have come a long way in living upto the standards of a Sainik School. I have also received ample co-operation from the parents, their latest generous act being a donation of Rs. 15000/- to the school for renovating the schools auditorium. My profound thanks to the Government of Kerala, especially to the PWD who have always been sympathetic to the many nontangible requests that we have been making towards them. Our gratitude must also go out to the Chairman LBA, Sainik School Kazhakootam-Vice Admiral Inderjit Bedi, PVSM, AVSM, Flag Officer Commanding-in-Chief, Southern Naval Command, Cochin for evincing keen interest in the affairs of the school.

26. Finally my thanks goes to my friends at the CRPF, Pallippuram and at the LNCPE, Karyavattom for always being ready to help us. I also thank all the parents and guests who have come in such large numbers to attend this important function of ours. I believe this institution is on the right course. With almighty at the helm and with all your co-operation we shall steer ourselves further without resting on the oars.

Thank You

"The worst egotism is not individual, but corporate ..... Those who as individuals are kindly or even generous lose conscience and grow hard and unrelenting when there is a question of their party or clique; and thus, what is called patriotism, or what is called religious zeal, had led men to commit the most atrocious crimes."

J.L. Spalding

DORMITORY JOTTINGS

1. An old English adage tells us never to bring down a fence without knowing for what it was originally put up; but the campus community compromised with this proverbial wisdom when they rehashed and rebuilt their fences to have a two-five-three tier system of Houses to accommodate the Seniors, the Juniors and the Sub-Juniors of the school. The success and the sense of euphoria this change has brought upon the cadets in their day to day competitive lives in the campus calls for a critical evaluation of some of the commonly accepted pithy statements.
2. The Ashoka and the Rajaji Dormitories housed the big brothers and the healthy clashes between them both on and off the sporting fields were big occasions for the whole school. Madhu Mohan, the Ashokan Captain led his team from the front, while Sumod, Sabarish, Darshan and Shelley brought out stellar performances which enabled the House to retain the Games Trophy. Sangeeth Mohan, Anish Mathew and Binu Paul excelled in the other co-curricular events.
3. But despite the periodic Ashokian threat, it was the Rajaji that stole the lime light and the Cock House during the year. They were unsurpassable in the co-curricular field, what with stalwarts like the school Captain Jairam, Manu, Indrajith and Prashanth putting out their concerted best at crucial junctures. Add to these names, the likes of Zacharia,

Mobin, Aji, Sivaprasad and Binu and you have an invincible all-round combination. Mr. SV Sarma the Housemaster had many a reason to beam out his benign smile at the end of the year.

4. Amongst the five Junior Houses it was the Nehruvian hands that stretched out to receive the 'Cock House' Trophy. Prajit Varma and Prem Prakash were the architects while Mithun Sasi, Omanakuttan Prithviraj and Prashant gave them commensurate support at timely junctures. Mr. Sasikumar's helmsman role as a Housemaster was time and again felt during the academic year. The Tagore House did well to retain the 'Cross Country Run' Trophy for the third year in a row while cadets Arun Mohan, Aswin, Vimesh, Bijilal and Sreejith were instrumental in bringing the Athletics Trophy to the ramparts of the House. Despite Mr. Babus efforts and periodic flashes of brilliance by Nizam Ali and Naveen PN, the House could not cling on to the winning ways. And talking of winning ways, it is the Patel House that comes to one's mind as they silently bagged the prestigious Trophy for Academics for the third time in a row. This coupled with the 'Boxing Championship Trophy' enabled them feel that their Chemistry was complementary in the mixing of brain and brawn. Praveen Issac, Prince Mathai and Raghav Pachauri excelled in academics while Manoj V (the best hockey player in the Inter House Championships)

combined well with Ahmed Sukarno. Mr. Satheesh, the Housemaster has certainly infused new life into the sagging spirits of the House.

5. The Shivaji House had a disappointing year as matters never went their way; inspite of sharing the 'Cleanest House' Trophy, they went down fighting everywhere-symbolised by Roshan Raj winning the 'Best Losing Boxer of the year', title. On the other hand, Prasad House redeemed matters by bagging the Games Trophy-the only trophy that came to roost on their ramparts. Arjun KR and Shammad were responsible for carving out their victories in the Basketball, Football and Volleyball championships respectively.
6. The Sub-Junior Houses too had their cups full of triumphs and tribulations. Competitions invariably brought about the smoothening off, of their cutting edges. Mr. Francis and the Veluthampians were a shade lucky to bag the co-curricular titles, the PT display, Cleanest House, Best in Academics

and the trophy for the Cross Country Run. PR Rishy, Mithun KT and Anish Kuriakose made worthy contributions and it was no surprise when the Cock House Trophy found its niche amongst them. The V.K. Krishna Menon House was an able foil to them when they prevented the Thampians from grabbing the Games and Athletic Shields. Mani Kuruvilla continues to shine on and off the field while Melvin Mathews, Anil Kumar, Abhilash Menon, Vipin Soman, Pradeep and Balu have in them the prowess for athletics. Vallathol House, on the other hand excelled in group activities, like the Drill and the 'Cleanest House Competitions. Elsewhere they made their marks as worthy opponents. Cadets Sruthijith, Dinu Joy and Kiran James are the Vallatholians who had a rewarding year in their first intramural clashes. Much more is certainly expected from them, both from within and without the playing fields.

PCN

The following is the list of the major trophies given away on the School Day on 9th Dec. 95 by Mrs. Pamela Rai, wife of Air Vice Marshal JS Rai VM and Bar, Senior Air Staff Officer Southern Air Command, Trivandrum.

Trophies (1995-96)

Defence Minister's Trophy for the highest ranking student in class XII (AISSCE)	2624	Jisin P Unnikrishnan
Flt Cadet Gopakumar Memorial Trophy for the highest ranking student in class XI	2626	Vinita Peter
Assam Regmt. Trophy for the highest ranking student in class X (AISSE)	2797	Praveen S
Prince Augustine Memorial Trophy for the highest ranking boy in class IX	2875	Prasanth R

The K. Madhavan Nair Trophy for the student scoring the highest marks in Physics in class XII	2559	Asok P. Jairaj
The Southern Naval Command Trophy for the Best All Round Cadet	2661	Jairam R
The Best Cadet Trophy for exemplary behaviour	2638	Justin Joy
Wing Commander Jaganatha Rao Trophy for the Best Senior House in Academics		Rajaji House
The Best Junior House in Academics		Patel House
The Best Sub Junior House in Academics		Veluthampi House
The Inter House Debates (Srs)		Rajaji House
The Inter House Debates (Jrs)		Nehru House
The Inter House Debates (Sub Jrs)		Veluthampi House
Best Senior House in Co-curricular Activities		Rajaji House
Best Junior House in Co-curricular Activities		Tagore House
Best Sub Junior House in Co-curricular Activities		Veluthampi House
The Cleanest Senior House		Rajaji House
The Cleanest Junior House		Nehru and Shivaji Houses
The Cleanest Sub Junior House		Vallathol and Veluthampi House
Trophy for the Best Performance in the NDA Entrance Exams		Ashoka House
K.B. Rao Trophy for the Best Artist of the year	2662	Rajesh Das R.

The Cock House Trophies

Seniors	The Rajaji House
Juniors	The Nehru House
Sub Juniors	The Veluthampi House

School Colours for outstanding sportsmen

2630	Vinoj P.S.	Cricket
2669	Sujith P.R	Football
2642	Madhu Mohan	Basketball
2665	Sumod Joseph	Hockey

MILESTONES

MR. MB VITEKAR

Mr. MB Vitekar, Head of the Dept. of Hindi at the School called it a day on 29-02-96. He spent 32 years at this institution spelling out the linguistic intricacies of the Rashtra Bhasha' and its progenitor, the Sanskrit language to legions of cadets who had passed out of this institution. As a teacher, he was a model for conservatism and stood for all that distinguished a 'guru' from a pedagogue; that language was an important limb of culture and that it was a vehicle for passing on ones culture and civilisation was a firm conviction of his.

Mr. Vitekar in his long innings at the school filled every conceivable role of a master in a residential school - he was a Housemaster, an NCC Training Officer and the master in charge of outdoor activities like hiking, camping and mountaineering. To him every school related activity was a mutually rewarding one.

MR. AV RAMACHANDRAN

He now goes back to Aurangabad (Maharashtra) from where he had crossed the Vindhijas to come to Kerala three decades back. The school and its alumni wish him and his wife (an extremely affable lady) and their four children (old students of the school who are very well settled in life) the very best in their new environments away from their all too familiar Kazhakootam Campus.

Mr. AV Ramachandran, the Quarter master at the school for the last sixteen years, goes into a well earned retirement from the first of March this year. As a Section Head in the administrative set-up of this fully residential school, he had many a trying time in the campus which he managed diligently albeit pleasantly, owing probably to his twenty-two years in the army as a NCO before joining this institution. His sense of humour, his hardworking wife (a teacher in her own right) and their two studious children shall certainly be missed by the campus community.

MR. KM NAMBIAR

Mr. KM Nambiar retired from school in September 95 after a two and half decade stint in the school office. Earlier he had spent some years at the Sainik School, Kapurthala in Punjab. His long experience with the administrative aspects of this institution endeared him to his colleagues in the office. He, his wife and their two children were given a befitting send-off when they left the campus for good to settle down in their native place at Cananore.

THE SCHOOL ATHLETIC TEAM (They Always Run!)

THE SCHOOL FOOT BALL TEAM (Kicked their way everywhere)

THE SCHOOL HOCKEY TEAM (Chased the rats with the sticks)

THE SCHOOL CRICKET TEAM (Excelled in bowling others over)

THE BASKET BALL TEAM (Basketed everything)

THE SCHOOL VOLLEY BALL TEAM (The net was on the way)

THE SCHOOL CADET APPOINTMENTS - '95-'96

BEST IN ACADEMICS : Standing - L to R 3307 Roshan P. John, 2797 Praveen S. 2875 Prashanth R., 2983 Thomas Vincent, 3202 Anurag K.B. Sitting: Senior Master, Headmaster, Principal, Registrar and 2626 Miss Vinita Peter.

← Professor Hridaya Kumari addresses the gathering at the conclusion of the V.K. Krishna Menon Memorial Inter Schools debating contest hosted by the school.

The Principal presents souvenir to the outgoing school captain at the Farewell dinner night. →

← THE SCHOOL
NCC / P.I. STAFF

ENGLISH LITERARY SECTION

CONTENTS

The Enigma	3	Sangeeth Mohan
A Visit to the Titanium Factory	4	Rahul Krishna and Prithviraj
The Rivers of India	6	Sandeep S
Planetarium	8	Sandeep Kumar
Practical Application of Karmayoga	9	GD Tekale
Indian Animal Life	10	Indrajith S
Pen Pictures of the Batch of '95	12	Harshan and Manu
The Chameleon	15	TVSR Sekhar
All About a North American Dream	16	Saji Salkalachen
Ellora Welcomes	22	MB Vitekar
Motivational Tour - Class XI	25	Anil John Cherian
VIP's in the Campus	27	Maj S Ashok Kumar
Saying it in Verse		
Thrill in Drill	28	Maj S Ashok Kumar
The Stars	29	G Jeevish
A Wedding a La Shakespeare	30	Ajikumar MP
Helplessness	30	Sauganth V
Mother	31	Arun V Nair
The Solitary Soul	31	Roji Varghese
Vitai Lampada	32	H Newbolt
Crossword No. 7	33	Prem C Nair

The Enigma

Sangeeth Mohan

Roll No. 2750 Age: 16 yrs.

I am not Pythia; certainly not the oracle, nay!, not Homer; just the obscure, the ambiguous, the foggy tomorrow of this self and of entire mankind.

Let me tell you what's to come. This, I am to speak, is of a certain day, dawn of the doom in 2090 A.D.

..... Yesterday, the last stock of the murky thing called water ran out. Outside, forgetting all ethics of humanity and the theory called society, everyone was running helter skelter in search of basic life-sustainers like water, food and even shelter.

Money and all those commodities called currency, embassies ..... everything was now invalidated. Who now needed money, as there was nothing to buy with it! Savage? Barbarian? Nomad?, uncivilized? What to call this new creature? Certainly, not-'man'!

Man - No, this 'creature', when he had been a 'man' cast the dusk-time shadow of self-destruction, little realizing that it was an afternoon shadow. He was very wise. Wise? Probably. This might be what led to his overgrowth in number, his discoveries and his inventions. The population, like a sinister vampire had sucked up the blood of many a nation. This blood thirsty devil, 'population explosion' spread an epidemic-series of unemployment, poverty, hunger, violence, crimes and the bracketable lot. There were large scale and infectious diseases that killed faster than any of the original ones.

Praise them! Praise them who gave rise to this new, cheap fuel - 'water' in 2009. Now that every form of machinery could be run with this new thing made from water [the mentioned invention], even the lowest in the society could obtain a machine running on the 'water-sourced' fuel. Every where the ocean

started growing to be the most well-demanded commercial product - thanks to the age of the exhaustible fuels - the 20th, the 21st and the other passed centuries. Now that water turned into a very priced and expensive substance, the seas began to be guarded and bought as possessions of individuals who could afford to.

As time passed, man ceased to abide by the rules, the regulations and the systems made by himself. Water had started disappearing. All but salt, a little water and a few dirty and disappointed fishes was drained out and, as a fuel, burnt and sent out of the earth. As a result, every land mass had risen to atleast 10,009 metres above the 'apparent' sea level. He realized much too late that he could not get any more good water and food. The increase in population caused total rushing and struggle for land to stand on and to survive. Now, the air and atmosphere, being so much polluted that rains brought down nothing but acid residues and new aqueous substance, rain turned out a thing for which nothing was there to look forward to.

Tomorrow on, in series and slow pain, man would start having his own death toll. Ah! there I hear a cry, a cry of the extinction of another species of life called 'man'. This is going to be the FINAL TOLL.

Let man have it to himself in 2090 A.D.

Why should I rack my self with the future on those pity - deserving creatures? How delighted I am that only my future is there. Now it's time for me to be back in 1996 - 'The golden age' of the 'World cup', 'Olympics' and 'looking forth' for a new world, unlike as in 2090.

A VISIT TO THE TITANIUM FACTORY AT TRIVANDRUM

[A S.T.S. Approach Project]

Rahul Krishna
Roll No. 3133 Age: 12 yrs.

&

Prithviraj S.
Roll No. 3105 Age: 12 yrs.

"You should be well turned out, mind your P's and Q's and in short put your best foot forward" - these were the words, Mr. Premnadh, our Chemistry Master had told us and these were the words piously remembered by the forty boys of class VIII A on that morning when we boarded the bus that took us to the Travancore Titanium Factory. Apart from Mr. Premnadh, we had two other science masters, Mr. Rajan K. Varghese and Mr. S.R. Ramachandran accompanying us, along with Project Fellows, Miss Anita and Mr. Ravi Kant of RIE, Ajmeer.

At the factory premises we were first ushered in to a lecture hall, where the training officer Mr. Padmanabhan, and the R and D Manager, Dr. Joy enlightened us on the various aspects of the factory.

The Travancore Titanium Factory was established in 1946. But production started only in 1951. The main consumers of Titanium in India are the paint industry, leather industry, rubber, cosmetics, soap and artificial fibres' industry.

Titanium, one of the whitest material is obtained from Ilmanite, probably one of the balckest substance on the earth. Titanium is a perfectly non-toxic material. There are mainly three types of Titanium. Anatase, Brookite and Rutile. Out of these the qualities of Anatase and Rutile were explained to us, since they were very widely used. Anatase has poor resistance to weather and a very low refractive index. It also has the bad property of absorbing the ultra-violet rays during day time and emitting it during the

night. These disadvantages restrict the use of Anatase. Rutile has a very high refractive index, good weather resistance, and is able to prevent the accumulation of ultra-violet rays and thus is far more useful than Anatase.

Titanium-di-oxide is made through a very interesting and hazardous chemical process. The ore, Ilmenite is dissolved in concentrated sulphuric acid and collected in a huge flask where it is steamed into a semi-plasmic liquid, black in colour and boiled continuously for 3 hours. The impurities during this process gets collected at the bottom of the flask. After the continuous boiling the jet black liquid miraculously turns into a pure white liquid. It is then filtered and put in a rotating kiln into which hot air at a temperature of about 1100°C to 1900°C is blown in to it. After this process, we get the pure Titanium-di-oxide pigment. The wastes of this process are diluted sulphuric acid and sulphur-di-oxide. The ore Ilmanite is obtained from coastal areas of Kanyakumari and parts of Kerala. As sulphur is not available in India, the factory has to import sulphur from oil rich countries like Kuwait, Saudi Arabia and U.S.A.

The average particle size of Titanium is 0.35 micrometres and astonishingly a gram of Titanium-di-oxide can cover 12-13 sq. metres.

About 1350 workers are employed in this factory in different sections, namely:

i) Production

- ii) Engineering
- iii) Administrative
- iv) Research and Development

The production department consists of the sulphuric acid plant and the workers canteen. This section is managed by the Chief Production Manager. The engineering section is divided into different branches such as electrical and mechanical engineering. This section is under the control of a Chief Engineer. The administrative department is divided into personal and financial administration. This department is under the control of a General Manager. The last and the final section is the Research and Development centre. This section is managed by a R & D manager. Regarding the workers, the workmen and the production side are supposed to work for 8 hours. The official staff has a working duration of 6½ hours. They are divided into 3 shifts. One group from 6 am. - 2 pm., the second from 2 pm. - 10 pm. and the third from 10pm - 6 am. The factory also provides a canteen exclusively for the workers in which all the meals of a day are served for just Rs.23/- a month.

The health care of the workers is also taken care of quite efficiently. A 24 hour running dispensary and a benevolent fund scheme has been set up. An

annual medical check-up is also conducted. Besides these, the workers also enjoy privileges like travelling facilities, housing loan, group insurance etc. The minimum salary of a worker is Rs.2250. The age limit for the service in the factory is 35 years and the retiring age is fixed at 50 years. The workers are directly selected by the management.

Unfortunately, this factory too is not devoid of problems. Complaints of environmental pollution from local people is a major problem and threat faced by the company. According to the conventional factory rules, every factory is supposed to have a chimney at least 200 m. high. But the Travancore Titanium factory, due to the airport nearby has a chimney of height 75 m. only. Thus this factory causes a considerable amount of environmental pollution. Presently the factory disposes the wastes into the sea. A new plant to scrub down waste gas and prevent pollution is under construction. The lack of sulphur in India is another major problem faced by the factory.

All told, it was a rewarding trip for us boys. We thank the personnel of the Research Project in the Development of Science Technology Society Approach, under whose aegis this interesting trip was arranged.

JEST AWHILE . . .

"How old is your Father?" a teacher asked a boy

"He is as old as I am"

"How can that be?"

"He became a father only when I was born."

THE RIVERS OF INDIA

Sandeep S.

Roll No. 2753 Age: 16 yrs.

The origin of life, settlement, civilization, growth, cultivation and all the major life process started on the banks of rivers. The great Indus valley civilization as the name suggests flourished on the banks of River Indus. Even our nation is named after this river.

Majority of our present population is found to exist around the different rivers, in the northern plains. The rivers have made the northern plains into one of the most fertile lands in the whole world. The world's largest and the most fertile delta - the Sunderban's is made by the rivers - Satluj, Ganga and the Brahmaputra.

The Himalayas and the Western Ghats are the main source regions of the Indian rivers. The rivers of India can be grouped into 2 major river systems. They are the Himalayan river system and the Peninsular river system.

The Himalayan River System

The Himalayan rivers have their sources in the northern mountain regions. The 3 great rivers rising from this river region are the Indus, the Ganga and the Brahmaputra.

The Indus rises near Lake Manasarowar in Tibet. It's main tributaries are Jhelum, Chenab, Ravi, Sutlej and Beas. The Indus drains into the Arabian Sea.

The Ganga starts from the famous cave Gaumuka, which is in the Gangotri glacier in the UP Himalayas. The Yamuna is the most important tributary of Ganga. The Yamuna, in turn, is replenished by the rivers Chambal, Sind, Betwa and Ken. The other Himalayan rivers which join the Ganga are - Gomati, Goghana, Gandak and Kosi.

While flowing through West Bengal and Bangladesh, the Ganga splits into a number of distributaries and has formed the famous Delta of Sunderbans. The Hoogly is the most prominent of the distributaries. The Ganga drains into the Bay of Bengal.

The Brahmaputra originates from a glacier south east of Lake Mansarowar in Tibet. Most of its course is through Tibet, where it is called the Trangpo. In Arunachal Pradesh it is called Dihang. Of the rivers of India, the Brahmaputra carries the largest volume of water.

The Peninsular River System

The western ghats serve as the main watershed for the peninsular rivers. These rivers can be grouped into 3 drainage systems.

- i) The system of north flowing rivers.
- ii) The system of east flowing rivers.
- iii) The system of west flowing rivers.

The north flowing rivers have their sources in the Vindhya and the Satpura ranges. The Chambal, the Belwa and the Son are the main north flowing rivers.

The Mahanadi, Godavari, Krishna and Cauveri are the chief east flowing rivers of Peninsular India. The Mahanadi rises in Madhya Pradesh. It is the largest Peninsular river. The Krishna river starts from a spring near Mahabaleshwar. The Krishna delta is vast and fertile. The Cauveri, renowned as Dakshina Ganga, rises at Tala Cauveri in Coorg hills and merges with the sea after forming a fertile delta in Tamil Nadu.

The Narmada and the Tapti are the chief west flowing rivers.

A special feature of the major east flowing rivers is the vast deltas they form. But the west flowing rivers generally have estuaries at their mouth and no deltas. Some west flowing rivers have waterfalls which attract tourists and help to generate hydro electric power.

Multi Purpose River Valley Projects

The term multipurpose river valley projects signifies the management of our water resources. The important uses of river valley projects are:

- i) Irrigation,
- ii) flood control,
- iii) protection of soil,
- iv) preservation of wild life, wild land and natural ecosystem,
- v) generation of hydropower,
- vi) development of inland navigation by rivers and canals,
- vii) development of fisheries and
- viii) encouragement of tourism.

Some well known river valley projects are:

- i) Damodar Valley Project (DVC),
- ii) the Bhakra Nangal,
- iii) Indira Gandhi Project [Rajasthan Canal Project],
- iv) the Kosi Project,
- v) the Hirakud Multipurpose Project,
- vi) the Tungabhadra Multipurpose Project,
- vii) the Nagarjuna Sagar Multipurpose Project and
- viii) the Chambal Project.

A Comparison Between the Himalayan Rivers and the Peninsular Rivers.

The Himalayan rivers are large, perennial rivers. Their catchment area receive heavy monsoon rainfall and also receive water from melting ice in summer.

The Himalayan rivers flow swiftly through gorges and narrow valleys in their upper courses. The Himalayan rivers transport huge quantities of sediments. They are slow moving and generally free from rapids and waterfalls in their lower courses through the plains. So they are very useful as inland waterways. Their irrigation potential is very high.

Compared with the Himalayan rivers, the peninsular rivers are smaller both in length and in the volume of water they carry. They derive their supply of water mostly from the monsoons. During summer season a major portion of these rivers get dried up. They have waterfalls and rapids in their courses. These obstructions make the peninsular rivers less useful as inland waterways. These rivers except 'Krishna' and 'Cauveri' are less useful for irrigation.

Floods

The Indian monsoons are notorious for their vagaries and uncertainties. As a result of these vagaries and uncertainties the country faces the twin problems of yearly floods - and droughts. The damage to life and property caused by these natural calamities is very heavy. They inflict severe set backs to the national economy. Flood control has great relevance in India. The yearly floods in the Brahmaputra are dreaded occurrences. The Damodar, another flood - prone river, has been brought under control. The vital problem of floods is now being tackled. The multipurpose projects also have adverse effects on our environment. It upsets the equilibrium of nature by bringing down and submerging forest and fertile land.

With the growth of industrialisation, our country has progressed by leaps and bounds. But the wastes from these industries and factories are dumped into the rivers. Thus rivers get polluted and acidic. We people are responsible for spoiling rivers and we must ourselves stop it. The Government of India has put forward massive plans to clean up the rivers which is only possible with people's co-operation. We should protect our natural resources for our existence.

PLANETARIUM

Sandeep Kumar
Roll No. 2833 Age : 16 yrs.

First of all let us see what is a Planetarium. Planetarium is a place where we get an actual picturisation of what man found in planets and other heavenly bodies like, the stars, satellites and comets.

There are many planetariums in India. One among them is the Nehru Planetarium situated in Bombay. It is one of the best and the biggest in India. Many people come here everyday to see the eventful things happening in outer space. There are many shows in different languages like Hindi, English, Marathi and so on. You are free to choose the show you want to see. There are different timings for each of these shows.

The planetariums consist of a main dome like structure inside which, the programme is displayed. Inside this are seats arranged in a circular manner with a gigantic projector in the middle.

Before we enter the dome, there are many gadgets exhibited. We can even find our weight in the moon using a machine displayed there. We can see the model of the nine planets arranged around the sun.

When we enter the dome, the whole area is lighted dim with many models of important buildings in India. It represents an evening. At scheduled time, the light goes dim and dusk falls and later naturally night. We feel its night. Now we can see many stars on the top of the dome. Thus begins the programme.

The projector shows many heavenly bodies or a rocket sent by man to the planets. An announcer is there who tells the details of the pictures shown. All is dark and we can see only the pictures and hear the voice. Everything is so beautiful and real that we feel we are in space at that particular moment.

Everything shown is properly described. Like, when a planet is shown, its mass, surface area, presence of atmosphere etc. are described. Even constellations are shown. We get a clear idea of what and how the heavenly bodies move. We even come to know whether life is present or not in the planets. The formation of constellations are also shown.

The whole show is of about 2½ hrs. But the whole show is so perfectly managed and displayed that only the time we come out, we come to know that its still day time and not night. This is the effective way how it's picturised. And so its worth visiting.

I would request that if any one would get a chance to visit a planetarium, he should, because it is so exciting, that we don't feel the time ticking away. I think it is the only place where we get the actual benefit for what we pay.

Concluding, I would say that planetarium is a place of scientific knowledge and it is the best place for a science loving student to while away his precious time.

Practical Application of KARMA YOGA

G.D. Tekale
Senior Master

All of us have to work in some field of life. Naturally we are desirous of becoming proficient in our work. How can we achieve this proficiency? This is possible if we follow Karmayoga in our day-to-day life. If we develop an attitude of little detachment towards our success and failure, happiness and sorrow, we will be able to perform our duties more efficiently.

Geeta advises us to do the same thing. It says, "your right is to work only, but never to the fruit thereof. Let not the fruit of action be your object, nor let your attachment be to inaction; perform your duties dwelling in yoga, relinquishing attachment and indifferent to success and failure." Geeta further says, "He, who acts, offering all actions to God, and shaking off attachment, remains untouched by sin, as the lotus-leaf by water".

We may not be able to develop the spirit of total detachment towards the results of our action; but we will be able to develop an attitude of partial detachment towards the consequences of our deeds, if we trust in God and do the right things. Our conscience is there to help us in choosing the right and wrong things.

If we dedicate all our works to God and perform all our duties only for the sake of God, we will be

able to practise Karmayoga even in our day-to-day life. After all Karmayoga was preached by Krishna for practical application only and not for idle thinking and inaction. If we look at the scene where Karmayoga was preached, we will understand Karmayoga fully.

Arjuna sees his friends, relatives and teachers, ready to fight with him in the Mahabharata war. He is baffled. He does not know what to do. Whether to fight or not was the problem before him. Here Krishna comes to his rescue. Krishna tells Arjuna that he is to perform his duty. He is only the instrument of God. Krishna further tells him that he will not be able to kill anybody spiritually, as the soul is immortal. Arjuna realizes the truth and fights.

So Karmayoga is for practice only. If we perform our duties without fear or favour and with a tranquil mind, we will be following Karmayoga. Let us develop a spirit of little detachment and let us rise up over daily trifles and we will be able to bear the joys and sorrows of the world. This is the call divine given by Sri. Krishna and so strongly reiterated by Sri. Ramana Maharshi.

Courtesy : The call divine.

INDIAN ANIMAL LIFE

Indrajith Sukumaran
Roll No.3083 Age : 16 yrs.

INDIA has a large variety of wild animals some of which are classified within the 'big game' category.

Among the big game are the large cats - the tiger, panther and the cheetah. The tiger, the monarch of almost all Indian forest, is found in various parts of India, principally in grassy plains and swamps but also in the forests. A popular hunting ground for tigers is the long forest track that runs for 1000 miles along the foot hills of the Himalayas. Indian tigers live principally on cattle, goats, deer and wild dog, when old they become man eaters. There are four species of panthers; the common leopards found all over India, the all black and albino leopards, and the snow leopard which is seen only in the Himalayas. The cheetah or hunting leopard, renowned for its swiftness in the chase, has practically disappeared from the Indian scenario. So has the Asiatic lion, once wide spread in north India, but now found only in the Gir forest in Saurashtra, a region of Gujarat, where it is strictly protected. In 1880 there was barely a dozen heads left in the Gir forest, but the lion

population is now estimated to be about 300 in the forest.

Elephants roam the forests of peninsular India. They are numerous in Orissa and are also found in fair numbers in the jungles of the western ghats and in north coimbatore in Tamilnadu. Apart from being used for hauling log from inaccessible forests, elephants also figure in ceremonial processions, although to a lesser degree in the early 1970's with the passing of the princely order of the society. A favourite haunt of the elephant is Assam, where only proclaimed rogue elephants may be shot. The great Indian one-horned rhinoceros was also once threatened with extinction, but is now a protected species; over 400 roam the sanctuaries provided for them in Assam state.

There are various kinds of bear, deer, antelope, gazelle, goat & sheep. The sloth bear, or common black bear, is found all over India. The snow, red or brown bear, roam the western Himalayas. There is only a single species of Panda but there are 18 species of martens, weasels and otters. Civets and mongooses are found through out India. The Indian, or striped, hyena is the only extinct species of this family in the country but is seen in many forests. There are two types of wolves - the wooly wolf of the western Himalayas and the small Indian wolf, which is common throughout the country. The jackal is common, and there are atleast four species of foxes, as well as several strains of Indian wild dog. India has different varieties of wild cats - the Indian desert cat, the common jungle cat, the leopard cat, and the fishing cat. The lynx's main habitat is in Kashmir, the Karakul (a breed of Asian sheep) lives in north western India.

Two species of wild pigs survive, the wild boar and the pygmy hog. The deer family is represented

by the mouse deer, spotted deer, barking deer, and sambar, which are spread over various parts of India. The musk deer is confined to Kashmir, and the Sikkim stag has become rare. A disappearing species is the Kashmir Stag, or Hangul, now a protected animal. The Indian gazelle the four horned antelope the Indian black buck roam wide areas of the country.

To the wild buffalo family, belong the gaur, also known as the Indian bison; one of the most handsome specimens of wild bull, it is preserved in the Southern Sanctuaries of Bandipur in Mysore, and Mudumalai in Tamil Nadu. The Neel gai or blue bull, roams all over India because of favourable conditions. The markhor (a kind of wild goat) is found in the Himalayas, which is also the home of the Ibex (another kind of wild goat). The wild yak inhabits the uplands of Ladakh.

Domestic animals include cattle, buffalo, sheep, goats, horse, ponies, mules, donkeys and camels. The cobra is the best known among the Indian reptiles. There are two varieties of cobra, common cobra and the king cobra, which both grow up to a length of about 14 feet. One of the most deadly poisonous snake is the krait, of which there are 11 species. Vipers are represented by more than 20 species, the commonest among them being Russels viper, the pit viper and the saw scaled viper. Common snakes include the rat snake, the grass snake, and the wolf snake. Some species of crocodiles are found in India, but there are no alligators. There are about 50 species of turtles, tortoises, and treapins (a kind of edible turtle).

About 1200 species of birds inhabit India; together with sub-species the total number is about 2000. Of these about 1750 are resident in India, and the rest are migratory. Birds of prey include vulture, falcons, hawks and osprey. Among fish eaters are pelicans, cormorants, frigate birds, and daitees.

Perching birds or song birds comprise more than half of India's bird life. The various kinds of parrots are remarkable for their beauty. Kingfishers, as well as Lions, are notable for their plumage. The myna bird, a member of the starling family, is a familiar feature of the countries ornithological landscape and like the parrot can imitate speech. Feathered game includes duck, goose, snipe, peasant and both grey and black partridge. The desert areas of Rajasthan are the home of the sand grouse, including the much priced imperial sand grouse. Jungle fowl are plentiful, and the bustard, forican, quail, green pigeon, and several other varieties of game birds are also found. The Indian peacock with its showy, resplendent blue plumage, has been declared the national bird and is now a protected species.

India offers generous opportunities to the angler, since many of its rivers and lakes are well stocked with a large variety of indigenous fish. Trout is available in hill streams, particularly in Kashmir, the Kulu valley, and Ootacamund, in Tamil Nadu. The masheer, or Indian salmon, is found in most of the rivers of India. Other varieties of edible fish include members of the carp family and catfishes; the Lilsa, a type of herring, is popular on the east coast and the Pomfret in Bombay.

Notorious among Indian insects is the mosquito, which abound everywhere. Locust invasions also occur, although only infrequently. Among the more useful insects are the bee, silkworm and coccus lac, which yields lac, from which shellac is made. There are many beautiful species of butterflies also.

Even though there is a wide variety of animal life in this great country, most of the species are vanishing from the face of India. Being citizens of India let us all work for the conservation and preservation of wild life in India.

Pen Pictures

THE BATCH OF '95

Harshan & Manu B.C

Age : 16 yrs.

- Geeth Mohan** : Nothing official about him. He is more an adept at making Rangoli's than at mastering the 3R's.
- Anoop kumar M.P.** : He finds rooftops more amusing than a bed room. He's busy finalising the venue for 'Wills World Cup Socksball tournament.'
- Joe. M. George** : The dark horse with limited potential. An ace footballer who takes the curve in the athletic track with ease.
- Vinita Peter** : More intellect, less profile. She really knows that beauty buys no beef-glaring example.
- Hema. V.** : It's hard to think of another nightingale that will get so much appreciation at the cultural extravaganza.
- Jithin Nath.R.** : To lead in life, you don't require size but a positive winning attitude. So race, ahead.
- Zachariah Thomas** : The Stalin in the house and the Tyson in the ultimate green card machine
- Vinoj. P.S.** : Secured the School Blues for the gentleman's game and he has proved to be one. The most likeable man in the campus especially when he rides the bike with the female dancer clinging to him.
- Darshan. J. Das** : A rose for his team and a thorn for his opponents, the Tagorian house captain strived till the very last for the cock house
- Appumon Joseph** : The P.A. system and its secrets lay hid in night. Appu said Let be' and all was light. The only solace for the tinytots.
- Lejomon** : His muscular body makes him an ace athlete and his nimble legs can divide even Pete Shelton in the foot ball field.
- Anish P.** : Here comes a rare combination of genius and hardwork. Physics numericals and mathematics puzzlers hold him in awe. But amidst all this he secured time to grab the coveted Cock House.
- Danny John** : He is married ! Yes, guess to whom ! To none other than the ravishing Mamtha ! His cupboard is a hanging garden of Rajaji, and Mamtha's antics amuse him. He is the Buxifilus of Rajaji.
- Justin Joy** : An all rounder whose muscles thrill the tiny tots. The shining star of the sub-juniors. The cadet adjutant who had a joyous nature which was one of the ingredients of his exemplary behaviour.

- Madhu Mohan** : A fake, a fluke and so as a freak in the basket ball court. One couldn't distinguish when it comes to the Jimmy George, Magic Johnson, the Ashokian house captain and alas a giraffe of the campus.
- Prashant P.K.** : The group task officer of Rajaji and a freak when it comes to collection of information. Is a sponge when it comes to absorbing general knowledge. HM still finds it difficult to read him in the tennis court with his typical grip.
- Sreejith U.** : Full of josh and strives to be like his hero, none other than Shah Rukh Khan. The Rajajian 'Baazigar' creates Darr.
- Mobin K. Mathai** : Is he a dancer in the basketball court or a sensation on the stage. The Javed Jaffrey of Rajaji.
- Manoj R** : A dangerously magnetic personality. The Kapil Dev of Ashoka (Srs).
- Harikrishnan** : The mystery man; the puzzle remains unravelled.
- Joseph Vince** : The date of release of a new Mamooty film comes to light by the crooked haircut provided to him by the school.
- Binu Paul John** : Next only to Hema and Vinita in beauty. His presence is felt at every long distant run. Took the self in his stride. We wish on best of cut for his audients.
- Jairam R.** : His magic baskets are really a sight to see. The all rounder who led the school and didn't flinch a bit in the bargain. The cadet captain who led the school at the forefront. The best outgoing student of the school.
- Rajesh Das** : An athlete among artists, and an artist among athletes; a real all rounder.
- Sumodh J.C.** : A complete man since 1989. Be it in field or floor. Infact, a barrier in the football goalpost, he really knows how to wheel his hockey stick around Represented the Trivandrum hockey team.
- Jithesh** : An interesting contrast of josh and sloth. Here comes the amusing twins of Sainik School.
- Harshakumar** : Shyness doesn't seem to be one of his virtues. A man always found in the fore front. Hope he would be selected to NDA for being at the war front.
- Sujith T.R.** : He swings the cricket bat with the ease of scoring a penalty goal. The long jump pit is too short for this 'Luz Long' of SSKZM. Best all rounder in games.
- Kailas** : This becider segment of Ashoka House can hold any one joint by his coops.
- Ajith Kumar A** : Everyone makes way for the thunderbolt. His temper is shorter than his tongue. Ideal disciple for Mr. S.H. Sarma HOD Maths.
- Praveen B. Nair** : His lumbering trot resembles a pachyderm. Soordas of the campus.
- Isaac Varghese** : Whether it is Javelin or cricket-ball, in his hands both attain lightning momentum.
- Thomas Donny** : The karate kid in the seniors. The Block busters Bruce Lee and Donny.
- Shijith Chand** : Here comes he, lumbering and shaking, yes the 'Vadakara bull'. Might be an Einstein in the making or a bulldozer at the rate in which he gobbles up books.
- Anish K.P.** : He seems to prefer saville row to drill square. Could be a tennis star if he keeps at it and a prospective Sampras.
- Siju Oomen** : A bombshell at music concerts. He preaches the satan and wears the cross upside down. Sleeping, merrymaking and Biology are his strong points.

37. **Binu Sudevan** : The incarnation of the great Indian Rhino. He swings the hammer with ease.
38. **Shelley K. Das** : Is he a sleeping beauty or a Sergei Bubka. An aspirant 'Baasha' in the Volley ball.
39. **Aby Madan** : An unassuming powerhouse of knowledge. You can't see him at first, as he would be deeply buried in his books.
40. **Vijay Mohan** : It's someone different, Yes ! you've guessed it right. It's vijay ! He thinks far beyond his age, sings deep into the night. Einstein's relativity captured his imagination and his discourse sent us to the 7th heaven.
41. **Binu S. Pillai** : A sound mind in a steel body. Binu, be a sport and share the secret of your energy - Is it the soft punches of Premji or the calmness of Srijith Chand.
42. **Thomas John** : Give him a streethawk, and if its night its paradise for him.
43. **Subin Chandy** : L' Heritique; Nothing more, nothing less. Here comes the cadet Quarter Master who bore the burdens of the school at functions.
44. **Bestin Manavalan** : A short man with a long tongue. His style of walking resembles that of a kangaroo.
45. **Davis Kocherry** : The barbaric African Chief alias Rajeev Malchandane. Here comes the star pace bowler of the campus - a La' Curtley Ambrose.
46. **Arun Anirudhan** : He marches as if he doesn't care for the world but still could march the Patel house to the position in the ID Parade. The mastermind who holds the school from the pink house.
47. **Sabarish G. Menon** : No one can differentiate between him and his hockey stick. The house captain of Vallathol house. A selected member of the district hockey team.
48. **Haris K. Naina** : The jovial versatile Prasadian captain who has mastered the art of faking. A 3 pt shot is his cup of tea. Excelled in Volleyball.
49. **Nishant S.** : The schwarzanagger of the campus. Is it a true lie that he resembles Salman Khan?
50. **Christopher** : Always at the forefront when it comes to cracking his so called jokes. We award him the 'Daydreamer Award of 1995-96.
51. **Manu R. Mahesh** : His mere sight prepares the Junior cadets for a 100 m sprint session. Popularly known as hard task master when it comes to mass PT.
52. **Marish G** : The private sector anaesthesia company. His amicable nature is very conspicuous by his countenance.

"Opportunities of doing good, though abundant, and obvious enough, are not exactly fitted to our hands; we must be alert in preparing ourselves for them. Benevolence requires method and activity in its exercise"

Sir Arthur Helps

THE CHAMELEON

A Modern Fable

T.V.S.R. Sekhar

Roll No. 3203 Age : 13 yrs.

Once upon a time two travellers happend on their journey to get into a dispute about the colour of the chameleon. One of them affirmed that it was blue and that he had observed it with his own eyes in the cooling shade of a tree. The other retorted it was green, saying he had seen it enjoying the bright sunshine. From words, they almost came to blows; then a third person luckily came by and they agreed to refer the question to him. "Gentlemen" said the third person! "You are both mistaken, for the creature

is totally black; and I examined it only last night by a candle light". "Black, impossible!" they cried out. Then to solve the doubt, the third person drew it out of his pocket. And lo! it was as white as snow. Three of them looked equally surprised and foolish. Seeing this the chameleon began to talk and thus advised them; "My children you are all right, only you observed me under different circumstances. When next you talk of what you see remember others can see as well as you".

From here and there - jest awhile

1. When English batsman Allen Lamb scored a century against New Zealand, 'The Hindu' headlined the feat: Kiwi Attack Proves meat and drink to Lamb.
2. Another, newspaper headlined the news of a hanging thus: "No noose is good news".
3. Why is it that a dog has many friends?
Answer: Because more often than not he wags his tail instead of his tongue.
4. Why do cowboys always die with their boots on?
Answer: So that they don't stub their toes when they kick the bucket.
5. Who is an archaeologist?
Answer: One whose career lies in ruins.

All about a North American Dream

Saji Salkalachen

Roll No. 255, Batch of 69

[Dr. Salkalachen holds a Ph.D. in Physics from the Indian Institute of Science, Bangalore. He has been to Universities in the UK and Canada and now works at the BHEL, Bangalore]

Freeways are an integral part of North American life; they stretch unending and lifeless, yielding to thousands of motorists every day. They are conspicuous by the absence of traffic lights and pedestrians which would otherwise make them unsafe and yet, are potentially fatal in view of the fact that minimum speeds of 80 km per hour are mandatory. In order to negotiate them one would require a N. American driver's licence, a tank full of gasoline and most importantly, a tempered mind. Maps are useful but road directional signs are invaluable to all motorists. It is not difficult to obtain a driver's licence particularly if one were not wary of the western road culture; in my case, the Indian (East Indian is the correct title) driving permit which I had acquired through a driving school in Bangalore did not stand me in good stead. I had no clue as to what a blind spot was and had never mastered the art of parallel parking. A driver's licence proves to be a great asset as an accepted form of personal identification; it also reflects on one's freedom of mobility and, often serves as a means of survival. Gas is affordable, less than half a dollar for a litre and to fill up each time is not a big deal.

Apart from being credited with a fast and efficient system of transportation, the western world can be commended on rapid technological advances in the area of communication. Owning a telephone in N. America is such a simple affair that it makes a

big joke of the Post and Telegraph system in India! A telephone can be purchased at any supermarket store for prices varying between 10 dollars for a basic machine to 100 dollars for a wireless set. There is a choice of numerous optional features such as answering and recording capability, digital display and auto-dialling, radio and clock functions, or ones with fancy shapes and colours. No sooner in registering the customer's address with a telephone company and plugging the telephone in to the outlet at home, than the wire comes alive, all accomplished in a single day! (I recalled that an uncle in Bombay who applied for a telephone about 5 years back had recently remarked that he hoped to obtain the telephone connection when his school-going son gets to the University.) Service is prompt and efficient; monthly statement and billing include number of calls made local or international, with number, date and duration and a nominal charge of approximately 10 dollars per month which is payable by cheque/cash through mail or at banks. There are no queues to reckon with no dialling problems (miscalled charges are promptly refunded), no static and no delays. It would be a reasonable guess that most residents in N. America will have access to a telephone and in many cases there would be several telephone connections within the premises of a single house.

I was committed to a 2-year academic assignment at the University of Western Ontario, London, Ontario

in Canada (beginning summer of 1987). As we, my wife and 2 1/2 year old son, motored down from Toronto where we disembarked from the long overseas flight, we became pleasantly drained, but anxious of the future. Our son, Nicky, lay sleeping on the bus seat. His little mind probably still wandering in the world he had just left.....

The economic infrastructure of the Western society is based on credit system. Credit cards make spending a pleasure but the spender a slave. Credentials of an individual will be carefully established by consistent payments. Transactions using 24 hour Instabank machines for cash withdrawal, deposits, transfer of funds or even payment of bills make banking a pleasure. Besides credit cards, most shops accept personal cheques with proper identification. However, it is disgraceful when a cheque bounces which will be seriously viewed by the bank. Above all, the integrity of the citizens seems to be the key to all stability.

As we neared London, we became apprehensive, we did not speak. Uncertain thoughts seem to haunt our minds. We had sent a letter to our host professor regarding our tentative travel schedule. We had no relatives or friends in London. And, we were carrying limited amount of cash. (The foreign exchange counter at Bombay airport was not very generous). Will there be sufficient diapers for Nicky? What about warm clothing for all of us? They talked about snow.....

Shopping, and more shopping-the spirit was both contagious and a notable symbol of western affluence. To us, it also reflected the realization of materialistic carvings in life. Initially, we could not resist the temptation to visit the superstores/shopping malls frequently, but soon realized that the more we shopped, the more addicted we became. There appeared countless occasions to celebrate a sale-Father's Day, Mother's Day, Valentine's Day, Xmas, Boxing Day, New Year's Day, Spring, Summer, Fall and Winter Day sales and, if there ever seemed a shortage of such events, there was the ONE DAY

ONLY SALE. How was it possible to make such a marked discount on the prices, we often wondered? It took us a little while but cost us a small fortune to find out..... The tempo of advertisement and the fierce competition generated in the market place can allure a novice shopped to succumb easily. Fortunately, most of the shopping can be done at home using leaflets and catalogues frequently advertised by various shops, which enable one to choose and save. Due to a large variety of merchandise and prices, shopping can indeed be a difficult chore. It was a constant nightmare for us-not knowing what to buy or what not to and when! Grocery shops are the ones visited most frequently, at least once every week. Fresh vegetables, meat, seafood, fruits, juices, diary products and anything that is canned, frozen, bottled and bagged, can be found under one roof. If one is not satisfied with the merchandise, it can be returned when a refund is promptly arranged. Very soon we became aware of the superior purchasing power of dollar over the rupee. For instance, a medium-sized car costs just above five times the monthly salary (2000 dollar) of an average citizen in the West. In contrast, his Indian counterpart (earning 2000 Rs.) considers it a luxury having to part with nearly fifty times his monthly salary for a car!

London was our promised land. In contrast to its European counterpart, the city retained the friendliness of small communities while at the same time it provided all the convenience and excitement of the Western world. The 'Forest City' (named after its tree-lined streets) also housed Canada's fifth largest university - The University of Western Ontario. Unique among the city attractions was the Story Book Gardens - a world of make-believe and fun, where story book characters came to life! Our several visits here became a treasured holiday memory that took us back and forth from our childhood. Nicky commenced his schooling at the University-run Pre-school where he spent most part of the day, five days a week; the school was very well-organized, allowing the children to play, learn and rest. They were also involved in numerous extracurricular activities. There

was no cramming of alphabets or numbers but all the children familiarized themselves with the basic rules of the road safety, name, telephone system, courtesy and cleanliness. Not to exaggerate the fact, Nicky grasped some of the rudiments of traffic regulations at the same time when I was coming to terms with my driving lessons.

The education system is growth-oriented in N. America. Every child is treated like an individual with respect and fairness from the day he/she is born. (Paradoxically as it may seem the baby does not sleep with its mother even on the first day of birth!) The socio-economic independence/freedom is the greatest heritage of western society. In retrospect, it would also appear that excessive individualism has led to isolation and alienation and may well be the prime reason for lack of respect and human/family relationships. Public school education is subsidized by the State, but University education can be taxing especially on the foreign students who pay nearly three times as much tuition fees compared to domestic students. The differential fee stems from the view that since the education is highly subsidized, an open-door policy towards foreign students would result in a financial drain on the taxpayer. University education also emphasizes on practical Problem-solving skills and career-oriented growth through well-designed course materials, workshop handling, classroom computers and a vast network of library facilities. The students themselves involve in several nonacademic programs such as summer jobs, game and physical exercise, entertainment, literary and dramatic activities. In the Annual Summer Job Fair sponsored by the University Counselling and Career Development Services Group, prospective employers visit the campus and advertise their jobs to students in January each year. The students in turn, bring their resume, enquire about potential job opportunities by meeting the employers, fill out the necessary forms and prepare themselves for summer jobs. There appears to be no dearth of jobs, and it is amazing to see the kind of jobs university students look forward to! There are the Student Window Cleaners, Student

Sprinkler Services Ltd, Student Painting Inc., Roots Reforestation Inc., Student Scout/Guide Service besides provincial and government jobs. In addition to providing a means of financial support, these activities instil confidence and a sense of dedication amongst the students early in their career. It is not uncommon to find a graduate who can do practically anything: from repairing a car to painting a house .....

Money is the main binding factor, family apparently has taken a second place. The changes occurring in the structure of the American family is deeply troubling. In an increasingly complex world where success and survival is paramount, both he and she put their careers first; often in the process, there lacks firm commitments to lead a strong and healthy family life. Nearly 50% of the families in the western society may have a family dispute, in many cases leading to divorce. Children, many of them unwanted in the first place, are the natural sufferers. To quote the National Centre for Health Statistics, nearly 40% of the American children who entered school in 1986 will live in a broken home before the age of 18 while 14% were children of unmarried parents. In 1950 one American child out of every 25 was born out of wedlock. In 1987, one out of every four children born in America was illegitimate. Distorted social ideas including the western practice of 'dating', influence of the popular media such as Television, Cinema and Rock Music, have much to do with creating a culture of sex among most teenagers. Erosion and the breakdown of traditional family life is considered to be the most feared aspect of western society, often leading to delinquency, teenage/premarital sex and drugs. The potentially fatal occurrence of AIDS (Acquired Immune Deficiency Syndrome) disease has been clearly established to be the result of illicit drugs and sex and is unsafe and in religious terms, sinful and immoral. As far as the present Indian generation is concerned, children grow up in two essentially different cultures-one at home following the traditional values while the other, under a strong western

influence. They are also subject to constant emotional and ethical pressure from either sides; whether for seeking consent to attend a late-night party or to reconcile with Indian food and customs at home. Nicky did not know any English when we arrived from overseas; after 5 months of stay, he would not utter even a single word of Malayalam to us in spite of our fervent efforts to converse with him.

Winter was fast approaching. The country side turned ablaze with spectacular autumn colours-green, amber, orange, red, violet and several other hues. The leaves finally shed away leaving the land bare and nude. We felt the nip in the air and started to don light jacket cardigans. Nicky was active as ever, as if looking forward to the first snow fall! I was concerned; this would be my first winter driving. The car was equipped with snow tyres, but I had no idea about how to steer a skid. Snow came early in December, Smooth as silk but messier than mud. It stuck to all sides of the car and made the interiors damp. Like all other apartment-dwellers, I went through the daily chore of brushing the snow and frost off the vital regions of the car every morning. Thankfully, snow was regularly ploughed off the roads by the city crew who also sprinkled salt to melt the ice. Nicky's school had a one hour outdoor play session even under sub-zero temperatures; but he and his friends revelled in snow-rides and games throughout winter. It was not surprising that he soon developed more resistance to the cold and snow than us. Hesitantly yet curious, we accompanied Nicky and his friends along with other parents to a horse-sleigh ride in a country farm. The temperature was well below 25°C. We nearly froze in that experience! We also visited the Maple (Maple leaf is Canada's National Symbol) Syrup festival in a nearby conservation park. The maple juice is obtained from the trees much the same way as latex is extracted from rubber tree, the only distinction here is that an automatic retrieval system is preferred due to the cold weather. The juice is processed by boiling and

evaporating at a specific temperature. It is then stored either as a syrup or as a crystalline cake. Maple Syrup is a unique Canadian delicacy that goes well with pancakes and other breakfast menu.

Holidays-This is the most exciting time of the year that everybody looks forward to. North Americans are as much fun-loving as are good entertainers. After investments in a house and car(s), a major part of their saving goes for holidays. During summer, it is very common to see camp trailers, boats/surf boards and other outdoor equipment on the move. Recreational facilities are numerous-amusement parks, hiking/ camping are all accessible at a relatively low cost. Summer is surprisingly hot for this part of the country as the temperature soars to 35°C during the month of July. The extreme variation in weather conditions probably explains why people love outdoors after a long hibernation in winter. For the same reason, they stock two kinds of dress - wear, donning as little in summer as modesty would allow them!

We set our first holiday sights on Niagara Falls, Our cousins from Detroit accompanied us. Niagara Falls represent a remarkable feat and wonder of nature. The water fall itself is from about 55 meters, the river under the fall being as deep as the height of the falls. The Canadian Falls measure an impressive width of about 700 meters, outlining the curve of a Horseshoe. However, its fury can be barely felt by one who goes through a tunnel close to and behind the base of the falls. Visitors can also experience the awesome sight and power of the falls by taking a boat trip in the river-gorge to go as near as 30 mts. from the foot of the falls. There is a Cable-car ride which provides beautiful aerial views from above. We also visited Marine land which is a large amusement park with marine animal shows and rides. Our second destination was Totonto, the boom city of Canada. An interesting tourist attraction here is the CN Tower, which is the tallest free-standing structure in the world. It towers about half a kilometre (553 meters) above the ground and compares with

the Ostakiuo in USSR (537 mts) Tour Sears in USA (443 mts.), Empire State Building in USA (381 mts.) and Eiffel Tower in France (321 mts.). The view from the top of the tower is both panoramic and breathtaking in a visit to the Ontario Science Centre, learning became an adventure. The Centre affords a fascinating opportunity to the young and old alike to experience the scientific ideas that make technology work and have totally changed our everyday lives. Our summer ideas also took us to Ottawa houses both the Parliament and Beurocracy. We were, however, enchanted by the more crowded city of Montreal which aired a French culture and exuded the warmth and friendliness of a fun-loving people. Saint Joseph's Oratory and the Garden of the Cross were special, Old Montreal retained a classic beauty and relaxed culture, the Metro was efficient and the Olympic Stadium represented modern architecture and the technological showpiece of the city.

Our final destination was the fantasy World of Disney. We made the long, but comfortable trip to Florida by the renowned Grey Hound Coach, closely observing in the process, the diversity in races, culture and attitudes among a large cross-section of the American people. Walt Disney World was a unique example of human imagination, creativity, style and organization all brilliantly portrayed! There was so much to see do and experience at the Magic Kingdom and the EPCOT (Experimental Pilot Community of Tomorrow) Centre than we had ever thought. We visited Mickey, the worlds most celebrated Mouse, and joined Minnie, Donald, Goofy, pluto and chip 'n Dale for the Birthday party at his house in the Birthday land; we watched the All American Parade on the Main Street rode the Thunder Mountain, a roller-coaster type train ride and posed with the Disney characters around Cinderella's castle. EPTOC Centre took us into the threshold of 21st century through wonders of science and technology. We could blast off into the unknown dark space in a fastpaced roller coaster, or 'reach out and touch' the 3-D movie 'Captain EO', a musical space age adventure starring Machael Jackson, or be transported

along the World of Motion and Universe of Energy and finally, experience the 'Ilumi-Nations' - a spectacular display of dazzling lasers, fireworks and sound extravaganza. At the Kennedy Space Centre, we toured the Manned Rocket Launch Complexes and the Mission Vehicle Assembly Building, and also 'felt' an incredible film on a 5½ - storey screen shot by NASA astronauts in space. Our visit and memories of the Walt Disney World will forever remain etched into our minds.

Meanwhile, we were witnessing many developments and breakthroughs in the Frontiers of science-prominent among them were two; first in Solar energy conversion and Utilization using electronic devices (Solar Cells) and the other associated with a characteristic phenomena concerning electric and magnetic properties of materials (Super conductivity). Recent research and development effort in the former have yielded a solar cell device comprising of thin layers of Silicon material and capable of an all-time high solar-to-electric energy conversion of efficiency of 30%. In the latter area, the scientific world took a giant leap by the revolutionary discovery of a high-temperature superconducting material that lost all its electrical resistance at temperatures closer to room temperature than ever before! This was expected to have tremendous potential in the technological development of energy systems (electricity generation, transmission and storage with near-zero losses), in the field of transportation (high-speed magnetic trains), and communication (fast computers). During my overseas tenure, I was gratefully aware of the opportunities that were available to me for learning, participating and being part of a team that were involved in the study of some aspects of these new developments. All the same, it helped me renew the sense of academic commitment and further my aspirations. It was a wonderful experience.

It is not fully appropriate to draw parallels with the western society but few obvious pointers would be worthwhile in the Indian context, Generally speaking, the overall education or individual merit of

the western citizens did not appear to be a critical factor in determining the well-being of the society, more importantly, it was the compliance and respect for a system, a code that mattered. The system itself was stable enough to cater to one-and-all alike and no violation or flaws were tolerated, whether it was in filing the tax return or conforming to the traffic rules. Integrity was abundant, either in demonstration of one's responsibility or extending unconditional courtesy to others and also in maintaining a clean and healthy environment. Transactions and deals, public or private, were systematic, up-to-date and less subjective, all made possible with computer-like precision. (Presence of computers in everyday life had made a great impact). Institutions were designed to entertain all sections of the society alike whether it was provision of grocery, banking or promoting education; apparently, there was no discrimination (excluding the very elite). And finally, a stable economy enabled the average citizen of the west to fulfill most of his materialistic hopes leading to a healthy and comfortable living.

In all fairness, a comment on the darker side of the western society is in order. Poverty, sexual/alcohol drug abuse and racism stand glaringly obvious among other things. Poverty in this context is not exactly the same as prevailing in many countries. Many a time it is linked to loneliness and lack of love. Selfish and unrelenting that it is, the society simply ignores the weak, poor and the old, most of whom spend a miserable life either in the streets or in shelter homes. Sexual freedom and alcohol/drug addiction is another sad commentary about most of the western city lives, which often lead to fatal diseases and family disputes.

Racism, on the other hand, is not visible to a casual observer yet it lurks behind all aspects of everyday life. It is less obvious in places where a large population of visible minorities (blacks, orientals and other ethnic communities) live, which made it easier to deal with. Still, it is difficult to root it out completely; it poses a constant threat of tension and

insecurity to the immigrant, only to finally become a part of his code. It induces him to outperform the natives and constantly to seek respectable positions in the society.

In the final analysis it may be considered fortunate but sometimes confusing to be in the role of an immigrant. Many, who prefer to enjoy the vast abundances of creature comforts, social/economic freedom and mobility offered by the western society, crave for emotional and familial ties with their parent countries; it all originates from the view that traditional ways of family life, respect and love are no longer found in tact. To us the new prospect was exciting, to live in a society that granted AIDS victims special insurance protection, yet special stigmas were far from malicious, whose citizens displayed remarkable discipline while rarely intimidating fellow beings, and where intellectual freedom was subject only to the bounds imposed by the creator. However, it appeared unrealistic and to some extent, unfair to long for the best of both worlds...

[Nicky was wide awake, his now more comprehending mind busy absorbing that traffic on either sides of our lane. I could also notice that he was listening to the Xmas tunes of Rudolph-the-Red-Nosed Reindeer and Frosty-the Snowman on the headsets of the mini-cassette player. He seemed excited to think that he would soon be aboard a big airplane. Yet he was faintly aware that he would miss them all, his friends Timothy, Emily, Jonathan and Simon, his teachers, Pauline and Gaylene, and the Thunder cats, Alf, Ducktales, Dolphins, Mickey Mouse and Goofy, the Story Book Gardens and the Snow Man. I turned to look at my sleeping wife. She was no more anxious; a quiet look of happiness and contentment filled her face. We had no regrets. I tried to look ahead and concentrate - our jobs, Nicky's schooling, parents, will we find sufficient motivation and resources to make a good living? I was unsure, But suddenly, the sweet memories came flooding back - of Santa Claus, Roller Coasters, Hot Dogs, Superconductivity, Niagara Falls, Baseball and Disney World. I relaxed.]

ELLORA WELCOMES

M.B. Vitekar
Master

My native place is Ellora, a small village near Aurangabad (Maharashtra). After serving the Sainik School for 31 years 6 months and 23 days, I am retiring and going back to my native place. I thought of welcoming the fraternity of this school to pay a visit to the world famous Ellora Caves.

From Thiruvananthapuram Railway Station we can board Kanyakumari-Bombay Exp. and reach Pune Jn. From Pune, we go to Aurangabad by bus or one can fly to Bombay from Trivandrum and then to Aurangabad. From Aurangabad, Ellora caves are only 30 km away. On the way to Ellora you can have a glimpse of Devagiri Fort of the Yadavas now known as Doulatabad Fort meaning fort of fortune. Next at Khaladabad which is 6 Kms short of caves lies buried in a very simple tomb of the mughal emperor Aurangzeb after whom Aurangabad gets its name. At Aurangabad also we have seven Buddhist Caves, among which cave No. 5 where there is a 'dancing panel' which is worth visiting.

Now we are at the foot of the famous Ellora Caves - Ellora has a unique place in the cave architecture as we find a Thriveni-Sangamam i.e. confluence of art and culture of the people belonging to three important faiths of our country namely the Buddhist, the Jains and the Hindus. The excavated cave temples here lie side by side. These caves numbering 34 are spread out on a 2 km long mountain range in the shape of a crescent moon. Out of these, 12 are Buddhist, 17 Hindu and 5 Jain caves.

The Buddhists were the first to start the cave architecture in our country, followed by Jains and Hindus. Gupta period is known as the golden period

of art and architecture. In all there are about 1200 cave temples in our country out of which 900 belong to Buddhist faith, about 200 to Jainism and a hundred belong to the Hindu or Brahmanical faith. All these are hewn out of the solid granite rocks specially selected by the then master-artists.

Tools

They used only pick axe, hammer and chisel and of course the human hand.

Why were the caves excavated?

1. For the meditation of the monks in a quiet and serene surroundings
2. Immortalising the faith
3. To create permanent centres of worship

Location

Almost all these caves are situated by the side of the ancient trade routes in India e.g. Ellora & Ajanta caves are on the Pratishthan (Pathan) to Ujjain route. Other famous caves are Karla, Bhaja, Bedsa, Bagh, Kanheri, Elephanta, Rani Gampah etc.

What to see in these caves :

In a Buddhist Cave - you will find huge Buddha statues, stupas and Bodhi tree, horse-shoe shaped ornate windows, the bases and capitals of pillars which are ornamented with mythical animals and floral designs in great numbers.

After the Mahaparinirvan of Buddha, the Buddhism was divided into two sects namely Hinayan

and Mahayan i.e. small and great vehicle. Buddhist caves are of three types - Chaityas (Prayer hall), Viharas (Monasteries) Chaitya Viharas (Temple cum living place).

The Hinayan caves belonging to B.C. and upto 2nd A.D. period have simple Chaitya halls with a stupa at the end. The stupa also will be simple with may be Bodhi tree carved over it representing Buddha and three umbrellas symbolising Tri Ratnas i.e. Budha, Dharma & Sangha. But no figure of Buddha would be seen any where in these caves.

The Mahayana Chaitya has Buddha's figure carved in the stupa and with later period a stupa was replaced by a huge structure of Buddha sitting in meditation.

Viharas are monasteries, living places, meeting hall where small rooms or cells provided for the monks to meditate. Chaitya Viharas, are the temple cum living place which could be used as congregation hall also.

Postures of Buddha

Buddha will be seen in different postures or mudras in these caves. These mudras represent different incidents in the life of the Lord.

1. Dyana (Meditation) at Bodh Gaya (Bihar) under the famous Bodhi Tree (Pepal tree).
2. Bhoomi Sparsha Mudra - At the time of Mar's temptation Buddha touched Mother Earth requesting her to depose that he was unmoved.
3. Dharma Chakra Pravartan Mudra - Preaching posture. At Saranath (near Banaras) in the Deer Park, Buddha set the wheel of laws in motion. He gave his first sermon to the five Maha Bhikkus. The mudra shows untying the knot of sufferings of mankind through his 8 fold path.
4. Abhaya Mudra - Blessing pose.
5. Mahaparinirvan - sleeping/dying Buddha. He died at the age of 80 at Rajgriha (Bihar)

In the Hindu caves, these are more lavishly decorated than all other. We come across a large number of sculptures, beautifully carved depicting scenes from Hindu Mythology, the epics, Ramayana, Mahabharat, Vaishnava & Shaiva themes.

The Jains believe in 23 Tirthankaras who came before Mahavir who was the 24th. In these caves we find the figures of Mahavira, Rishabhath, Adinath, Parsuvanath, Gomanteswar (Bahubali), Kubera, Indra and some Goddesses.

1. We start at the Buddhist caves which are 12 in number. First we get into cave No.5 which is the largest chaitya-vihara here. It is 117' x 58' with 24 pillars. It is like a congregation hall. Side walls have small cells equipped with stone bed and a pillow. These were used by the monks for meditation and rest. In the Garbha-Griha a serene but huge image of Buddha is seated in the preaching pose.
2. Now we go to No. 10 which is a chaitya of the Mahayan sect, that is why stupa bears the image of Buddha on it. This cave is locally known as the Carpenter's shop (Sutar Zhopadi). See the exact imitation of the wooden structure that is carved out of the solid rock to utmost perfection. This chaitya has a gallery on the first floor. Watch carefully a highly ornamented Chaitya Window.
3. We come to the last of the Buddhist caves No. 12 which is also known as Teen Toal, the three storeyed one. Remember all the three floors are hewn out of the same rock. On the second floor you will come across a number of Buddha images carved in different poses and ornamentations. We can say that the technical aspect of the rock architecture reached its climax in these viharas of the 7th century A.D.

Hindu Caves

We visit first No.13 known as Dasavtar which is the largest and simplest of the caves. It is also two storeyed. All the ten incarnations of Vishnu have

been depicted here. The Hiranyakashipu relief - the Narsimha Avatar - is the most outstanding sculpture among them.

The most important cave of Ellora is No.16 Kaulask Temple of the 8th Century. It is the largest rock hewn temple in India. It has the finest and the grandest monolithic excavation in the world. It stands in the centre of a vast court supported by rows of pillars and colossally carved elephants giving the temple the effect of being suspended in mid air. It measures 276' long and 154' wide with a scrap of 107' deep at the back. There are four main parts of the temple-main shrine, pillared hall, a Nandi Pavilion cloisters all around the court yard.

You should not miss to see the sculptured panels of Dasavatara, Bhairava, Ravana shaking Kailas, Dancing Siva-Vishnu and Lakshmi listening to the music. Triveni i.e. Ganga, standing on a crocodile; Yamuna on a tortoise Saraswati on a lotus, scenes from Ramayana, Mahabharat, wedding of Siva, flying Apsaras, Dwaja Stambha with the trisul of Siva on top - Nandi, Tripurantaka, are superb.

Cave No.21 has some very beautiful panels. The Sapta Matrika panel is the loveliest.

Cave No.29. The figures here are all very huge. The panel showing the wedding of Siva and Ravana shaking Kailas are very grand.

Jain Caves

Last group of 5 caves belong to Jainism and to 10th & 11th A.D. Here cave No. 32 Known as Indra sabha is the most remarkable which is two storeyed. Upper storey is the most complete and finished in its workmanship. Musical pillars at the entrance of the garbha griha (sanctum sanctorium) are worth seeing.

These monuments are a living testimony of what the invincible human spirit supported by boundless faith is capable of achieving.

Lastly don't forget to pay a visit to the Ghrushneswar Jyotirlinga Temple, half a kilometre away from the Caves. It is one of the 12 Shiv Jyotirlinga temples of India i.e. Bharat.

Not the chip of .....

"My son", said the millionaire, "when I was your age, I was a water carrier on a construction site."

"I am proud of you father," replied the young man, "If it hadn't been for your hard work and cleverness, I might have had to do something like that myself."

MOTIVATIONAL TOUR - CLASS XI

Anil John Cherian

Roll No. 2772 Age: 16 yrs.

The dusk of 25th January which was a long awaited one witnessed the departure of the cadets of XIth Std for their motivational tour to Wynad and Mysore. It was for the first time that a batch of boys were being sent to this part of the country from the school and the future of excursions to the area would depend on how successful our outing here would turn out to be.

After a night long and tiresome journey by bus we reached Chaitanya Dhyana Kendram, Wynad by dawn on the 26th. After our morning ablutions and breakfast we hurriedly left for the first place of visit, The Poucat lake. The scenic beauty in and around the lake was very impressive and it gave a vague picture of what we were yet to see during the course of the tour. The aquarium in the lake had in possession many a rare and exotic varieties of fresh water fishes. After having a glance at the various parts of the lake we left for the next spot, The Sentinal Rock Water Fall, Suchipara.

We reached a site approximately 3 Kms away from the waterfall, a place appropriate for preparing lunch. Immediately we left for the waterfalls. The walk to the waterfalls through the midst of natural beauty was an adventurous one. The excitement didnot decrease a bit even on reaching the top of the falls. The curiosity in the minds of every Kazhak made them look down the fall in an introspective fashion which accidentally helped in discovering the fact that the fall was a steep one of about 100mts.

Another 10 mts walk carried us to the bottom of the waterfalls. Though there were 2 more separate falls after the first, lack of time and precautionary measures barred us from moving further on. After 2 or 3 hrs of merriment we left for our starting point. Lunch awaited us on arrival and it was prepared and served by the side of a stream which increased the informality level of the excursion.

Soon after lunch we left for our friend Alex Paul's home where we had our evening tea. Later we left for St.Joseph's School where our accommodation was arranged. After having a wash we left for the Wynad carnival held annually. We were late but were permitted to go around. We had a nice time there and returned to the school by 10.00. Due to lack of man-power, we the cadets along with our accompanying masters had the privilege of preparing our own dinner and by around 1.00 in the night we finally had our dinner.

The next day (considered to be the most eventful) after our breakfast we set off for Mysore. On our way we were lucky enough to have a glance at a few deer while passing through the Bandipur Wild Life Sanctuary. We reached Chamundi hills and visited Sri. Chamundeswara temple, very close to Mysore. After spending an hour there we left for the Wodeyar Palace or popularly known as Mysore palace.

We had our lunch in the vicinity of the palace and by 2.00 pm. entered the building. Once inside the

palace all were wonder-struck with the exhibits. The breath taking carvings and paintings in the palace which were amazingly realistic could help one in rightly guessing the artistic talents of ancient people deprived of modern gadgets and instruments. We were also able to see specimens of clothing, armaments and other instruments used during the reign of the Wodeyar family. Another imposing factor was that the palace had many of its parts made out of 24ct gold directly extracted from the Kolar gold mines which were a property of the Wodeyar family in the past.

Our next place of visit which was to mark the finale of visiting tourist spots was the Brindavan gardens. We reached there by about 6.00 pm and were given one hour but once inside the garden the

sight was startling and we spent about 2 hrs. inside it. Soon after we left for Mysore, had our dinner and returned to Wynad. We reached by 12.00 in the night.

Enriched with fond memories we bade farewell to Wynad the next day morning. There was a short break in between at Ernakulam for an hour and we were allowed to go shopping. By 2.00 AM on 29th morning we were safely back in the school campus.

I would be failing in my duty if I don't thank Prof. K.P. Thomas, Alex Paul's father for helping us out of the problems we faced, with his generous and co-operative mind. Our sincere thanks also goes to all the masters who had accompanied and looked after us during the course of the tour.

Grave humour .....

Found on the gravestone of a dentist -

"Here lies Dentist Rogers
Filling his last cavity."

..... and two words of wisdom

The world is a book and those who do not travel read
only one page .....

..... and that ignorance is a voluntary misfortune.

THE ANNUAL ATHLETIC MEET

They Came..

Commodore K.R. Nambiar,
Chief Inspector of Naval
Armament Inspectorate
gives away the trophies

FASTER and .....

Higher!

Block the smash..... and

Centre the Ball!

The brain brawn blending in Boxing

Karate - the future black belt exponents !

Vice Adm. Inderjit Bedi, PVSM, AVSM FOC-in-C, SNC (Cochin) meets the senior cadets.

Vice Adm. Bedi and Mrs Urmil Bedi with members of the staff.

Air Vice Marshal J.S. RAI, V.M. and BAR Senior Air Staff Officer, Southern Air Command inspecting the Guard of Honour presented to him on School Day

They Saw

Mrs. PAMELA RAI gives away the Best All Round Cadet Trophy to school captain R. JAIRAM

Lt. Gen. Vijay Oberoi, AVSM, VSM Colonel of the MLI addresses the Old Boys on OBA Day. He is flanked by Wg. Cdr. Joseph (President OB Association) and Capt. Robin N.M

Lt. Gen. Oberoi unveils the bust of Old Boy Col. N.J. Nair, KC,AC. (Roll No.71 batch of '67) at the School Quadrangle.

We were Conquered!

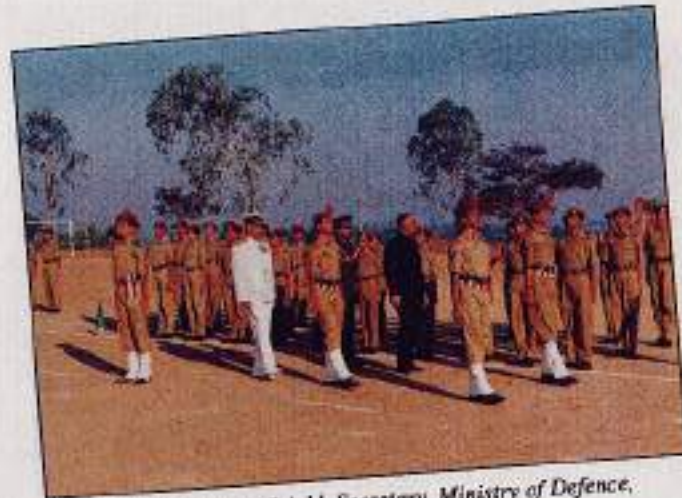
The Passing Out Parade 11 Jan 1996

Marching out in threes

Mr. G.P. RAO, IAS Add. Secretary, Ministry of Defence, reviews the parade.....

.....bidding adieu to the passing out cadets

Mrs. Mala Srivastava IAS, Joint Secretary (Tg) and Mrs. Mayma Robin flanked by Mr. Pankaj IAS and Commodore Arora watch the parade

The School band in attendance

Cultural show - the English skit "The other side"

Tiny tots saying it musically

VIPs in the Campus

Maj S Ashok Kumar
Headmaster

Sainik School, Kazhakootam had the privilege of hosting the annual Principals conference in its precincts on the 12th and 13th of January '96. Principals of the eighteen Sainik Schools in the country, together with the Joint Secretary (Tg) in the Ministry of Defence, the Honorary Secretary, Sainik Schools Society and the Inspecting Officer had condescended to partake in the school routine, while they themselves confabulated to sort out, re-evaluate and invigorate the alive and kicking institutions spread all round the country. That this honour should befall on Kerala whose great son the late Sri. V.K. Krishna Menon happened to be the founder of this concept of schooling, was a welcome coincidence, as the country at large were busy celebrating this noble souls hundredth birth anniversary this year.

Along with the Principals, Commodore K.L. Arora the Inspecting officer and Mr. Pankaj IAS, the Honorary Secretary were in the school campus as early as on 9th January morning to oversee the arrangements being made for the conference. On the 10th Jan, the school had the honour of welcoming Mrs. Mala Srivastava IAS, Joint Secretary (Tg), Ministry of Defence. She was presented with a Guard of Honour by the senior cadets and welcomed in the traditional Keralian manner with the "Thalapoli" by the girls of the campus. She then lit the ceremonial lamp to symbolically inaugurate the conference.

Later on in the evening the Additional Secretary Ministry of Defence Mr. G.P. Rao IAS was received in the campus by the Joint Secretary and the Principal. He too was accorded the traditional welcome with the oil lamps and flowers dominating the colourful show. A variety Entertainment Programme presented by the cadets of the school marked the finale of a very interesting day.

One of the most solemn, albeit colourful ceremonies of the school is the passing out parade of the class XII boys. This year the ceremony gained

greater importance as it was being watched by the various dignitaries who were in the campus for the Principals conference. The Reviewing officer was none other than Mr. G.P. Rao IAS, the Additional Secretary in the Ministry of Defence.

The Parade thus was a blending of decorum, dignity and colour. Each cadet was dressed in white anklets, kamarbandhs and scarfs depicting the school colours. The hatched berets gave them an added tilt to match the occasion as did the festooned shamianas and the bedecked parade ground. The school captain R. Jairam, the best outgoing cadet, commanded the Parade, while the school Band, rose to the occasion to play different tunes befitting this memorable occasion. The Reviewing Officer was all praise for the standard of the parade. Among the dignitaries to applaud the show was the Joint Secretary, the Hon. Secretary, Inspecting officer, the Principals of all the Sainik Schools and the local Brigade Commander. Brig. Brar. The Passing out Parade was followed by a tea party, where the parents of the POP cadets were joined by the guests and the members of the staff.

The POP was followed by the last phase of the conference chaired by the additional secretary, Mr. G.P. Rao IAS. The lunch that followed this session was attended by the whole school which included the cadets, the members of the staff and the guests. It was here that the R.M.s trophy for the maximum intake of cadets from any one school to the NDA for a year, was presented to Lt. Col. G.C. Mittal, Principal, Sainik School, Kunjpura, by the Additional Secretary Mr. G.P. Rao. Mementoes were also presented to all the Principals and guests by the Kazhak Principal Capt. APA Robin NM.

A farewell dinner on the night of 11th January brought the curtain down on the Principals conference. A pleasant and rewarding time it was - the campus community can now look back and smile and justifiably add one more feather to their caps.

Thrill in drill

Maj S Ashok Kumar
Head Master

Left right left right left right
Roars the pilot cadet loud and tight
Ask thyself before putting next step,
'Am I marching with my steps right?'

Stood we, dressed well, before mirror
To check, can there be in me any error?
Buttons are checked, shoes are polished
To rid of fear, for the drill instructors are terror.

Ceremonial parades are certainly KAZHAKS' might
Yonder folks yell-'oh! what a majestic sight!'
Admirers threw many an accolade and tribute
For this, NCC ANOs and PI staff sweated, over a fortnight.

Drilling our minds, the importance of drill
May not bring, to anyone, a certain thrill.
Not to worry! 'Digging thy heel to the drum's beat
And to Cadet Captain's command'-is that all about drill.

'Grand Success' our Principal delightly averred
'All the sound techniques-they parade covered,
All other parades, this parade indeed bettered
Well done! keep it up, till I see you next year, unfettered!'

So till then, my dear cadets
Left right Left.....Left right Left.

The Stars

G Jeevish
Roll No.3260 Age : 12 yrs.

I saw you shine up in the sky
Twinkling down from so very high
And all around I saw you fill
with shadowy light and a little thrill

Oh stars that shine, all through night
How you dispel the darkened night!

I saw the different designs you made
But come morn and your lines fade,
I saw you here, I saw you there
And yet at noon you're just not fair

Oh Stars that shine, all through night
How you dispel the darkened night!

Oh you that are so small and bright
How do you give so much light?
Are you the angel of our lord,
Or just another passer by?

Oh stars that shine, all through night
How you dispel the darkened night!

A Wedding - a La Shakespeare

Ajikumar MP

Roll No. 2729 Age : 16 yrs.

Romeo and Juliet
Were the bride and the groom
They plighted their troth
On the twelfth night.

The Merchant of Venice
Gave them the ring,
The Merry Wives of Windsor,
The Gentlemen of Verona,
All, Measure for Measure
Watched a Midnights dream.

Soon it grew it to a tempest
And an unending winters tale
A comedy of errors to some -
Much ado about nothing, to others,
But to Juliet, t'was obviously a case
of Loves labour lost.

Helplessness

Sauganth V

Roll No.3257 Age : 12 yrs.

A deer across the river
With spots on its golden skin
I am all set to touch it,
But alas! I am on this bank

There comes John the hunter
With a long and heavy gun.
He aims at the lovely deer
And downs it to my lack of cheer!

Oh how I wish I was on that bank
To prevent this murder so rank!

Mother

Arun V Nair

Roll No.3061 Age : 13 yrs.

*The bud bundled and blossomed
To become a flower fair
The fairy's wand further marked
Her to be my mother dear.*

*A baby bud soon blossomed out
And her happiness knew no bounds
She walked about as in a dream
Marking the beginnings of a joyful life.*

*In time the dear one flew away
Leaving her cold and alone
Sadness began to mark her
And unbearably she began to wither.*

The Solitary Soul

Roji Varghese

Roll No.2986 Age : 14 yrs.

I have no kith and kin
But free air to befriend me
The long paths beckom me
To the sharp and the blunt of life,

Alienation is the name of the game
Friends and foe play it alike
In their treks of ego trips.
But bereft of all this
I still have a purpose
And promises to keep
And miles to go before I sleep.

Vitai Lampada or The Torch of Life

Sir Henry Newbolt

There's a breathless hush in the Close to-night -
Tea to make and the match to win -
A bumping pitch and a blinding light,
And it's not for the sake of a ribboned coat,
Or the selfish hope of a season's fame,
But his Captain's hand on his shoulder smote -
"Play up ! play up ! and play the game !"

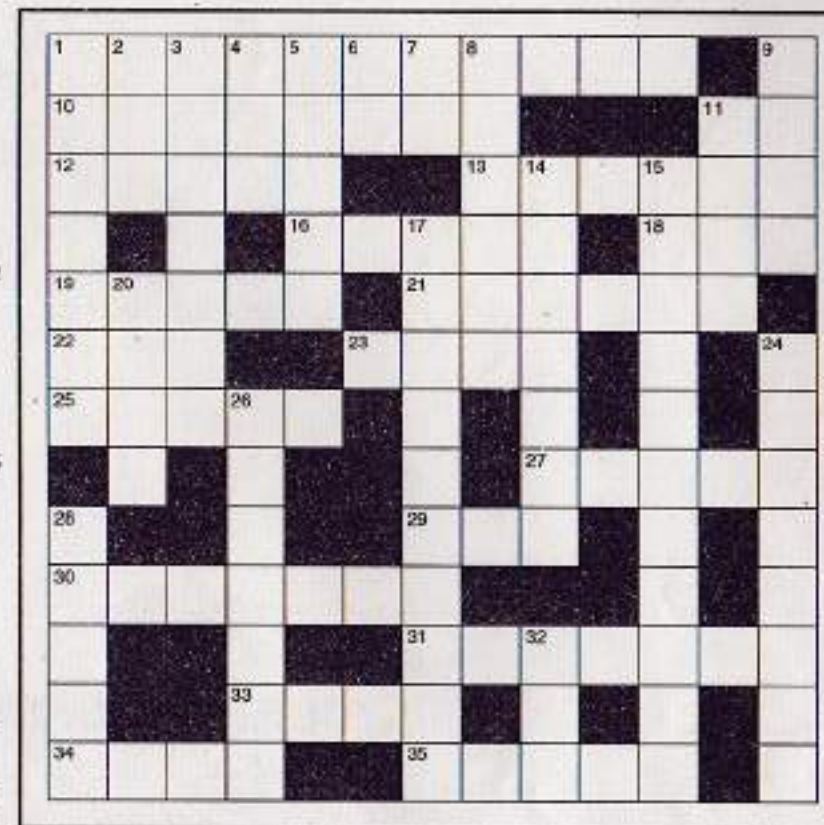
The sand of the desert is sodden red, -
Red with the wreck of a square that broke; -
The Gatling's jammed and the Colonel dead,
And the regiment blind with dust and smoke.
The river of death has brimmed his banks,
And England's far, and Honour a name,
But the voice of a schoolboy rallies the ranks:
"Play up ! play up ! and play the game !"

This is the word that year by year,
While in her place the School is set,
Every one of her sons must hear,
And none that hears it dare forget.
This they all with a joyful mind
Bear through life like a torch in flame,
And falling fling to the host behind -
"Play up ! play up ! and play the game !"

CROSSWORD

No. 7

(Compiled by PCN)

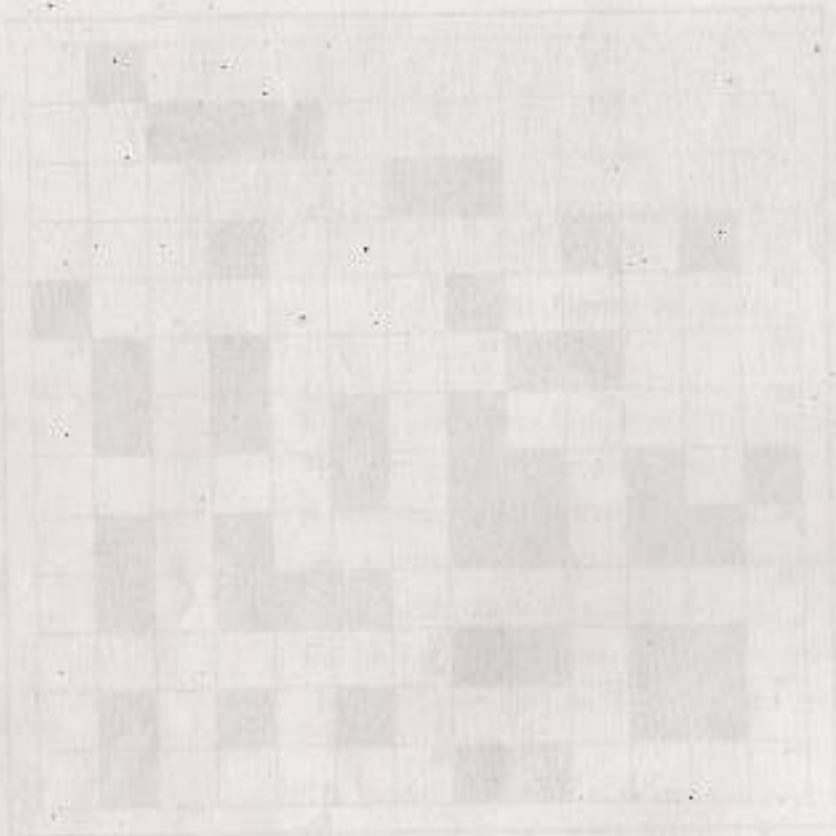
Clues across

- 1 and 9 down: The light tariff with young William? (11-4)
10. Reward this cricketer for the question (8)
11. The constant in the dessert (2)
12. Half surgery for a musical drama (5)
13. The Parisian landmark? (6)
16. To act in response? (5)
18. The nocturnal hooter? (3)
19. The first person in notions (5)
21. The bloody minded respect this monkey (6)
22. Distress call? (3)
23. Descriptive of your appearance (3)
25. The summing up? (5)
27. Genuineness that forms a part of Kingdom (5)
29. Permission granted month wise (3)
30. The goddess who meanders? (7)
31. Three is many for Gadaffi here (7)
33. The one against you prefixed (4)
34. Roundwise your chance (4)
35. Await the many summons (5)

Clues down

1. The self blowing its trumpet (7)
2. Drink it cat like (3)
3. The lady pauses on the summit? (7)
4. Be mobile in this vehicle (3)
5. Nicholas and his ilk were this of Russia (5)
6. Initially speaking his was that of Raj Kapoor (2)
7. Abbreviate it, that is (2)
8. Hundred in the place with infants (6)
9. See 1 across (4)
11. Breathing space between the rows (4)
14. List the journey programme on this (7)
15. Discovered the bottom basics (11)
17. The third of the three R's (10)
20. Commit else enter the threshold (4)
24. Part starving yet recognisable (8)
26. A son of this dark area (7)

CROSSWORD

മലയാള വിഭാഗം

സി. ജി. എസ്. പണിക്കർ

ഉള്ളടക്കം

1. ശ്രാന്തൻ നായ	കവിത	ബിനുപോൾ ജോൺ
2. ഓസോൺ കൂടയിലെ ദാതം - പുരോഗതിയുടെ ബാക്കിപത്രം	ലേഖനം	വിനു. എം. കെ.
3. ഉദ്യോഗാർത്ഥി	ചെറുകഥ	തനീഷ് കെ. ഗോപിനാഥ്
4. മനുഷ്യനും അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും	ലേഖനം	അരുൺ ഭാസ്കർ
5. ഇതാ ഒരു കത്ത്	നർമ്മഭാവന	കിരൺ ജയി.സ്
6. പൊയ കാലം	കവിത	നിസാം അലി
7. ദൈവമേന്റെ ദുഃഖിനി	ചെറുകഥ	നിജിത്ത് ജി. സുഗീത് മോഹൻ
8. എം.ടി. - ഒരു പാഠം	ലേഖനം	നന്ദകുമാർ ആനന്ദ്
9. തിരിച്ചറിവ്	ചെറുകഥ	സുൽസുന്ദി. ജി. ജോസ്
10. ഞാൻ	കവിത	സോമനാഥ പണിക്കർ
11. മൂന്നാർ - ഒരു സ്വപ്നലോകം	ലേഖനം	ഹരികൃഷ്ണൻ
12. അമ്മയുടെ ഉണ്ണിക്കൂട്ടൻ	ചെറുകഥ	പ്രതിഭ. വി.
13. തോഹയുടെ പെട്ടകം	ലേഖനം	ഐവാൽ തോമസ്സ്
14. മനസ്സിന്റെ വിളയാട്ടം	ചെറുകഥ	വിൻസന്റ് തങ്കച്ചൻ
15. മ.ഗളം നേരുന്നു	കവിത	ടോണി എക്സ് മാത്യു.

ശ്രാന്തൻ നായ

ബിനുപോൾ ജോൺ
റോൾ നമ്പർ 2658 ക്ലാസ്: XII ബി

നായയുടെ ഓരിയിടൽ കേട്ടു നഗമുണരുന്നു,
ശ്രാന്തൻ നായെന്നറിഞ്ഞിട്ടും അവനെ ഉഴുതുന്ന്
നഗമത്തിന്റെ ശ്വാസവും ചലനങ്ങളും
അവന്റെ കണ്ടുമുന്നിലൂടെ.

ജനത്തെ നയിക്കാനവനോടവരാജ്ഞാപിച്ചു
ഉണർവും ഉദയപ്പവും അവനു പകർന്നു നൽകി

അനുയായികളുടെ നയനങ്ങളിലേക്കു ചുഴ്ന്നിറങ്ങിയ
ആ കണ്ണുകൾ

അവിടുത്തെ അഗ്നി ഉരുതിത്തള്ളിയിട്ടു
അവരുടെ ചിത്തത്തിലേക്കിഴഞ്ഞു ചെന്ന പിന്തകൾ
അവരെ സംഹാരമുതലായുണർത്തി

ശ്രാന്തവരത്തിൽ നിന്നുയർന്ന ഗർജ്ജനം ശ്രവിച്ചു
നഗമോദ്യമമ്പരന്നു; പിന്നെ സമ്രഭത്തിലാണു
അഗ്നിയനയങ്ങളോടവൻ വീക്ഷിക്കുന്നു, ചുറ്റും
ജ്വാലകളെങ്ങും പടർന്നു കയറുന്നു.

ഭീതി നിറഞ്ഞ മനസ്സുകളെ കടിച്ചു കീറുന്നു
ബിഭത്സരൂപങ്ങൾ തീരേ പെയ്യിക്കുന്നു
എന്തെന്നറിയാതെ ജനം പകച്ചു നിൽക്കുന്നു
അതിനിടയിലും എങ്ങോട്ടൊക്കെയോ ചലിക്കുന്നു

അവരുടെ അട്ടഹാസം നഗമത്തിൽ മാറ്റൊലി കൊള്ളുന്നു
ആജ്ഞകൾ നിറവേറുന്നതിൽ കണ്ട് മതിമരന്നാടുന്നു
കൊടിയോരണങ്ങളും ജാഥകളും ഉണരുന്നു
ബാർദ്ദു പെട്ടികളെ സ്വപ്നം കണ്ടവരുടെ മനം
കുളിർക്കുന്നു

അവരൊന്നും കാണുന്നില്ല, കണ്ടതായ ഭാവമില്ല,
ആത്മസംഘർഷം ഹൃദയവേദനയും അവരറിയാറില്ല.
ഒരു പുതിയ സുര്യോദയത്തോടെ തങ്ങളുടെ നാളുകൾ
എത്തിച്ചേരുന്നതു നോക്കുകയായിരുന്നുവല്ലോ അവർ.

അവരവനെ തുടലിൽ പൂട്ടുന്നു
അട്ടഹാസിച്ചുകൊണ്ടവനെ തഴുകുന്നു, വളർത്തുന്നു
അവർക്കായി അവൻ സ്വയമർപ്പിച്ചിടുന്നു
അവരുടെ കുറകളെ അവൻ മറച്ചിടുന്നു

അവനിതാ വിണ്ടും വരുന്നു, ഇതാർക്കുവേണ്ടി
ആരുടെയോ മോഹസാഹചര്യങ്ങൾക്കായി
നായയുടെ ഓരിയിടൽ കേട്ടു നഗമം നടുങ്ങുന്നു
അതേ, അവൻ തന്നെ, ശ്രാന്തൻ നായ.

☆

ഓസോൺ കൂടയിലെ ദാരു - പുരോഗതിയുടെ ബാക്കിപത്രം

വിനു എ. കെ.
റോൾ നമ്പർ: 2788 ക്ലാസ്സ്: XI സി

അന്താരാഷ്ട്ര തലത്തിൽ ശ്രദ്ധിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഒരു പ്രശ്നമാണ്. അമേരിക്കൻ ഐക്യനാടുകളുടെ നിംബസ് - 7 കാലാവസ്ഥ ഉപഗ്രഹം 1984 - ൽ ഓസോൺ കൂടയിൽ കണ്ടെത്തിയ ദാരു അമേരിക്കയുടെ വലിപ്പവും ഏവാസ്റ്റ് കൊടുമുടിയുടെ ആഴവും ഉള്ള ഒന്നായിരുന്നു. അന്തരീക്ഷത്തിലെ ഓസോണിന്റെ അളവ് പ്രതിവർഷം അതേ ശതമാനം കണ്ട് കുറയുന്നു എന്നാണ് കാണപ്പെടുന്നത്. അന്താരാഷ്ട്രക്കമ്മ്യൂണിറ്റിയിൽ ആദ്യമായി പ്രദേശത്തിനു മുകളിലുള്ള അന്തരീക്ഷത്തിലും ഓസോൺ കൂടയിൽ ദാരുമുണ്ടാവാതുള്ള സാധ്യത ശാസ്ത്രജ്ഞന്മാർ തള്ളിക്കളയുന്നില്ല. ജീവജാലങ്ങൾക്ക് അത്യന്തം ഹാനികരമായ അൾട്രാവയലറ്റ് രശ്മികൾ ഭൂമിയിൽ പതിക്കുന്നത് തടയുന്നത് ഈ കൂട യാണെന്നുള്ളത് പ്രതിസന്ധിക്ക് ആക്കം കൂട്ടുന്നു.

എന്താണ് ഓസോൺ? ഇളം നീലനിറത്തിലുള്ള സാധാരണ ഓക്സിജൻ അണുക്കളാൽ നിർമ്മിതമായ ഒരു വാതകമാണത്. എന്നാൽ ഒരു സാധാരണ ഓക്സിജൻ തന്മാത്ര രണ്ട് ഓക്സിജൻ അണുക്കൾ ചേർന്നതാണെങ്കിൽ ഒരു ഓസോൺ തന്മാത്ര മൂന്ന് ഓക്സിജൻ അണുക്കൾ ചേർന്നതാണ്. പക്ഷേ ആ മൂന്നാമത്തെ അണു ഓക്സിജന്റെയും ഓസോണിന്റെയും സ്വഭാവത്തിൽ കടലും കടലാടിയും തമ്മിലുള്ള അന്തരമാണുണ്ടാക്കുന്നത്. ഓക്സിജൻ ജീവൻ നിലനിർത്താൻ വളരെ അത്യാവശ്യമായ ഒരു വാതകമാണെങ്കിൽ വളരെ നേർത്ത അളവിലുള്ള ഓസോൺ പോലും അത്യന്തം മാർകമാണ്. എന്നിരുന്നാലും ഓസോണിനെക്കൊണ്ട് ചില ഉപയോഗങ്ങൾ ഇല്ലാതില്ല. ഒരു ഒന്നാമതും അണുനാശിനിയാണത്. നീന്തൽക്കുളങ്ങളിലെ ജലം അണു വിമുക്തമാക്കാനും സിനിമാശാലകളിലെ വായു ശുദ്ധമാക്കാനും മറ്റും ചെറിയ

തൊതിലുള്ള ഓസോൺ പ്രവാഹം മതിയാകും എന്നിരുന്നാലും ഓസോണിന്റെ യഥാർത്ഥ ഉപയോഗം ഭൂമിയുടെ അന്തരീക്ഷത്തിനുമുകളിലാണ്. ഓസോൺ കാണപ്പെടുന്നത് അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ രണ്ടാമത്തെ തട്ടായ സ്ട്രാറ്റോസ്ഫിയറിയിലാണ്. ഇത് 14 കി. മീ. മുതൽ 60 കി. മീ. വരെ വ്യാപിച്ചു കിടക്കുന്ന ഒരു പാളിയാണ്. സ്ട്രാറ്റോസ്ഫിയറിൽതന്നെ 15 കി. മീ. മുതൽ 30 കി. മീ. വരെയുള്ള ഭാഗത്താണ് നല്ലൊരു ശതമാനം ഓസോണും കാണപ്പെടുന്നത്. ഈ ഭാഗത്തുള്ള ഓക്സിജൻ തന്മാത്രകൾ അൾട്രാവയലറ്റ് രശ്മികളുടെ സാന്നിധ്യത്തിൽ പ്രതിപ്രവർത്തിച്ചാണ് ഓസോൺ ഉണ്ടാകുന്നത്. ഈ ഓസോൺ തന്നെ അന്തരീക്ഷത്തിൽ അൾട്രാവയലറ്റ് രശ്മികൾക്കെതിരെ ഒരു കവചമായി പ്രവർത്തിക്കുന്നു.

ഭൂമിയിലേക്കു വരുന്ന സൂര്യരശ്മികളിൽ നല്ലൊരു ശതമാനം ഹാനികരമായ അൾട്രാവയലറ്റ് രശ്മികളാണ്. ഭൂമിയിലെത്തിയാൽ ജീവജാലങ്ങളിൽ അർബുദം, തിമിരം എന്നിങ്ങനെ പല അസുഖങ്ങളും ഉണ്ടാക്കാൻ ഇവക്കു കഴിയും. ഓസോൺ കൂട ഇവയെ അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ മേൽത്തട്ടിൽ വെച്ചു തന്നെ തടഞ്ഞിട്ടില്ലെങ്കിൽ അവ അന്തരീക്ഷത്തിന്റെ കീഴ്ത്തട്ടിലെ, അതായത് നമ്മളൊക്കെ ജീവിക്കുന്ന അന്തരീക്ഷത്തിലെ ക്രമാതീതമായി ചൂടാക്കും. ഇത് ഭൂമിയുടെ കാലാവസ്ഥയിൽ പ്രവചിക്കാൻ കഴിയാത്ത പല മാറ്റങ്ങളും ഉണ്ടാക്കാം.

ഇങ്ങനെ നമുക്കെവർക്കും അത്യന്തം ഉപകാരപ്രദമായ ഓസോൺ കൂടയെ നശിപ്പിക്കുന്നത് ചില മനുഷ്യ നിർമ്മിതമായ രാസവസ്തുക്കളാണ്. ഷേവിംഗ് ക്രീമിൽ ഉപയോഗിക്കുന്ന എയറോസോൾ മുതൽ ജറ്റു വിമാനങ്ങൾ പുറന്തള്ളുന്ന ചൂക, ശീതീകരണ സംവിധാനങ്ങളിൽ ഉപയോഗിക്കപ്പെടുന്ന ക്ലോറോഫ്ലൂറോ കാർബണുകൾ എന്നിവയെ ഇതിനു കാരണമാകുന്നു. എന്നിരുന്നാലും

ഈ രാസവസ്തുക്കളിൽ മാത്രം ശക്തിയില്ല. അളവിലും ക്ലോറോഫ്ലൂറോ കാർബണുകളാണു മുന്നിൽ. ഇവ സ്വതന്ത്രമാക്കുന്ന മോണോക്ലോറിൻ അഥവാ ക്ലോറിൻ അണു സ്ട്രാറ്റോസ്ഫിയറിൽ ഓസോണുമായി പ്രതിപ്രവർത്തിച്ച് അതിനെ ഓക്സിജൻ തന്മാത്രയാക്കുന്നു. ഭൂപ്രതലത്തിൽ നിന്നു വളരെ ഉയരത്തിൽ പറക്കുന്ന ജറ്റു വിമാനങ്ങൾ ഓസോൺ ധാരാളമുള്ള ഭാഗത്തുകൂടിയാണ് പറക്കുന്നത്. ഇവ പുറന്തള്ളുന്ന ചൂകയിലും മോണോക്ലോറിന്റെ അംശമുണ്ട്. ഇവയും ഓസോൺ കൂടയെ വിപരീതമായി ബാധിക്കും. അഗ്നിപർവ്വതസ്ഫോടനങ്ങളും അന്തരീക്ഷത്തിലേക്ക് ഓസോണിനു ഹാനികരമായ ധാരാളം വാതകങ്ങൾ പുറന്തള്ളാറുണ്ട്.

ഓസോൺ കൂടയിലെ ദാരു കണ്ടെത്തിയതിനെത്തുടർന്ന് ക്ലോറോഫ്ലൂറോ കാർബണുകളുടെ ഉപയോഗം നിയന്ത്രിക്കാൻ വികസിത രാജ്യങ്ങൾ എടുത്ത ആദ്യത്തെ കാർഡ്ബോൺ 1987 ലെ ലിമിറ്റഡ് കരാർ. ബ്രിട്ടൻ, അമേരിക്ക, ഫ്രാൻസ് തുടങ്ങിയ രാഷ്ട്രങ്ങൾ ഈ കരാറിൽ പങ്കാളികളായിരുന്നു. എന്നാൽ ഈ പ്രശ്നം അതിവഗൗരവമായി മുഴങ്ങിക്കൊടുത്ത് 1992ൽ റിയോഡി

ജെനറോയിൽ നടന്ന ഔമ ഉച്ചകോടിയിലാണ്. അവിടെ നടന്ന സമ്മേളനത്തിൽ ഓസോൺ കവചത്തിനെ സംരക്ഷിക്കേണ്ടതിന്റെ ആവശ്യകത ചർച്ച ചെയ്യപ്പെടുകയും തുടർന്ന് ക്ലോറോഫ്ലൂറോ കാർബണുകളുടേയും ഓസോൺ കൂടയ്ക്ക് ഹാനികരമായേക്കാവുന്ന മറ്റു രാസവസ്തുക്കളുടെയും ഉപയോഗം കുറക്കാൻ വികസിത രാജ്യങ്ങളും വികസാര രാജ്യങ്ങളും ഒരു പോലെ പരിശ്രമിക്കാൻ തന്നെ പ്രമേയം പാസ്സാക്കുകയുണ്ടായി.

എന്തൊക്കെയാലും ഒരു കാര്യം സുനിശ്ചിതമാണ്. ക്ലോറോഫ്ലൂറോ കാർബണുകളുടേയും മറ്റും ഉപയോഗം പരമാവധി കുറക്കാൻ അതിനു പകരം നിരപ്പുദ്രവകാരികളായ മറ്റു രാസപദാർത്ഥങ്ങൾ കണ്ടുപിടിക്കാനും സുഖലോലുപികളായ മനുഷ്യർ തയ്യാറായില്ലെങ്കിൽ അതിന്റെ ഭവിഷ്യത്തുകൾ ഗുരുതരമായിരിക്കും. റിയോഡിജെനറോയിൽ നടന്നതുപോലെയുള്ള ഉച്ചകോടികൾക്കും അതുവഴി ലോകരാജ്യങ്ങൾ ഒത്തൊരുമിച്ചെടുക്കുന്ന ഭൂവത്സിൽപയങ്ങൾക്കും മാത്രമേ ഈ പ്രതിസന്ധിയിൽ നിന്ന് നമ്മെ കരകേറ്റാനാവൂ.

“പുഥിയുടെ രസമാണ് ജലം; ജലത്തിന്റെ രസമാണ് ഔഷധി; ഔഷധിയുടെ രസമാണ് അന്നം; അന്നത്തിന്റെ രസമാണ് മനുഷ്യൻ; മനുഷ്യന്റെ രസമാണ് വാക്ക്; വാക്കിന്റെ രസമാണ് ജ്ഞാൻ; ജ്ഞാന്റെ രസമാണ് സാമം; സാമത്തിന്റെ രസമാണ് ഉദ്ഗീഥം.”

- നിത്യ ചൈതന്യയതി

ഉദ്യോഗാർത്ഥി

തന്നീഷ് കെ. ഗോപിനാഥ്
റോൾനമ്പർ 2935 ക്ലാസ്സ്: X ഡി.

ഒരു ജോലിക്കുള്ള അപ്പോയിന്റ്‌മെന്റ് ഓർഡറായിരിക്കുമെന്ന പ്രതീക്ഷയോടെയാണ് അയാൾ ആ 'രജിസ്ട്രേഷൻ' കവർ കയ്യിൽ വാങ്ങിച്ചത്. പരക്ഷ പൊട്ടിച്ചു നോക്കിയപ്പോൾ ആ പ്രതീക്ഷയെല്ലാം കെട്ടടങ്ങി. പകരം മുമ്പത്ത് മടപ്പും, നൈരാശ്യവും തെളിഞ്ഞു. അത് മറ്റൊരു ഇൻറർവ്യൂ കാർഡായിരുന്നു.

ഇതുപോലെ എത്ര ഇൻറർവ്യൂ കാർഡുകൾ കഴിഞ്ഞ നാലു വർഷമായി മാസത്തിൽ ഒന്ന് ഇൻറർവ്യൂ കാർഡുകളെടുക്കിലും വരും, ഏതെങ്കിലും ദൂരസ്ഥലങ്ങളിൽ ഇൻറർവ്യൂവിന് ക്ഷണിച്ചുകൊണ്ട്. നാലുവർഷങ്ങളായി കൂറെ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകളും പിടിച്ചുകൊണ്ടു അലയുന്നു. ഒരു നൂറു വാതിലുകളിൽ തട്ടി, ഒരു ജോലിക്കുവേണ്ടി, പക്ഷേ ഒന്നും തുറന്നില്ല. ഒരു ദൈവങ്ങളും ഇതുവരെ കനിഞ്ഞില്ല. ഇൻറർവ്യൂവിനുവേണ്ടി ചെലവഴിച്ച തുകയുണ്ടായിരുന്നെങ്കിൽ തന്നെ എന്തെങ്കിലും സ്വയം തൊഴിൽ തുടങ്ങാമായിരുന്നു. ആകെപ്പോടെ കിട്ടുന്നത് തൊഴിലില്ലായ്മവേതനം എന്ന തുച്ഛമായ വരുമാനമാണ്. ഇപ്പോൾ അത്, നിർമ്മിതി ലോണിനാപകഴിച്ചു കിട്ടിയല്ല. തൊഴിലില്ലാത്തവനെ ദൈവത്തിനുപോലും വേണ്ടെന്നോ. അയാൾക്ക് തന്നോടടുത്തു വെറുപ്പ് തോന്നി. ചിന്തകൾ കാടു കയറിയപ്പോൾ അയാൾ മെല്ലെ മാക്കത്തിലേക്കു വഴുതി വീണു.

ആരുമേയാക്കെയോ ഉറക്കെയുള്ള സംസാരം കേട്ടാണ് അയാൾ മയക്കം വിട്ടത്. ശ്രദ്ധിച്ചപ്പോൾ മനസ്സിലായി ആരെയോ ശകാരിക്കുകയാണ് അമ്മയെന്ന്. ഓ! തന്നെയാണ്. ഒരു പണിയും ചെയ്യാതെ വെറുതെ തിന്നും കൂടിച്ചും നടക്കുകയാണെന്നും, ദൂരദേശത്തു ജോലിയുള്ള ചെട്ടന്റ പണത്തിന്റെ കീഴിൽ ജീവിക്കാൻ നാണമില്ലയെന്നാക്കെയോ ശകാരം. ശകാരവർഷം അസഹ്യമായപ്പോൾ അയാൾ മെല്ലെ വീടുവിട്ട് പുഴയോരത്തേക്കു നടന്നു.

അന്നാട്ടിൽ അയാളുടെ സുഹൃത്തായി മരൊറ്റയാളെയുള്ളൂ. ആ പുഴ അതാണ് അയാളുടെ പ്രിയസഖി. സ്വന്തം ഭൃംശങ്ങളും, മോഹങ്ങളും മോഹഭംഗങ്ങളും പങ്കുവയ്ക്കുന്നത് അതോടൊത്താണ്. ആ പുഴയാണ് അയാളുടെ സകലസുഖമുഖങ്ങളിലും പങ്കാളി. അതിനോടൊത്ത് തന്റെ ഭാരങ്ങൾ ഇറക്കിവയ്ക്കുമ്പോൾ മനസ്സിന് എന്തെന്നില്ലാത്ത കുളിർമ്മയാണ്. പുഴയ്ക്കിടയിൽ സ്വപ്നമായ, സ്വപ്നകസമാനമായ വെള്ളത്തിലേക്കു നോക്കിയിരുന്ന് സമയം പോയതറിഞ്ഞില്ല. സന്ധ്യയായെന്നറിഞ്ഞതു തന്നെ പുഴയോരത്തെ തെങ്ങിൻ തോട്ടിൽ ചേക്കേറാനെത്തിയ കിളികളുടെ കലപില ശബ്ദം കേട്ടുകൊണ്ടാണ്. ഓർമ്മകളിൽ നിന്നുണർന്നെഴുന്നേറ്റ അയാൾ വീടിനെ ലാക്കാക്കി നടന്നു.

വീടടുക്കാനായപ്പോഴെ ആരോക്കെയോ വന്നിരിക്കുന്ന ബഹളം കേട്ടു. അടുത്തെത്തിയപ്പോൾ മനസ്സിലായി ദുനോട്ടിൽ നിന്നും അവധിക്കു വന്ന ചെട്ടനും ചെട്ടത്തിയുമാണെന്ന് അമ്മയും അനുജത്തിയും. അവർ കൊണ്ടുവന്ന രാഹോ സാധനങ്ങൾ പരിശോധിക്കുന്ന തിരക്കിലാണ്. ആ വീട്ടിലെ ഒരു ഗോമയ തന്നെ ഒന്നു തിരിഞ്ഞുനോക്കുന്നുപോലുമില്ല. ഒരു ചാവം തൊഴിലില്ലാത്തവന്റെ വികാരങ്ങൾ ആരുമാനിക്കാൻ. അയാൾ മൗനമായി രംഗത്തു നിന്നും പിന്മാറി.

എറെ പ്രതീക്ഷകളോടെയാണ് അയാൾ അന്ന് കിടക്കവിട്ട് എഴുന്നേറ്റത്. ഒരു വഴിപാടുപോലെയാണ് ഇൻറർവ്യൂവെങ്കിലും, ഉള്ളിൽ ഒരു നേരിയ പ്രതീക്ഷപോലെ ക്ഷേത്രത്തിൽ പോയി പതിവു വഴിപാടു കഴിച്ചു. ഇന്നെങ്കിലും കനിയണമേയെന്ന് അകമഴിഞ്ഞു പ്രാർത്ഥിച്ചു. വീട്ടിൽ നിന്നറങ്ങിയപ്പോഴും കേട്ടത് അനുഗ്രഹാശ്ശിസുകളായിരുന്നു. ശാപവാക്കുകളായിരുന്നു.

ഇൻറർവ്യൂവിന് ഉദ്യോഗാർത്ഥികൾ പത്തിരൂപതുപേരുണ്ടായിരുന്നു. ഈഴരായപ്പോൾ കയറിച്ചെന്നു.

എം. ഡി യുടെ പ്രസന്നഭാവം കണ്ടപ്പോൾ തന്നെ മനസ്സിലെ പിരിച്ചുറപ്പിന്റെ ഒട്ടൊരമ്പലം വന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചോദ്യങ്ങൾക്ക് പ്രസന്നമായി മറുപടി പറഞ്ഞു. അദ്ദേഹം സന്തോഷവാനായെന്നു തോന്നുന്നു. ഫലം പിന്നെ അറിയിക്കാമെന്നു പറഞ്ഞു. അന്നാദ്യമായി മനസ്സ് സന്തോഷത്തിതമായി.

കൂറെ ദിവസങ്ങൾക്കുശേഷം തന്നിരു വന്ന കവർ പൊട്ടിച്ചു വായിച്ചപ്പോൾ ദുഃഖം തിരയ്ക്കുന്നതിന് വളരെ പാടുപെടേണ്ടി വന്നു. പിന്നെ സ്വയം സമാധാനിച്ചു. ഇതുപോലെ എത്ര നിരാശപ്പെടുത്തിയ കവറുകൾ കണ്ടിരിക്കുന്നു. പക്ഷേ ഭാവി അയാൾക്കുമുന്നിൽ ഒരു ചോദ്യപിണയായി അവശേഷിച്ചു.

ആകസ്മികമായി അച്ഛൻ പണ്ടു കൊണ്ടുവച്ച ബിനോബാഭാവയുടെ ചിത്രത്തിനടിയിലെ ആപ്തവാക്യത്തിൽ അയാളുടെ കണ്ണുകൾ പതിഞ്ഞു. അവ അയാൾ

കുളിയിൽ അണിയായി എഴിഞ്ഞു.

പിറ്റേദിവസം മുതൽ അയാൾ പഴയ ഉദ്യോഗാർത്ഥിയായിരുന്നില്ല. മറിച്ച് പുഴയോരത്തുള്ള തന്റെ തുണു മുളി സ്വന്തം കൈകൊണ്ടു കിളിച്ച്, അവിടെ വിയർപ്പൊഴുക്കി, കനകം വിളയിക്കുന്ന മണ്ണിന്റെ മകനായിരുന്നു. പിന്നീടൊരിക്കലും ഉദ്യോഗാർത്ഥിയായി തുറക്കാത്ത വാതിലുകളിൽ മുട്ടി ജീവിതം ഹോമിക്കുന്നവനായിരുന്നില്ല. മറിച്ച്, മണ്ണിനെ സ്നേഹിക്കുന്ന, മണ്ണിന്റെ മകനായ ഒരു സാധാരണ കർഷകനായി ജീവിച്ചു.

സമ്പത്തിന്റെയും സമൃദ്ധിയുടെയും മനറുകയിലേക്ക് സ്വന്തം അദ്ധ്വാനം കൊണ്ടു കയറുമ്പോഴും പണ്ടത്തെ മഹാന്റെ ചിത്രത്തിനടിയിലെ 'എതു ജോലിയും മഹത്തരമാണ്' എന്ന ആപ്തവാക്യം മനസ്സിൽ ചില്ലിട്ടു സൂക്ഷിച്ചിരുന്നു. അയാൾ.

“ഞാൻ കുരുടർക്കിടയിലൊരു കുരുടൻ തകർന്ന വീട്ടിൽ തപ്പിത്തപ്പി നടക്കുന്നു.”
- സച്ചിദാനന്ദൻ

മനുഷ്യനും അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും

അരുൺ ഭാസ്കർ
റോൾ നമ്പർ: 3349 ക്ലാസ്സ്: X ബി.

അന്ധവിശ്വാസം. "മനുഷ്യനാൽ സൃഷ്ടിക്കപ്പെട്ട അസംബന്ധം". ദൈവവിശ്വാസവും മനുഷ്യൻ ദൈവം നൽകിയിട്ടില്ല. ഓരോ മനുഷ്യരും അവരുടെ ഇഷ്ടാനിഷ്ടങ്ങൾ അനുസരിച്ച് ഓരോരോ അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ സൃഷ്ടിക്കുന്നു. ഉണ്ടാക്കി എന്നതാണ് സത്യം.

മനുഷ്യൻ തന്റെ ജീവിതയാത്രയ്ക്കിടയിൽ കോടാനുകോടി അന്ധവിശ്വാസങ്ങളാണ് ലോകത്തിനു സംഭാവനയായി നൽകിയിട്ടുള്ളത്. ഈ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളാകുന്ന കർമ്മങ്ങൾ മഹേശ്വരത്തിലെ കാളകൂട്ടവിഷ്ണുക്കൾ വിരോധിതവയും, അനേകായിരങ്ങളെ പരലോകത്തേക്ക് യാത്രയാക്കിയിട്ടുള്ളവയുമാണ്.

പണ്ടുകാലത്ത് അത്യന്തം വിനാശകരവും മനുഷ്യ താരഹിതവുമായ നിരവധി അന്ധവിശ്വാസങ്ങളും, അനാചാരങ്ങളും നിലവിലിരുന്നു. അതിലൊന്നാണ് സതി. സതി എന്ന പേരു കേട്ടാൽതന്നെ പണ്ടത്തെ സ്ത്രീകൾ ഞെട്ടി വിറയ്ക്കുമായിരുന്നു. അത്രയ്ക്കു ഭയങ്കരമായിരുന്നു ഈ സതി. ഒരു സ്ത്രീയുടെ ഭർത്താവ് മരണമടഞ്ഞാൽ ആ സ്ത്രീയും കൂടി ഭർത്താവിനെയിടയിൽ ചാടി മരിക്കണമെന്നായിരുന്നു ഈ ആചാരം. എങ്കിൽ മാത്രമേ മരണമടഞ്ഞ ഭർത്താവിനു മോക്ഷം കിട്ടുകയുള്ളൂ പോലും! അതിനാൽ ഈ 'സതി' എത്രയോ യുവതരുന്നിമണികളുടെ ജീവനാണ് അപഹരിച്ചത്.

മറ്റൊരു പ്രധാനപ്പെട്ട അന്ധവിശ്വാസമാണ് ശിശുവധം. പെൺകുഞ്ഞു ജനിച്ചാൽ അതിനെ നദിയിലെറിഞ്ഞുകൊല്ലുന്ന സമ്പ്രദായമായിരുന്നു അത്. എല്ലാ പെൺകുഞ്ഞുങ്ങളെയും കൊന്നെറിഞ്ഞാൽ പിന്നെയെങ്ങനെയാണ് പുതിയ തലമുറ ഉണ്ടാകുക എന്നുപോലും ആരും ചിന്തിച്ചിരുന്നില്ല. ഇപ്പോൾപോലും ഉത്തർപ്രദേശിലെ പല ഉൾനാട് ഗ്രാമങ്ങളിലും ഈ അരുൺകൊല നടക്കുന്നുണ്ട്.

പണ്ട്കാലത്ത് ശൈശവവിവാഹം എന്ന സമ്പ്രദായവും നിലവിലിരുന്നു. ഇങ്ങനെ ശൈശവവിവാഹം നടത്തിയാൽ മുമ്പു കെട്ടിയവർ തന്നെ തമ്മിൽതമ്മിൽ കല്യാണം കഴിക്കുമെന്നും അതിനു മാറ്റമുണ്ടാവുകയില്ലെന്നും പണ്ടുള്ളവർ വിശ്വസിച്ചിരുന്നു.

പിന്നെ നിലവിലിരുന്ന അനാചാരങ്ങളാണ് പുലപ്പെടുപ്പിടം, മണ്ണാപ്പെടുപ്പിടം, ബ്രാഹ്മണ, നായർ സ്ത്രീകളെ സന്ധ്യകഴിഞ്ഞശേഷം ഏതെങ്കിലും പുലയമണ്ണാൻ വർഗ്ഗത്തിൽപ്പെട്ട ആരെങ്കിലും കാണുകയാണെങ്കിൽ ആ സ്ത്രീകളെ അവരെക്കണ്ടവർക്കു കൊടുക്കും. എത്ര വയസ്സായ സ്ത്രീകളായാലും പ്രശ്നമല്ല. ഇതു കാരണം എത്രയധികം പതിവുകളാണ് ചാരിത്ര്യം നഷ്ടപ്പെട്ട വേശ്യാലയത്തിലും മറ്റും അംഗങ്ങളായിത്തീർന്നത്.

ഈ അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ ഒട്ടുമിക്കൊന്നും പാടെ തുടച്ചു മാറ്റപ്പെട്ടു എങ്കിലും സാഹചര്യങ്ങളും അർത്ഥപരതന്ത്രങ്ങളുമായ അനേകം അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ ഇന്നും നിലനിൽക്കുന്നുണ്ട്.

പതിമൂന്ന് എന്ന അക്കം നിർഭാഗ്യത്തിന്റെ കൊടുമുടിയിലാണ് നില്ക്കുന്നത്. ഈ അക്കത്തിനെ നിർഭാഗ്യത്തിന്റെ പ്രതീകമായി അനേകം രാജ്യങ്ങളിലെ ജനങ്ങൾ മുദ്രകുത്തിയിട്ടുണ്ട്. മനുഷ്യൻ തന്നെ കണ്ടുപിടിച്ച അക്കങ്ങൾ മനുഷ്യന്റെ തന്നെ നിർഭാഗ്യമെന്നു പറയുന്നത് നിന്ദനീയമാണ്. പല ഹോട്ടലുകളിലും പതിമൂന്ന് എന്ന നമ്പരുള്ള മുറികളില്ലാതാനും ഇതൊക്കെ കൊടു അന്ധവിശ്വാസങ്ങളാണ്.

പിന്നെ പ്രേതം, പീശാച് തുടങ്ങിയവയെക്കുറിച്ചുള്ളതാണ് അടുത്ത അന്ധവിശ്വാസം. സത്യത്തിൽ അങ്ങനെയൊന്നുമില്ല. കൂട്ടിക്കാലത്ത് കൊച്ചു കുഞ്ഞുങ്ങളെ പേടിപ്പിക്കാൻ അമ്മമാരും മറ്റും പറഞ്ഞുണ്ടാക്കിയ കഥകളാണിത്. പക്ഷേ ഇക്കാലത്ത് നല്ലവണ്ണം വിദ്യാഭ്യാ

സമുള്ളവർപോലും വിശ്വസിക്കത്തക്കവണ്ണം ആണ് പല ആഴ്ചപ്പതിപ്പുകളിലും മറ്റും ഓരോ പ്രേതകഥകളുണ്ടാകുന്നത്. ഇത് സത്യമെന്നൊക്കെ വിശ്വസിക്കുന്നവർ ഭൂമിയിൽ അവരുടെ ജീവിതം ഒരു ചോദ്യചിഹ്നമായി മാറ്റുകയാണു ചെയ്യുന്നത്.

പിന്നെ വരുന്നത് പൂച്ചയുടെ ചാട്ടമാണ് ആരെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും കാര്യത്തിന് ഇറങ്ങിത്തരിച്ചുവോൾ പൂച്ച കുറുകെ ചാടുകയാണെങ്കിൽ തിരിച്ച് ഒരു വെള്ളപ്പുഴു ചാടിയില്ലെങ്കിൽ ചെയ്യാൻ പോകുന്ന കാര്യം ചെയ്യാതെ തിരികെപ്പോരണം എന്നതാണ് വിശ്വാസം. അങ്ങനെ എന്നും ഓരോ കറുത്ത പൂച്ചകൾ ചാടുകയാണെങ്കിൽ പിന്നെ ആ കാര്യമേ ചെയ്യേണ്ട ആവശ്യമില്ലല്ലോ! പക്ഷേയുടെ കാര്യമാണെങ്കിൽ പകുതി വഴിയിലെത്തിയിട്ട് തിരികെപ്പോരാം. കുട്ടികൾക്ക് ഇഷ്ടമുള്ള ഒരു സമ്പ്രദായം തന്നെ. ഇങ്ങനെയൊക്കെയുണ്ടെന്നവരെ 'ഭ്രാന്തൻമാർ' എന്നല്ലാതെ മറ്റൊരു വിളിക്കാനാണ്.

ഇനി ഇതിനോടനുബന്ധിച്ച് വേറൊരു അന്ധവിശ്വാസമുണ്ട്. എന്തെങ്കിലും നല്ല കാര്യത്തിനായി പോകുമ്പോൾ ശക്തനും കാണുക എന്നതാണ്. പശുവിന്റെ പുറകുവശം, ഏതെങ്കിലും വാഹനം, തുടങ്ങിയവ നല്ല ശക്തനങ്ങളായും വെട്ടുകത്തിയോ മറ്റു പണിയായുടങ്ങളോ കൈയ്യിൽ വഹിച്ചുകൊണ്ടു പോകുന്നവരെയും മറ്റും പിത്തശുകനങ്ങളുമായാണ് കരുതിപ്പോരുന്നത്. ഒരു നല്ല കാര്യത്തിനായി ഇറങ്ങിത്തരിച്ചുവോൾ പുറകിൽ നിന്നുവിട്ടിട്ടാൽ തിരികെ വീട്ടിൽക്കയറി അല്പം ഇരുന്നിട്ടു പോകണം എന്നതാണ് വേറൊരു വിശ്വാസം. ഇത് സർവ്വസാധാരണമാണ്.

മറ്റൊരു അന്ധവിശ്വാസമാണ് രക്ഷകെട്ടൽ കൈയ്യിലും, കഴുത്തിലും മറ്റും പൂജിച്ച ചരടുധരിച്ചാൽ ദൈവം നമ്മെ കാത്തുരക്ഷിക്കും എന്ന ഒരു വിശ്വാസം. അടുസ്തവിദ്യരായ ആധുനിക തലമുറക്കാരിലുമുണ്ട്. പക്ഷേയ്ക്ക് എഴുത്തു പേര പൂജിക്കുക തുടങ്ങി വിവിധതരം രക്ഷകളുണ്ട്. പിന്നെയും ഉണ്ട് ഒരു പാടന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ. കല്യാണം കഴിഞ്ഞ വധുവന്റെ ശ്യാഹൃദയം തടഞ്ഞുനത്തി നുമ്പു കൂറെ ചടങ്ങുകളുണ്ട്. രക്തപാതകം കലക്കിയ വെള്ളത്തിൽ പവിട്ടിക്കൊണ്ട് നെല്ലുനിറച്ച പരതട്ടിയിട്ട് വിളക്കു കത്തിച്ച് കൈയ്യിലേന്തി വലതുകാൽ വച്ചു കയറിയാൽ മാത്രമേ വധുവാൽ വീടിന് ഐശ്വര്യം വരുകയുള്ളൂ എന്നാണ് വിശ്വാസം. വീടുകളിൽ മഞ്ചാടിമുത്ത്, ശീട്ട

തുടങ്ങിയവ കളിച്ചാൽ കടം വരുമെന്ന ദൈവവിശ്വാസമുണ്ട്. വാതിലിന്റെ നടയിൽ തുടങ്ങിയാൽ കടം വരുമെന്ന് വേറൊരു വിശ്വാസമുണ്ട്. ഗൗളി ചിലച്ചാൽ ആ സമയത്ത് ആരെങ്കിലും എന്തെങ്കിലും പറഞ്ഞുകൊണ്ടിരിക്കുകയാണെങ്കിൽ അതു സത്യമാകുമെന്ന് ഒരു വിശ്വാസമുണ്ട്. ഉപ്പൻ വിളിച്ചാൽ പണം വരുമെന്നും, പച്ചക്കാള വീട്ടിൽ കയറിയാൽ ഐശ്വര്യം ഉണ്ടാകുമെന്നും കാക്ക വിളിച്ചാൽ വീരുന്നുകാർ വരുമെന്നും, തുടങ്ങിയ അനേകം വിശ്വാസങ്ങളുണ്ട്. പിന്നെയുള്ള ദൈവവിശ്വാസമാണ് കൂടോത്രം. അത് ഏതെങ്കിലും ഒരാൾ അയാളുടെ ശത്രുക്കളുടെ മേൽ പ്രയോഗിക്കുന്ന മന്ത്രവിദ്യയാണെന്നാണ് പഴമക്കാരുടെ വിശ്വാസം. ഇതിനോടനുബന്ധിച്ചുള്ള ദൈവവിശ്വാസമാണ് ദടിവിദ്യ. അതു, ദൈവവിശ്വാസമാണ്. പിന്നെയുള്ള ഒന്നാണ് കണ്ണേറ്റ്. ഉദാഹരണത്തിൽ നല്ലവണ്ണം മുടിയുള്ള ഒരു പെൺകുട്ടിയുടെ മുടി പെട്ടെന്നൊരു ദിവസം കൊഴിയുവാൻ തുടങ്ങിയാൽ അത് ആരെങ്കിലും കണ്ണുവച്ചിട്ടാണ് എന്ന ഒരു വിശ്വാസമുണ്ട്. പിന്നെ നല്ല കൈയ്യടമുള്ളവർക്ക് തലയിലെഴുത്ത് നന്നായിരിക്കും എന്ന വിശ്വാസവുമുണ്ട്. സന്ധ്യാസമയത്ത് വീടിന് പിൻവശത്തെ വാതിൽ തുറന്നിട്ടാൽ വികടസരസ്വതി വീട്ടിൽകയറുമെന്നും ഒരു വിശ്വാസമുണ്ട്. പുതുതായി പണിത വീടുകളുടെ മേൽ നഷ്ടപ്പെടാതിരിക്കുവാൻ വഴുതനത്തെയിൽ ആൾരൂപം കെട്ടിത്തൂക്കുന്ന ഏർപ്പാടുകളുണ്ട്. ഒറ്റമൊനെയ കണ്ടാൽ ദോഷമെന്നും ഒരു വിഭാഗക്കാർ വിശ്വസിക്കുന്നുണ്ട്. പണ്ടുകാലത്ത് ഐശ്വര്യത്തിനായി നരബലി കൊടുക്കുന്ന ഏർപ്പാടുകളായിരുന്നു. ഇപ്പോഴും അത് ചിലയിടങ്ങളിൽ നടക്കുന്നുണ്ട്. വിധവകളെക്കണ്ടാൽ ആ ദിവസം അപകടങ്ങൾ നിറഞ്ഞതായിരിക്കും എന്ന വിശ്വാസമുണ്ട്. ഇവിടെ പുറത്തേ ഇത്രയും കാര്യങ്ങളിൽ നിന്ന് തന്നെ അന്ധവിശ്വാസങ്ങളെക്കുറിച്ചുള്ള ഒരേകദേശരൂപം നമുക്കു പിടികിട്ടുന്നതാണ്. ഇത് ലോകമെമ്പാടുമുള്ള കോടാനുകോടി അന്ധവിശ്വാസങ്ങളിൽ ചിലവ മാത്രമാണ്.

അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ ഇന്ത്യയുടെ മാത്രം പ്രശ്നമല്ല. എന്നിരിക്കിലും ഇവയെ നിശ്ശേഷം തുടച്ചുമാറ്റേണ്ടത് യുവതലമുറയുടെ കർത്തവ്യമാണ്. ഒരു പക്ഷേ ഈ അന്ധവിശ്വാസങ്ങൾ തുടച്ചുമാറ്റുക വഴി നമുക്ക് ഭൂമിയെ സ്വർഗ്ഗത്തേക്കാൾ ശോഭയുള്ളതാക്കിത്തീർക്കാൻ സാധിക്കും. അങ്ങനെ ഒരു ഭൂമി ഉണ്ടാകും എന്ന ശുഭപ്രതീക്ഷ നമുക്കു നിലനിർത്താം.

ഇതാ ഒരു കത്ത്

(സിനിമാപ്പേര്കൾ ഉപയോഗിച്ചിട്ടുള്ള ഒരു ചിത്രമാണിത്. പേരുകളില്ല. അടിവര പെയ്തിരിക്കുന്നു.)

കിരൺ ജയിംസ്

റോൾ നമ്പർ 3180 ക്ലാസ്സ്: VII എ

ഉറപ്പിച്ചത്:
ഏപ്രിൽ 18 - 1921

മൈലിയിൽ മുത്തച്ഛൻ അറിയുന്നതിന്,

ഞാനും കിഴക്കൻ പശ്ചാത്യം കൂടി ജന്മവരിയിൽ ന്യൂഡൽഹിയിൽ ഒരു യാത്ര പോയി. അതിന്റെ ഒരു വിവരണമാണ് ഈ കത്തിൽ പറയുന്നത്. യാത്രയ്ക്കു ശേഷം ഇന്നലെയാണ് ഞങ്ങൾ മടങ്ങി എത്തിയത്.

ഞങ്ങളുടെ യാത്ര എഴുരാത്രികൾ നീണ്ടു നിന്നു. ഞങ്ങൾ ഇവിടെ നിന്ന് നമ്പർ 20 മുദ്രാസ് മെയിലിൽ യാത്ര തിരിച്ചു. പിറ്റേന്ന് ഒരു സായംസന്ധ്യയിൽ ഞങ്ങൾ ഡൽഹിയിൽ എത്തിച്ചേർന്നു. ട്രെയിനിൽ നിന്നിറങ്ങിയപ്പോൾ ഞങ്ങളുടെ പ്രിയപ്പെട്ട കുക്കുവിനെ കണ്ടു. അവൻ ഞങ്ങളെ വരവേൽക്കാൻ എത്തിയതായിരുന്നു. അവിടം ഞങ്ങൾക്ക് ഒരു പുതിയവെളിച്ചം പോലെ ആയിരുന്നു. എനിക്ക് പ്ലാറ്റ് ഫോമിൽ നിന്ന് ഒരു സി. ബി. ഐ. ഡയറിക്കുറിപ്പ് ലഭിച്ചു. അതിൽ നിന്ന് നമ്പർ 1 സ്നേഹത്തിനും ബാംഗ്ലൂർ നോർത്ത് എന്ന അഡ്രസ്സും ലഭിച്ചു. ആരെയും കാണിക്കാതെ ഞാൻ അത് പോക്കറ്റിൽ നിക്ഷേപിച്ചു. പോക്കറ്റടി നടക്കാതിരിക്കാൻ ഞാൻ ജാഗ്രത പാലിച്ചു.

ഞങ്ങൾ നേരെ കുക്കുവിന്റെ അച്ഛനായ കോട്ടയം കുഞ്ഞപ്പന്റെ വീട്ടിലേക്കാണ് പോയത്. അവിടെ വിഷ്ണുവേട്ടനും ഞങ്ങളെ കാത്തിരിപ്പുണ്ടായിരുന്നു. അവരുടെ അടുത്ത വീട്ടിൽ അന്ന് ഒരു കൊലപാതകം നടന്നതിനാൽ അപരിചിതരായ ഞങ്ങളെ കണ്ടപ്പോൾ എസ്. പി. തേജായും ധർമ്മശ്രീലാലും ഞങ്ങളെ വലയം ചെയ്തു. ഞങ്ങൾ ജെൻറിൽമാൻ ഡ്രസ്സിലായതിനാൽ അവർക്കും ഞങ്ങളെ സംശയം തോന്നിയില്ല. അങ്ങനെ ഒരു വിധത്തിൽ ഞങ്ങൾ പോലീസ് വലയത്തിൽ നിന്ന് മുക്തി നേടി. പക്ഷേ ഞങ്ങൾ കണ്ടതും കേട്ടതുമായ എല്ലാം അവർ പറയിച്ചിട്ടുണ്ട്.

പിറ്റേന്ന് ഞങ്ങൾ അവിടെ സൂപ്രീം കോടതിയിൽ പോയി. അതിപ്രസിദ്ധമായ ഒരു കേസിന്റെ വിചാരണ കേട്ടു. അതിനു ശേഷം ഞങ്ങൾ കളിക്കളം കാണാൻ പോയി.

വൈകിട്ട് ഞങ്ങൾ ഒരു കായലോരത്ത് പോയി. അവിടെ പലതരം മീനുകളുണ്ടായിരുന്നു. എറ്റവും കൂടുതൽ ചെമ്മീനായിരുന്നു അത്. അക്കരെയക്കരയക്കരെയുള്ള മലകളും നോക്കിക്കൊണ്ട് ഞങ്ങൾ സമയം ചിലവഴിച്ചു.

തുടർന്ന് ഞങ്ങൾ ഡൽഹിയിലെ പുത്തോട്ടങ്ങൾ കാണാൻ പോയി. മിനിമോൾ വത്തിക്കാനിലെത്തിയ പ്രതീതി ഞങ്ങൾക്കുണ്ടായി. പുസ്തകങ്ങൾ അവിടെ തരത്തിക്കളിച്ചിരുന്നു. പുത്തോട്ടങ്ങളുടെ തൊട്ടടുത്തു തന്നെ ഒരു കളിസ്ഥന തൊട്ടുമുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് ഒരു ബാലന്റെ ചിരി കേൾക്കാമായിരുന്നു.

പിന്നെ ഞങ്ങൾ ഡൽഹി ആർട്ട് ഗാലറി കാണാൻ പോയി. അവിടെ മാർത്താണ്ഡവർമ്മയുടെ ഒരു ചിത്രമുണ്ടായിരുന്നു. ബുക്ക് സ്റ്റാളിൽ ജഗൽഗുരു ആരിശങ്കരന്റെ അഭൈത സിദ്ധാന്തത്തെ പ്രതിപാദിക്കുന്ന ധാരാളം പുസ്തക

ങ്ങളുണ്ടായിരുന്നു. അവിടെ നിന്ന് പുറത്തിറങ്ങി ഞങ്ങൾ ഒരു ലോട്ടറി ടിക്കറ്റ് വാങ്ങി.

ഞങ്ങൾ നേരെ പോയത് പൊന്നാർത്തോട്ടത്തെ മാജാവിന്റെ അടുത്തേക്കായിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തെ കണ്ടാൽ സാക്ഷാൽ അങ്കിൾബണ്ട് വരെ നാണിച്ചു പോകും. വീട്ടിലെത്തിയപ്പോൾ മുത്തശ്ശിയും, അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു. മാറ്റാനഗരം മുഴുവൻ ചുറ്റിയാണ് ഞങ്ങൾ അവിടെയെത്തിയത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ വീട്ടിൽ നല്ല കൊത്തുപണികൾ നിറഞ്ഞ ധാരാളം. കലാവസ്തുക്കളുണ്ടായിരുന്നു. ചമ്പക്കുളം തച്ചന്റെ കലാസൃഷ്ടികളാണവയെന്ന് അദ്ദേഹം പറഞ്ഞു. ഉത്തരം കേട്ട് അദ്ദേഹം, ഒരു രാജശില്പിയായെന്നത് തോന്നി. മുത്തശ്ശിക്കുമയുടെ മാന്ത്രിക ഉച്ചപ്പ് തുറന്നു. മാന്ത്രികം നിറഞ്ഞ നൃണക്കഥകളാണെങ്കിലും ആ ചെപ്പ് തുറന്നപ്പോഴുണ്ടായ കിലുക്കം അവിസ്മരണീയമായിരുന്നു. കഥകളുടെ ഒന്നും സർഗ്ഗം എന്ന നിലയിൽ മുത്തശ്ശി ഞങ്ങളോട് കൗതുകമുള്ള ഉത്സവകഥയെപ്പറ്റി പറഞ്ഞു. മുത്തശ്ശിയുടെ പേരക്കിടാവ് സുബ്രഹ്മണ്യൻ ധാരാളം ഗാനങ്ങളും ഞങ്ങളെ പാടിക്കേൾപ്പിച്ചു. ഞങ്ങൾ പോകാനിറങ്ങുമ്പോഴാണ് മിസ്റ്റർ ആർ. മിസ്റ്റർ കുറുപ്പച്ചൽ അവിടെ എത്തിയത്. ചുളളിക്കാരനെ ഞങ്ങൾ കളിയാക്കി ഹെയർ ടി ഗ്രേറ്റ് എന്നാണ് വിളിക്കാറ്. പിറ്റേന്ന് ഞങ്ങൾ കോഴിയുടെ കൊക്കരക്കോ ശബ്ദം കേട്ടാണ് ഉണർന്നത്. ബസ്സു സമരമായതിനാൽ ഞങ്ങൾ അന്ന് തിരികെപ്പോന്നില്ല. കാർ റോഡിലിറക്കിയതുകൊണ്ട് കണക്കിനു ശിക്ഷയും കിട്ടി ഞങ്ങൾ വീണ്ടും മുത്തശ്ശിയുടെ കഥകളിൽ അഭയം തേടി. അന്ന് മുത്തശ്ശി കളമശ്ശേരിയിലെ കല്ലാണയോഗത്തിന്റെയും പുതുക്കോട്ടയിലെ പുതുമണവാളന്റെയും കഥ പറഞ്ഞു. മുത്തശ്ശിയുടെ ഈ കഥകൾ ഒരിക്കലും തീർന്നുപോകാതിരുന്നെങ്കിൽ എന്ന് ഞങ്ങൾ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. നൂണയും ബുദ്ധിമുട്ടുമായിരുന്നു മുത്തശ്ശിക്കുമയുടെ 'മുഖമുദ്ര'. ഉദ്യാനത്തിലെ താരകക്കുളത്തിൽ നിന്ന് ഞങ്ങൾ ഒരു കമലാളം അടർത്തിയെടുത്തു.

അന്നു കാൽ പഞ്ചനായതിനാൽ ഞങ്ങൾ ഓട്ടോ ജോണിയുടെ ഓട്ടോയിലാണ് യാത്ര തിരിച്ചത്. പകുതിപ്പേർ ഓട്ടോറാണിയുടേതിലും ഏത് ഓട്ടോ എന്നു റോഡ് സൈഡിൽ നിന്ന് പറഞ്ഞപ്പോൾ മലയാളം അറിയില്ലായിരുന്നെങ്കിലും അയാൾ ഓട്ടോ നിറുത്തി.

ഇതിനിടയിൽ ഞങ്ങളുടെ ഇടയിൽ ഒരു കൊച്ചു ഉച്ചികുലുക്കം നടന്നു. ഞാൻ പോരാൻ വിസ്മയപ്പെട്ടതായിരുന്നു.

യിരുന്നു കാരണം. പോരുന്നതിന്റെ തലേന്ന് ഞങ്ങൾ മുത്തശ്ശിയുടെ വീട്ടിൽ പോയിരുന്നു. അവരുടെ പുരയിടത്തിന്റെ ആധാരം മുത്തശ്ശി ഞങ്ങളെ കാണിച്ചു. അങ്ങനെ വീണ്ടും മുത്തശ്ശിയുടെ സ്നേഹസാഗരത്തിൽ ഞങ്ങൾ മുഴുകി.

ഇതിനിടയിൽ ഞങ്ങളുടെ അയൽവാസിയായിരുന്ന ക്രാസർകോഡ് കാദർകോയ് കൂട്ടംബസമേതം ഞങ്ങളെ കാണാൻ എത്തി. അയാൾ എല്ലാ നാട്ടുവിശേഷങ്ങളും കൂട്ടംബപ്പുരാണങ്ങളും പറഞ്ഞു തന്നു. പക്ഷേ കരിയില കോറ്റ് പോലെ എല്ലാം ഓർമ്മയിൽ നിന്ന് പറന്നു. ഞങ്ങളുടെ കേരളത്തിൽ വെളിച്ചപ്പെടുത്തുന്ന ഒരു പ്രദേശത്തിന്റെ രൂപീകരണത്തിനും അവിടെയുണ്ടായിരുന്നു.

ഡൽഹിയിൽ വച്ച് ഞങ്ങൾ പ്രേമനസിവിനെ കാണാനില്ല എന്നറിഞ്ഞു. അത് ഒരു കനൽക്കോട്ടുപോലെ ഡൽഹിയിൽ വിശിഖിച്ച് മലയാള സിനിമയിലെ അഭിമന്യു ആയിരുന്നല്ലോ അദ്ദേഹം. പിന്നെ ഞങ്ങൾ സ്ഥലത്തെ പ്രധാന പുസ്തകശാലയുടെ പക്കലെത്തി. അവിടെ നിന്ന് ഞങ്ങൾ ഒരു ജോണിവാക്കർ കഴിച്ചു.

പിറ്റേന്ന് ഞങ്ങൾ ഇടങ്ങോട്ടുവരാൻ നിർബന്ധിതരായി. എങ്കിലും ആയുർക്കാലം മുഴുവൻ അവിടെ ചിലവഴിക്കണമെന്നു ഞങ്ങൾ ആശ്ചര്യപ്പെട്ടു. അപ്രതീവ് ചിലർക്ക് മാത്രം ലഭിക്കുന്ന ഭവസരമാണിതെന്നു ഞാൻ കരുതി.

ജന്മവരി ഒരു ഓർമ്മ ആയി അത് എന്നിൽ അവശേഷിച്ചു. അവിടെ നിന്നു പോന്നപ്പോൾ അതൊരു യുഗസന്ധ്യയായി എനിക്കു തോന്നി. ഇനി അവസരം കിട്ടുമ്പോൾ ഞാൻ മുത്തച്ഛനേയും കൊണ്ടു പോകാം.

എന്ന്,
പുസ്തക സ്വന്തം അപ്പുസ്,
(ജോർജ് കൂട്ടി) C/o ജോർജ് കൂട്ടി
ഹോട്ടൽ ഹൈറോബ്
നീലഗിരി

To
പാണകുളത്തച്ഛൻ
പോസ്റ്റ് ബോക്സ് നമ്പർ 27
മുത്താരകുന്ന് പി.ഒ.
ഗാന്ധിനഗർ സെക്കന്റർ സ്കൂൾ

അമ്മയുടെ ദുർവീചി

നിജിത്ത് ജി, റോൾ നമ്പർ 2822 ക്ലാസ്സ് XI ബി
സംഗീത് മോഹൻ, റോൾനമ്പർ 2750 ക്ലാസ്സ് XI ബി

ഉച്ചയ്ക്കുവെള്ളിന്റെ മധ്യഭാഗത്ത് നിന്ന് അയാളെ ഉണർത്തിയത് കൂട്ടികളുടെ കലപില ശബ്ദമാണെന്നു വളരെക്കാലം കേൾക്കാതിരുന്ന ആ ശബ്ദം പെട്ടെന്നുയാളുടെ ശ്രദ്ധ പിടിച്ചു പറ്റി. സമ്പന്നനായ അയാളുടെ മനസ്സിലേക്ക് സന്തം, ഭാര്യയുടെയും മകളുടെയും ഓർമ്മകൾ ഓടിയെത്തി. താലാലായിട്ട് മതിയാവുമ്പോൾ നഷ്ടപ്പെട്ട തന്റെ മകളുടെ ഓർമ്മത്തും നിറഞ്ഞ മുഖം എത്ര ശ്രമിച്ചിട്ടും അയാൾക്ക് ഓർമ്മയിൽ നിന്ന് മാറ്റിപ്പോകാൻ സാധിച്ചില്ല. അവരോടൊപ്പം തന്റെ ഗ്രാമത്തിലെ മിക്കവരുടെയും ജീവൻ അപഹിച്ച ആ പകർച്ചവ്യാധി തന്നെപ്പോലെ ചിലരെ മാത്രം എത്തിച്ചുപോയില്ല എന്നു ചിന്തിച്ചപ്പോൾ അയാൾക്ക് ദൈവത്തോടു പോലും ഇരുൾ ക്ഷമയാണി. അതിനകം ഒരു തരം ശ്രാന്ത് അയാളെ കീഴ്പ്പെടുത്തിയിരുന്നു.

അയാൾ താമസിക്കുന്ന ആ പഴയ കോട്ടയുടെ അവശിഷ്ടങ്ങൾ പട്ടണത്തിൽ നിന്ന് അധികം ദൂരത്തായിരുന്നില്ലെങ്കിലും വിജനവും മരുഭൂമിയോട് സാമ്യമുള്ളതുമാണിരുന്നു. അയാളുടെ മനസ്സുപോലെ തന്നെ വരണ്ടു വീണ്ടു കീറിയ ഒരു സ്ഥലം. അവിടെ നിന്ന് അധികം ദൂരെയല്ലാതെ ഒരു ശ്മശാനവും. അതിനു മുകളിൽ എപ്പോഴും കഴുകന്മാർ വട്ടമിട്ടു പറക്കുന്നുണ്ടാവും. ജീവിതത്തോടു തോന്നിയ വിഷമിനെ അയാളെ അങ്ങിനെ ഒരു ഏകാന്തത നിറഞ്ഞ ജീവിതത്തിലേക്ക് നയിച്ചു. ശബ്ദം കേട്ട് പുറത്തുവന്ന അയാളെ കണ്ട് കൂട്ടികൾ പറപറന്നു. ഓട്ടത്തിനിടയിൽ ഒരു കൂട്ടി മാത്രം കാലുതെറ്റി വീണു. ആ കാഴ്ച അയാളുടെ മനസ്സിൽ പിലപലനങ്ങൾ ഉണ്ടാക്കി അയാളുടെ ആത്മനിയന്ത്രണം നശിച്ചു. കാലുകൾ സമ്പന്നനായ പാലിച്ചുവീണു കിടന്നിരുന്ന കൂട്ടിയെ വാരിയെടുത്ത് അയാൾ തുരുത്തുതെ ചുംബിച്ചു. കൂട്ടിയുടെ കണ്ണുനീർ ഒപ്പിക്കാൻ അയാൾ ചോദിച്ചു "മോളുടെ പേരെന്താ?" "മിനു",

വിതുബലിനിടയിൽ അവൾ മൊഴിഞ്ഞു. ഭാര്യയുടെയും മകളുടെയും മരണത്തിനുശേഷം ആദ്യമായിട്ടായിരുന്നു അയാൾ ഇത്ര സത്യം കേൾക്കുന്നത്. അയാൾക്ക് ആ കൂട്ടിയോട് എന്തോ ഒരു മതം തോന്നി. ഭാവിഭവിഷ്യത്തുകളെ കുറിച്ച് ചിന്തിക്കാതെ അയാൾ അവളെ സാന്നിദ്ധ്യം തീരുമാനിച്ചു.

അയാൾ അവളുടെ മുറിവുകൾ മരുന്ന് വെച്ചു കെട്ടി. തിന്നാൻ പഴങ്ങൾ കൊടുത്തു. അതിനുശേഷം അവളെ കോട്ടയുടെ ഒരു കോണിലുണ്ടായിരുന്ന നിലവറയിലാക്കി ഒരു പെട്ടിയിൽ അയാൾ സൂക്ഷിച്ചു വെച്ചിരുന്ന മകളുടെ കളിപ്പാട്ടങ്ങളെടുത്ത് ചുറ്റും വിതറി. മുറി നിറയെ മെഴുകിതിരികൾ കത്തിച്ചു വെച്ചു. പുറത്തു വന്ന അയാൾ വാതിലടച്ചു. മുകളിൽ വാതിലുള്ള ആ മുറി അടച്ചിട്ടാൽ അങ്ങിനെയാണ് ഉണ്ടെന്നുപോലും തോന്നാത്ത വിധത്തിലായിരുന്നു അതിന്റെ നിർമ്മാണ രീതി.

സന്ധ്യ മയങ്ങിയപ്പോൾ കൂട്ടിയെ അന്വേഷിച്ച് മാതാപിതാക്കൾ വന്നു. പലയിടത്തും അന്വേഷിച്ചിട്ട് കാണാത്തതിനാൽ അവർ പോലീസിന് വിവരമറിയിച്ചിരുന്നു. മറ്റു കൂട്ടികളിൽ നിന്ന് വിവരമറിഞ്ഞാണ് അവർ അവിടെ എത്തിയത്. എത്ര ചോദിച്ചിട്ടും കൂട്ടി ഓടിപ്പോയി എന്നല്ലാതെ അയാൾ മറ്റൊന്നും പറഞ്ഞില്ല. പോലീസ് വീടു മുഴുവൻ അടിച്ചു പൊക്കിയിട്ടും ഒന്നും കിട്ടിയില്ല. സംഭവകഥ പോലീസ് അയാളെ സ്റ്റേഷനിൽ കൊണ്ടു പോയി തല്ലിച്ചുതല്ല. എന്നിട്ടും അയാൾ ഒന്നും ഉരിയാടിയില്ല. അയാളുടെ മനസ്സു നിറയെ മിനുവിന്റെ മുഖമായിരുന്നു. അവസാനം അടിച്ചും ഇടിച്ചും മടുത്ത് പോലീസ് അയാളെ വിട്ടിട്ട് വേറെ അന്വേഷണം തുടങ്ങി.

ജീവപാലായായി വീട്ടിലെത്തിയ അയാൾ ഓടിപ്പുറന്ന് നിലവറ തുറന്നു. മിക്കമെഴുകു തിരികളും അണ

നാൾ തന്നെയമ്പലം

ഞാൻ

സോമനാഥപണിക്കർ
ഇലക്ട്രീഷ്യൻ

ഞാൻ തന്നെയമ്പലം,
മനമാണ് ശ്രീകോവിലിൽ,
അഴിയാത്ത താഴിട്ടു പുട്ടിയോരമ്പലം,
എന്നും കരിന്തിരി കത്തുന്നോരമ്പലം,
നാട്യങ്ങളില്ലാത്ത കുത്തമ്പലം, വെറും
സ്വാർത്ഥ മോഹത്തിന്റെ
യർത്തലങ്ങളിൽ
വൃശ്ചികനാളിന്റെ കല്ലമ്പലം;
ഞാൻ തന്നെയമ്പലം.

അത്യുഗ്രഹത്തിന്റെ വിഗ്രഹം തീർത്തു ഞാൻ
വഴിയമ്പലത്തിലെറിഞ്ഞുടച്ചു
മിഥ്യാനുഭാവത്തിനുന്മാദമത്രയും
മൃഗണം ചെയ്തു സമുദ്രത്തിലിട്ടു ഞാൻ.

സ്നേഹതീർത്തത്തിലിറങ്ങി കൂട്ടിച്ചിട്ടാ-
ത്താവിനെ തന്നെ തരിപ്പണം ചെയ്യവേ,
എന്നിലെ മോഹങ്ങളൊക്കെ കൊഴിഞ്ഞുപോയ്,
തളിരിട്ടനിർ വാചുമാമൊരനുഭൂതി.

പുഴുക്കുത്തു വീണൊരാ കേൾവരും പൊളിച്ചു
ഞാൻ
ആത്മത്യാഗത്തിന്റെ പീഠത്തിലേറവേ
അടച്ചിട്ട ശ്രീകോവിലിൽ താനേതുറന്നിതാ
ഉയരുന്നു ജീവന്റെ സർഗ്ഗശക്തി.

ഞ്ഞിരുന്നു. കത്തികൊണ്ടിരുന്ന ചിലതിന്റെ അരണ്ടവെളിച്ചത്തിൽ മിനു കളിപ്പാട്ടങ്ങളുടെ ഇടയിൽ കിടക്കുന്നത് അയാൾ കണ്ടു. രാത്രി വളരെ വൈകിയിരുന്നതിനാൽ ഉറങ്ങിയിരിക്കുമെന്നു വിചാരിച്ച് ഉള്ളിലേക്കിറങ്ങിയ അയാൾ ആ കാഴ്ചകണ്ട് പ്രജ്ഞയറ്റു നിന്നു. പോയി ശരീരം മുഴുവൻ നിലിച്ച് വായിൽ നിന്ന് നൂരയും പതയും ഒഴുകി മിനു നിലത്ത് കിടന്നിരുന്നു. അയാൾക്ക് തന്റെ കൈകാലുകൾ വിറക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി. അവളുടെ മരണത്തിനു കാരണമായത് തന്റെ സ്വാർത്ഥതയാണെന്ന സത്യം അയാളെ തളർത്തി. പശ്ചാത്താപ ഭാരത്താൽ

അയാളുടെ ഹൃദയം വീണി. ആ മുതശരീരത്തെയും കെട്ടിപ്പിടിച്ച് അയാൾ അവിടെ കിടന്നു. ശ്മശാനത്തിനു മുകളിൽ പറന്നിരുന്ന കഴുകന്മാർ അപ്പോൾ ആ വീടിനു മുകളിൽ വട്ടമിട്ടു പറക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

ദിവസങ്ങൾക്കുശേഷം കൂട്ടിയെപ്പറ്റി ഒരു തൂമ്പും കിട്ടാതെ വീണ്ടും അയാളെ അന്വേഷിച്ചു വന്ന പോലീസു കാർ എതിരേറ്റത് ചിഞ്ഞളിഞ്ഞ രണ്ടു ശവശരീരങ്ങളായിരുന്നു. വീടിനു മുകളിൽ അപ്പോഴും കഴുകന്മാർ വട്ടമിട്ടു പറക്കുന്നുണ്ടായിരുന്നു.

എം. ടി. - ഒരു പഠനം

നന്ദകുമാർ ആനന്ദ്
റോൾ നമ്പർ: 2949 ക്ലാസ്സ് IX സി

മിപുലമായ ഇന്ത്യൻ ദേശീയ സാഹിത്യധാരയിലെ മഹത്വകൃതികൾ, അതാണ് 'തെക്കേപ്പാട്ട് വാസുദേവൻ നായർ' ന്ന മലയാളികളുടെ പ്രിയങ്കരനായ എം. ടി. നാലു പതിറ്റാണ്ട് മലയാളത്തിൽ സ്വർഗ്ഗാത്മക രചന നടത്തിയ എം. ടി. യെ തേടി ഇപ്പോൾ ജ്ഞാനപീഠം അവാർഡും എത്തിയിരിക്കുന്നു.

പൊന്നാനി കൂടല്ലൂർ ഗ്രാമത്തിൽ നാരായണൻ നമ്പ്യാരുടെയും അമ്മാളമ്മയുടെയും പുത്രനായി 1933-ലാണ് എം. ടി. ജനിച്ചത്. പാലക്കാട്ട് വിക്ടോറിയ കോളേജിൽ നിന്ന് ബിരുദം നേടും മുമ്പേ അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യ സമാഹാരമായ 'രക്തം പുരണ്ട മൺതരികൾ' പുറത്തു വന്നിരുന്നു. അദ്ദേഹത്തിന്റെതായി 18 ചെറുകഥാ സമാഹാരങ്ങളും നോവലുകളും മറ്റിനങ്ങളിൽപ്പെട്ട ഒമ്പതു പുസ്തകങ്ങളും പ്രസിദ്ധീകരിച്ചിട്ടുണ്ട്. എന്നാൽ 'ഇരുട്ടിന്റെ ആത്മാവ്' എന്ന ചെറുകഥയിലൂടെ മലയാളികളുടെ പ്രിയപ്പെട്ടവനായിത്തീർന്നു ശ്രീ എം. ടി. വാസുദേവൻ നായർ.

ഈ നൂറ്റാണ്ടിലെ മികച്ച സാഹിത്യകാരന്മാരിൽ ഒരാളാണ് ശ്രീ. എം. ടി. വാസുദേവൻ നായർ. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചില രചനകൾ മലയാള സാഹിത്യത്തിന് ഇന്ന് വരെ ലഭിച്ചിട്ടുള്ളവയിൽ വച്ച് വിവരേണിയവയാണ്. ഹൃദയം കൊണ്ട് കൃതികൾ രചിക്കുന്ന സാഹിത്യകാരൻ എന്നു വേണമേങ്കിൽ അദ്ദേഹത്തിന് വിശേഷിച്ചുകൊടുക്കാം.

ആകസ്മികമായ പുനഃസമാഗമനത്തിനിടയിൽ വാടി എന്ന സ്നേഹത്തിന്റെ ഭ്രമങ്ങൾ ദുഃഖത്തിന്റെ ഇഴകളും നിറഞ്ഞ കാറ്റിൽ വിറകൊള്ളുന്ന നേർത്ത സ്വരം നിറഞ്ഞു നിൽക്കുന്ന വാനപ്രസ്ഥം പോലൊരു കഥ ശ്രീ എം. ടി. ക്കു മാത്രമേ എഴുതാൻ കഴിയുകയുള്ളൂ. ഒരിക്കലും തന്റെ രചനകളെ കുറിച്ച് അദ്ദേഹം അവകാശവാദം ഉയർത്താറില്ല.

തന്റെതായ ലോകമുള്ള അദ്ദേഹം ഒരു തലമുറയെ ആലോചിക്കാൻ ആകർഷിക്കുകയും അതിലൂടെ അവരെ കൊണ്ടു നടക്കുകയും ചെയ്യുന്നു. ആൾക്കൂട്ടത്തിനിടയിലും ഏകനാകാൻ കഴിയുന്ന അദ്ദേഹം തന്റെ പിന്നിലുള്ള മറ്റൊരു മനസ്സിൽ നിന്നാണ് കൃതികൾ രചിക്കുന്നത്. കഥയിലൂടെ ജീവിച്ച് കഥയിലൂടെ വളർന്ന് മലയാള സാഹിത്യത്തിലേക്ക്, നോവലുകളിലൂടെയാണ് അദ്ദേഹം കടന്നുവന്നത്. അദ്ദേഹത്തിന്റെ ആദ്യനോവലായ 'നാലുകെട്ട്' മിക്ക ഭാഷകളിലേക്കും തർജ്ജമ ചെയ്തിട്ടുണ്ട്. അതുപോലെ എല്ലാ നോവലുകളും അദ്ദേഹത്തിന്റെ ചെറുതും വലുതുമായ ലോകത്തെപ്പറ്റിയായിരുന്നു. ആ ഏകാന്തമനസ്സിലെ ഓർമ്മകളാകാം അദ്ദേഹത്തിന്റെ കഥയിലെ നീർച്ചാലുകൾ.

ഇടയ്ക്ക് ഒന്നു മൗനിയൊന്ന അദ്ദേഹം ആ ഇടവേളയുടെ ഉറപ്പില്ലാത്ത ആവാഹിക്കുന്ന ഒരു കഥാകാരനോടൊപ്പം നമുക്ക് നൽകാറുണ്ട്. ഇതിന് ഏറ്റവും നല്ല ഒരു ഉദാഹരണമാണ് അദ്ദേഹത്തിന്റെ രണ്ടാമുഴം എന്ന നോവൽ. ഇതിൽ നാം ഇന്നേവരെ അറിഞ്ഞിരുന്ന മഹാഭാരതത്തിലെ ഭീമൻ എന്ന കഥാപാത്രത്തിന്റെ ചിന്തകളും, അയാളുടെ വികാരങ്ങളും കൃത്യമായി തിരിച്ചറിയുന്നു. എം. ടി. യുടെ ജീവിതത്തിലെ ഒരു രണ്ടാം ജന്മം എന്നു തന്നെ വയലാർ അവാർഡിനർഹമായ ഈ കൃതിയെ വിശേഷിപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

എം. ടി. യുടെ പ്രവർത്തനരംഗം പലതാണ്. സാഹിത്യം, സിനിമ സംവിധാനം, തിരക്കഥാരചന എന്നിവയാണ് ഇവയിൽ പ്രധാനം. അദ്ദേഹത്തിന്റെ മിക്ക കഥകളും മറ്റ് ഇന്ത്യൻ ഭാഷയിലേക്ക് പരിഭാഷപ്പെടുത്തിയിട്ടുണ്ട്. അസൂരവിത്തിന്റെ ബംഗാളി പരിഭാഷതന്നെ നന്നായി വിറ്റഴിയുന്ന പുസ്തകമാണ്.

നാലുകെട്ട്, മഞ്ഞ്, കാലം തുടങ്ങിയവ അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രധാനപ്പെട്ട നോവലുകളാണ്. ഇതിൽ 'കാലം' തിന് കേന്ദ്രസാഹിത്യ അക്കാദമി പുരസ്കാരം വരിച്ചിട്ടുണ്ട്.

ഓർക്കുന്നു ഞാൻ അവികൃതമാം
ദൃശ്യം പോലെൻ ബാലകാലം!
വെണ്പ്രാവു പോലുള്ളൊരൻ മനസ്സിൽ
കളങ്കത്തിന് നിഴൽ പതിപ്പിച്ചൊരാ കൂട്ടുകാരെ
ഓർക്കുന്നു ഞാനെൻ രണ്ടാനമ്മയേയും,
അമ്മയെന്ന വാക്കിൻ മൂല്യം തെല്ലൊന്നിയാ-
തിരുന്നൊരാ സ്ത്രീയെ, അമ്മയെന്നു
വിളിച്ചതിൽ ലഭിക്കിയെന്നെൻ മനമിന്നും.

യൗവനത്തിൽ മഞ്ചലേനി
ഞാനേറെ സഞ്ചരിച്ചിട്ടും മുമ്പേ,
നൂതനതു പൊങ്ങും വീഞ്ഞിൽ പതയായും,
കൈ നിറഞ്ഞു കവിയും നോട്ടുകെട്ടുകളായും,
മാടി മാടി അരികെത്തൊഴുകിയെന്നെ
തിരു തൻ ദൂതങ്ങളുമ്പി!
കയറാൻ ശ്രമിയ്ക്കും തോറുമാഴ്ന്നാഴ്ന്നു പോകുമാ-
തിന്മതൻ കയത്തിലകപ്പെട്ടു പോയി ഞാൻ!

ഇന്നീ വാർദ്ധക്യത്തിനവസാന നിമിഷങ്ങളിലും,
പിടിയ്ക്കപ്പെടുമോയെന്ന ഭീതിയോടൊപ്പം,
ഓർക്കുന്നു ഞാൻ അവികൃതമാം
ദൃശ്യം പോലെൻ പോയ കാലം!!

മുറപ്പെണ്ണു എന്ന ചിത്രത്തിന്റെ രചനയിലൂടെയാണ് എം. ടി. ചലച്ചിത്ര രംഗത്തേക്ക് കടന്നുവന്നത്. 1973 ൽ നിർമ്മാണത്തിന് ദേശീയ അവാർഡും, സംസ്ഥാന അവാർഡും ലഭിച്ചു. 1989 ൽ മികച്ച തിരക്കഥയ്ക്കുള്ള അവാർഡ് 'ഒരു വടക്കൻ വിരഗാഥ' അദ്ദേഹത്തിന് നേടിക്കൊടുത്തു. പെരുന്തച്ചന്റെ തിരക്കഥയ്ക്ക് 1996 ൽ സംസ്ഥാന അവാർഡ് ലഭിച്ചു. സുകൃതത്തിൻ കഥയ്ക്കും പരിണയത്തിൻ തിരക്കഥയ്ക്കുമാണ് 1994 ൽ എം. ടി. ക്ക് അവാർഡ് ലഭിച്ചത്.

ഇപ്പോൾ ഏറ്റവും മികച്ച കലാകാരനുള്ള ജ്ഞാനപീഠം അവാർഡും അദ്ദേഹത്തിനു ലഭിച്ചു.

എം. ടി. യെപ്പോലുള്ള എഴുത്തുകാർ മലയാളത്തിന്റെ ഭാഗ്യങ്ങളാണ്. മുമ്പേ നടന്നു പോയവർ ചെയ്ത സുകൃതഫലം, മനുഷ്യജന്മങ്ങളെ സഹജമാക്കുന്ന ആ മനസ്സിനെ കണ്ടെത്താൻ കഴിഞ്ഞതിലൂടെ ജ്ഞാനപീഠ പുരസ്കാര സ്ഥാപക സംഘം ആ കർമ്മം കൂടി നിർവ്വഹിച്ചിരിക്കുന്നു.

പോയകാലം

നിസാം അലി
റോൾനമ്പർ 2997 ക്ലാസ്സ് IX സി.

തിരിച്ചറിവ്

സുന്ദരൻ. സി. ജോസ്
റോൾ നമ്പർ 2992 ജൂൺ IX ബി.

മി തരിപ്പിടിയെടുക്കുന്ന മോലത്തുണ്ടുകൾ ആരെയോ കണ്ട് ഭയന്നുപോലെ തോന്നി രക്തവർണ്ണമാർന്ന ആദിത്യൻ സമുദ്രത്തെ പൂർണ്ണമായി തയ്യാറെടുക്കുന്നു. എല്ലാവരും ഭാഗ്യവാനെന്ന് പുകഴ്ത്തി പറഞ്ഞിരുന്ന താനെന്തിന് ഇവിടെയെത്തി. ഒരു നിമിഷത്തേക്ക് എല്ലാം അർത്ഥശൂന്യമാകുന്നതുപോലെ തോന്നി. ഇല്ല! ഇനി തന്റെ തീരുമാനത്തിനു മാറ്റമില്ല. കിഴക്കിയിൽ കിടക്കുന്ന നോട്ടുകെട്ടുകളിലൂടെ കൈ അവസാനമായി ഒന്നു പലിച്ചു. വിസ്തൃതമായി പരന്നു കിടക്കുന്ന ചക്രവാളത്തിലേക്ക് അവസാനമായി ഒന്നുകൂടെ നോക്കി. സമുദ്രത്തിന്റെ വിശിശ്ചര്യമേ പതുക്കെ ചുവടു കീഴിലായി. കടൽ വെള്ളത്തിന്റെ തണുപ്പ് നെഞ്ചത്ത് അരിച്ചു കയറിത്തുടങ്ങിയപ്പോൾ ആരോ തന്നെ പിടിച്ചു വലിക്കുന്നതുപോലെ തോന്നി. പെട്ടെന്ന് ബോധം മറഞ്ഞു.

അബോധാവസ്ഥയിലേക്കു തെന്നി വീഴുന്ന ആ നിമിഷം തന്റെ പൂർവ്വകാലജീവിതം മുഴുവൻ മനസ്സിലൂടെ ഒരു മിന്നൽപ്പിണർ പോലെ കടന്നു പോയി. താൽ-രാകേഷ്മേനോൻ - നഗരത്തിൽ പ്രമുഖസ്ഥാനം വഹിക്കുന്ന ധനികരായ ദമ്പതികളുടെ ഏകപുത്രൻ. അധ്യാപകർ പോലും ബഹുമാനത്തോടെ വീക്ഷിക്കുന്ന ഹീറോ സൂപ്പർസ്റ്റാർക്കുള്ളൊരാൾ. തന്റെ പണം കണ്ടുകൊണ്ട് മാത്രമാണ് തന്നോട് കൂടിയതെന്ന യാഥാർത്ഥ്യം ഈയടുത്തകാലത്താണ് മനസ്സിലാകുന്നത്. അല്പം വാസ്തവത്തിനായി മാതാപിതാക്കളുടെയടുത്തേക്ക് എഴുന്ന തിരിഞ്ഞതാണ്. എന്നാൽ സ്നേഹത്തിനു പകരം പണം കൊണ്ടാണവർ തന്നെ അടിക്കുക. ചെയ്തത്, തങ്ങളുടെ മകനുവേണ്ടി പണം സമ്പാദിക്കുന്ന തിരക്കിലാണവർ. നൈരാശ്യത്തിന്റെ ഒരു നിമിഷത്തിൽ വീട്ടിൽകണ്ട പണം മുഴുവൻ വാരികൊട്ടി ഈ കടൽത്തീരത്തു വന്നതാണ്. ജീവിതം അവസാനിപ്പിക്കാൻ കടലിലേക്കു നടന്നപ്പോൾ ഒരു കൈ തന്നെ

പ്പിടിച്ചു വലിക്കുന്നതായി തോന്നി. ഒന്നും കാണാൻ സാധിക്കുന്നില്ല. എങ്ങും അന്ധകാരം പരക്കുകയാണ്.

എത്ര നേരം അങ്ങനെ കിടന്നുവെന്നറിയില്ല. കണ്ണു തുറന്നപ്പോൾ കണ്ടത് കൊമ്പൻ മീശയും കറുത്ത ചുണ്ടുകളുമുള്ള ഒരു മുഖമാണ്. നെറ്റിയിൽ അങ്ങിങ്ങായി ചെറിയ ചുളിവുകൾ വീണിട്ടുണ്ട്. ആ കണ്ണുകളിൽ നിറഞ്ഞു നിന്ന ആർദ്രത അല്പം ആശ്വാസം പകർന്നു തരുന്നതുപോലെ അതുഭവപ്പെട്ടു. അയാൾ തന്നെക്കുറിച്ചു ചോദിച്ചപ്പോൾ എന്തോ, വിതുമ്പിക്കരഞ്ഞു പോയി. തന്റെ കഥ അയാളോടു പറഞ്ഞപ്പോൾ വല്ലാത്ത രാശാസം തോന്നി. ആ കണ്ണിൽ താൻ ചിലവഴിച്ച ഓരോ നിമിഷങ്ങളും തന്റെ യടുത്ത് ജീവിതത്തിന്റെ വിഖ്യാത വിളിപ്പോലുകയായിരുന്നു. "മോന്റെ അച്ഛനമ്മമാർ വിഷമിക്കുകയായിരിക്കും. ഒന്നു ഞാൻ അവരെ അറിയിക്കാം." എന്നുകൂടെ പറഞ്ഞു കൊണ്ട് അയാൾ എണീറ്റ് വേഗത്തിൽ നടന്നുപോയി. തന്റെ ജീവൻ കെടിച്ച ആ മനുഷ്യനോട് ഒരു നന്ദിവാക്കുപോലും പറയാത്തതിന്റെ കുറ്റബോധം ഹൃദയത്തെ ആക്രമിക്കുമ്പോഴും ദൂരെ മറയുന്ന ആ രൂപത്തെ ഞാൻ നോക്കിക്കൊണ്ടിരുന്നു.

കുറച്ചുനേരം കഴിഞ്ഞപ്പോൾ പുറകിൽ വാഹനങ്ങൾ വന്നു നിൽക്കുന്ന ശബ്ദം കേട്ടു. അച്ഛനും അമ്മയും ഓടി വരുന്നു. തന്നെ കെട്ടിപ്പിടിച്ചു കൊണ്ട് അവരെ നൊക്കെയോ പറയുന്നുണ്ട്. താൻ വിതുമ്പിക്കരയുകയാണ്. അച്ഛന്റെയും അമ്മയുടെയും സ്നേഹം അന്ന് ആദ്യമായി താൻ നുകർന്നു. വീട്ടിൽ നിന്നെടുത്തു കൊണ്ടുവന്ന പണം മുഴുവൻ അച്ഛന്റെ കാൽക്കൽ സമർപ്പിച്ചിട്ട് മാപ്പുപേക്ഷിച്ചു. അപ്പോഴും ആ മനുഷ്യന്റെ കരസ്വർഗത്തോൽ അനുഭവപ്പെട്ട സുഖം എനിക്ക് നിന്ന് വിട്ടുമാറാതെ നിന്നിരുന്നു.

മൂന്നാർ - ഒരു സ്വപ്നലോകം!

ഹരികൃഷ്ണൻ
റോൾ നമ്പർ 2987 ജൂൺ IX സി.

"മലരണിക്കാടുകൾ തിങ്ങി വിങ്ങി മരതകകാന്തിയിൽ മുങ്ങി മുങ്ങി കരളും, മിഴിയും കവർന്നു മിന്നി കുറയറ്റൊരാളെസൽ ഗ്രാമംഗി"

മഹാകവി ചങ്ങമ്പുഴ കേരളത്തിന്റെ പ്രകൃതിദൃശ്യം ഇപ്രകാരം പ്രശംസിച്ചു പറയിട്ടുണ്ട്. കവിയായതിൽ മാത്രം അങ്ങി നിൽക്കുന്നതാണെന്ന് കരുതിയിരുന്ന ആ ഭാവനാ ചിത്രം കണ്ടുമുമ്പിൽ മൂന്നാറിൽ വെച്ച് ഞാൻ കണ്ടു. അപ്പോൾ കേരളത്തിലെ തേയിലത്തോട്ടങ്ങളുടെ രാജാവായ നിയപ്പെടുന്ന മൂന്നാറിന് ഈ വരികൾ കൂടുതൽ യോജിക്കുന്നതായി തോന്നി.

ഇടുക്കി ജില്ലയിലെ വടക്കു കിഴക്കൻ മലകൾക്കിടയിൽ പച്ചപ്പുരവതാണി വിരിച്ച് കിടക്കുന്ന ഒരു കൊച്ചുപട്ടണം മാണ് മൂന്നാർ. കേരളത്തിൽ ഉൽപാദിപ്പിക്കുന്ന മുൻപകർ, തേയിലയും മൂന്നാറിൽ നിന്നാണ് ലഭിക്കുന്നത്. മലയുകളിൽ നിന്ന് ഒലിച്ചിറങ്ങുന്ന കൊച്ചുവീരുകളും അവയാലുണ്ടാവുന്ന വളക്കൂറുള്ള മണ്ണും തേയിലക്കൃഷിക്ക് യോജിച്ചതാണ്. മാട്ടപ്പൊട്ടി എസ്റ്റേറ്റും, പള്ളിവാസൽ എസ്റ്റേറ്റും മൂന്നാറിലെ പ്രധാനപ്പെട്ട എസ്റ്റേറ്റുകളാണ്. ഇതിനിടയിലൂടെ ഒലിച്ചിറങ്ങുന്ന കൊച്ചുവീരുകൾ ഇതിന് മാറ്റ് കൂട്ടുന്നു. നട്ടുച്ചയ്ക്കുപോലും സൂര്യപ്രകാശം കടക്കാതെ തിങ്ങി വളരുന്ന മഴക്കാടുകൾ മൂന്നാറിന്റെ പ്രത്യേകതയാണ്. പലതരം വൃക്ഷങ്ങളും, ഔഷധഗുണമുള്ള ചെടികളും ഈ കാടുകളിൽ സുലഭമാണ്. സൂര്യോസ്ത ദേവത്തിന് മുൻപേ മഞ്ഞണിയുന്ന കാലാവസ്ഥ ഈ കാടുകളെ ഇന്നും കാൽ സൂക്ഷിക്കുന്നു.

ദക്ഷിണേന്ത്യയിലെ ഏറ്റവും ഉയരം കൂടിയ കൊടുമുടിയാല ആനമുടി മൂന്നാറിലാണ്. കാലചക്രത്തിന്റെ തുടക്കം മുതൽ മഞ്ഞിൽ പൊതിഞ്ഞ് കിടക്കുന്ന ആ കൊടുമുടിയെ ഒറ്റനോട്ടത്തിൽ നമുക്ക് കാണാൻ സാധിക്കില്ല. അതിന്റെ അടുത്ത് തന്നെയുള്ള രാജമലയിലാണ് നാഷണൽ പാർക്കും വന്യജീവി സംരക്ഷണ കേന്ദ്രവും സ്ഥാപിച്ചിരിക്കുന്നത്. ഇതിനെല്ലാമുപരി ശുദ്ധമായൊഴുകുന്ന ജലധാരകളുടെയും, അതിൽ കഴുകി വൃത്തിയാക്കി കിടക്കുന്ന ഉരുളൻ കല്ലുകളുടെയും നാടാണ് മൂന്നാർ. തേയിലക്ക് പുറമെ മാറ്റ് പല സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളും മൂന്നാറിൽ കൃഷിചെയ്യുന്നുണ്ട്. ജലധാരയുടെ കരയിലുള്ള പുൽമേടുകൾ അതിന്റെ ശോഭ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നു.

മൂന്നാറിൽ മലമേടുകളുടെയും, കാടുകളുടെയും നിലനിൽപ്പിന്റെ കേന്ദ്രബിന്ദുവായി എനിക്ക് കാണാൻ കഴിഞ്ഞത് അവിടത്തെ പ്രകൃതി സ്നേഹികളായ ജനങ്ങളെയാണ്. ഇന്ത്യക്ക് വിദേശനാണ്യം നേടിക്കൊടുക്കുന്നതിൽ ഒരു പങ്കുവഹിക്കുന്ന തൊഴിലാളികൾ.

കേരളത്തിൽ ഇപ്പോഴും ഗ്രാമീണദംഗി പൂർണ്ണതോതിൽ ദർശിക്കാവുന്ന പുരൂരം ചില സ്ഥലങ്ങളിൽ ഒന്നാണ് മൂന്നാർ. ഗ്രാമങ്ങളെ നഗരങ്ങളാക്കുന്ന പരിഷ്കൃത സമൂഹത്തിന്റെ കണ്ണുകൾ മൂന്നാറിൽ മലമേടുകളിൽ ചെന്നെത്തിയിട്ടില്ലെന്നുള്ള വിസ്തൃത കേരളത്തെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഒരു സൗഭാഗ്യമാണ്. അങ്ങനെ മഹാകവി ചങ്ങമ്പുഴയുടെ മനസ്സിലുറിച്ചുയർന്ന കമനീയമായ ഗ്രാമംഗിയുടെ ചിത്രം അതിന്റെ ഉഗ്രതേജസോടുകൂടിയതെന്ന മൂന്നാറിൽ മലമേടുകളിൽ ശോഭിക്കുമെന്ന പ്രത്യാശയോടുകൂടി ഈ ലേഖനം ഉപസഹരിച്ചു കൊള്ളട്ടെ.

മനസ്സിന്റെ വിളയാട്ടം

വിൻസന്റ് തങ്കച്ചൻ
നോവ് നമ്പർ 2964 ക്ലാസ്സ് X സി.

വില്ലെ പതിനാലാം നേരത്തെ തന്നെ എഴുന്നേറ്റു. ഇന്ന് എന്റെ ഒരു കൂട്ടുകാരന്റെ പിറന്നാളാണ്. ആഘോഷത്തിൽ പങ്കുകൊള്ളുവാൻ എന്നെയും ക്ഷണിച്ചിരുന്നു. ദിനകൃത്യങ്ങൾ പൂർത്തിയാക്കി ഒരു യാത്രയ്ക്ക് കൈമാറുണ്ട്. അമ്മയോട് പറഞ്ഞശേഷം മാത്രമേ ഞാൻ എവിടെയ്ക്കെങ്കിലും പോകൂ. ആ പതിവു തെറ്റിച്ചില്ല. റെയിൽവേ സ്റ്റേഷനിൽ പെന്ന് ഒരു ടിക്കറ്റ് എടുത്തു. അര മണിക്കൂർ വൈകിയാണ് വണ്ടിയോടുന്നത് എന്ന് സ്റ്റേഷൻ മാസ്റ്റർ പറഞ്ഞു. എങ്കിലും തീവണ്ടി വന്ന് പ്ലാറ്റ് ഫോമിൽ മുട്ടിയുരുത്തി നിൽക്കുമ്പോൾ ഒരു മണിക്കൂർ കഴിഞ്ഞിരുന്നു.

പതിവിനു വിപരീതമായി തിരക്കില്ലാത്ത ട്രെയിനിൽ ഞാൻ എകനായി ഒരു സീറ്റിലിരുന്നു. തണുത്ത കാറ്റിന്റെ തലോടലേറ്റ് ഒന്ന് മയങ്ങി. 'ചായ', 'ചായ' എന്നവിളി എന്ന മയക്കത്തിൽ നിന്നും ഉണർത്തി. ഒരു ചായ വാങ്ങിയെങ്കിലും ഒരു വല്ലായ്മ തോന്നിയതു കാരണം അത് കൂടിച്ചില്ല. വീണ്ടും തീവണ്ടിയുടെ കൂലിക്കത്തിൽ ലയിച്ചു ഉറങ്ങി.

സമയം പന്ത്രണ്ടോടടുത്തപ്പോൾ സൂഹൃത്തിന്റെ വീട്ടിലെത്തി അപ്പോഴേക്കും പാർട്ടി കഴിഞ്ഞ് ഏവരും പോയിരുന്നു. അവനോട് ധാരാളം സംസാരിക്കാനുണ്ടായിരുന്നെങ്കിലും അതിൽ തോന്നിയില്ല. ചായ കൂടിക്കാൻ നിർബന്ധിച്ചെങ്കിലും ഞാൻ നിരസിച്ചു. അവിടെ അധികനേരം നിൽക്കാതെ വീട്ടിലേക്ക് തിരിച്ചു. പാർട്ടിക്ക് പോകേണ്ടിയിരുന്നില്ല എന്ന് ഞാൻ അപ്പോൾ വിചാരിച്ചു.

വീട്ടിലെത്തിയതിനു ശേഷം നേരമുറിയയിൽ പെന്ന് വാതിലടച്ചു കിടന്നു. ഞാൻ വരുന്നതു കണ്ട് അനിയൻ പെന്ന് അമ്മയോട് പറഞ്ഞു. അമ്മ വന്ന് വാതിലിൽ മുട്ടി വിളിച്ചെങ്കിലും ഞാൻ തുറന്നില്ല. യാത്രാക്ഷീണമായിരിക്കുമെന്നു കരുതി ആദ്യം ശല്യം ചെയ്തില്ല. ഞാൻ ആകെ അസ്വസ്ഥനായി സമയം തള്ളി നീക്കി. വല്ലാത്ത ഉഷ്ണ

വും വിയർപ്പും എന്റെ അസ്വസ്ഥത വർദ്ധിപ്പിച്ചു. വല്ലാത്ത പനിയും.

നേരം വൈകിയിട്ടും ഞാൻ എഴുന്നേൽക്കാത്തതിൽ വീട്ടുകാർ അത്ഭുതം പ്രകടിപ്പിച്ചു. കുറെനേരം വാതിലിൽ മുട്ടിയിട്ടും ഞാൻ തുറക്കാത്തതിനാൽ അവർ വാതിൽ തള്ളിത്തുറന്നു. അവിടെ തളർന്നവശനായി കിടക്കുന്ന എന്ന അവർ കണ്ടു. കൈ നെറ്റിയിൽ വച്ചപ്പോൾ നല്ല ചൂട്, താമസിക്കാതെ എന്നെ ആശ്വസിപ്പിച്ചിരിക്കാൻ. അതി കഠിനമായ ചൂട് കുറയ്ക്കാൻ വേണ്ടി ഡോക്ടർ ചില മരുന്നുകൾ തരികയും ഐസിൽ കിടത്തുകയും ചെയ്തു.

പനി വല്ലാത്ത കൂടി. ഡോക്ടറുടെ പ്രതീക്ഷകൾ മങ്ങുന്നതായി അദ്ദേഹത്തിന്റെ പ്രവൃത്തികളിലുണ്ടായ മാറ്റത്തിൽ നിന്നും എനിക്ക് മനസ്സിലാക്കുവാൻ കഴിഞ്ഞു. വിവരം അറിഞ്ഞ് ബന്ധുക്കളിൽ ചിലർ എന്നെ കാണുവാൻ വന്നു. ചോദ്യം തന്നെ ചോദ്യം. അവർക്ക് എന്തെല്ലാം അറിയണം. എല്ലാവരും കൂടി എന്നെ കൊല്ലാൻ വന്നപ്പോലെ തോന്നി. ഡോക്ടർ അവരെ പറഞ്ഞ് മാറ്റി.

എന്നെ വീട്ടിലേക്കു മാറ്റിയതോടെ എല്ലാ പ്രതീക്ഷകളും മങ്ങി. ഇതുവരെ എനിക്കു ലഭിച്ച അനുഭവങ്ങൾ ഓരോന്നായി ഓർത്തു. കണ്ണീർതുള്ളികൾ കരണതുള്ളികളായി ഒഴുകി. കണ്ണിൽ തി എരിയുന്നതുപോലെ എനിക്ക് അനുഭവപ്പെട്ടു. പള്ളിയിൽ നിന്നും അന്ത്യകുറാശയു മായി വൈദികൻ എത്തി.

സമയം വളരെ വേഗത്തിൽ നീങ്ങിക്കൊണ്ടിരുന്നു. എനിക്ക് ജീവിക്കുവാനുള്ള കോതി കൂടിക്കൂടി വന്നു. എല്ലാവരുമായി സന്തോഷത്തോടും സമാധാനമായും കഴിയുന്ന ഒരു ദിവസം ഞാൻ ആശിച്ചു. പക്ഷേ എന്റെ നിമിഷങ്ങൾ എണ്ണപ്പെട്ടിരുന്നു. മരിക്കും മുൻപ് ഒരാഴ്ചവിടെ രക്ഷിക്കേണ്ട കഠിന ചുമതല എന്നിൽ എത്തി. ഞാൻ അതിനായി പ്രാർത്ഥിച്ചു. എനിക്ക് എല്ലാവരെയും ഒന്നു

കാണണമെന്നു തോന്നി. എല്ലാവരും എന്റെ ചുറ്റും കൂടി നിന്നു. കരഞ്ഞു തളർന്ന അമ്മ, വേദന ഒതുക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന അപ്പൻ, എനിക്കു വേണ്ടപ്പെട്ട മറ്റുള്ളവർ, അയൽക്കാർ പിന്നെ മറ്റുചിലരും. പത്തുകൊണ്ട് എന്റെ കാഴ്ചകൾ മങ്ങിത്തുടങ്ങി. എന്റെ ആത്മീയ മുറിവുകളെല്ലാം ഇല്ലാതെയായി അങ്ങനെ ഞാനെന്ന വ്യക്തിയും ഇല്ലാതെയായി. ഒരു പുഞ്ചിരിയോടെ മരിക്കാൻ ഞാൻ കഴിവതും ശ്രമിച്ചു.

എല്ലാവരും പരമ വാർത്ത അറിയിക്കുന്ന തിരക്കിലായിരുന്നു. മരിക്കുമെന്നറിഞ്ഞ് ബന്ധുക്കൾ പലരും മുൻപ് തന്നെ എത്തിയിരുന്നു. ചിലർ പുറത്ത് കൂട്ടമായി നിന്ന് സംസാരിക്കുന്നു. എത്ര നല്ലവനായിരുന്നു, കഷ്ടമായിപ്പോയി, നല്ല ജീവിയുള്ളവനായിരുന്നു എന്നിങ്ങനെ ഓരോരുത്തർ പറയുന്നു. ചിലർ ശവസംസ്കാരത്തിനുള്ള ഒരുക്കത്തിലാണ്. മുറ്റത്ത് ഒരു വലിയ പന്തൽ നാട്ടിയിട്ടുണ്ട്.

റീത്തുകൾ ഒന്നിനു പുറകെ ഒന്നായി വന്നുകൊണ്ടിരുന്നു. എല്ലാത്തിലും അത് വ്യവസ്ഥയുടെ പേര് വലിയ അക്ഷരത്തിൽ എഴുതി വച്ചിരുന്നു. ചിലർ ഫോട്ടോ എടുത്തു.

പള്ളിയിൽ നിന്നും അച്ഛൻ വന്നു. ഒരു നീണ്ട വിലാപ യാത്രയായി മുൻപോട്ടു നീങ്ങി അപ്പോൾ ഗായകസംഘം "സമയമാം. ഫലത്തിൽ ഞാൻ സ്വർഗ്ഗയാത്ര ചെയ്യുന്നു" എന്ന ഗാനം ആലപിച്ചു. പിന്നിലായി ശവവണ്ടിയിൽ എന്റെ ശരീരവും. പള്ളിയിലെത്തി കുർബാനയ്ക്കു ശേഷം എനിക്കായ് നിർമ്മിച്ച കുരിശു വച്ചിരുന്ന കുഴിമാടത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി അവിടെ വെച്ച് അനങ്ങാൻ കഴിവില്ലാത്ത എനിക്ക് അപ്പൻ ഒരു മുത്തം തന്നു.

ധാരാളം പേർക്ക് ഭാരമായി മാറിയ വെറും ഒരു മാംസപിണ്ഡമായ എന്നെ പെട്ടിയിൽ വച്ച് കൂഴിയിലേക്ക് ഇറക്കി. അവസാനവട്ട പ്രാർത്ഥനകൾ നടക്കുകയാണ്. "മനുഷ്യൻ നീ മണ്ണാകുന്നു, മണ്ണിലേക്കു തന്നെ നീ മടങ്ങുന്നു" എന്നു പറഞ്ഞ് പ്രാർത്ഥന അവസാനിപ്പിച്ചു.

ഈ കഥ എങ്ങനെ രൂപപ്പെട്ടു. മരണശേഷം എങ്ങനെ ഞാൻ എല്ലാം കാണുന്നു, മരിച്ചശേഷം മൂതൻ എങ്ങനെ കഥ വിവരിക്കുന്നു എന്നിങ്ങനെ ധാരാളം സംശയങ്ങൾ നിങ്ങൾക്കുണ്ടാവും. അതു റാറ്റാൻ കഥയുടെ പേര് ഒന്നു കൂടി നോക്കുക.

“മനുഷ്യൻ ചിന്തിക്കുന്നു; ദൈവം ചിരിക്കുന്നു.”
ജുതപ്പഴമൊഴി

മംഗളം നേരുന്നു . . . . .

ടോണി എക്സ് മാത്യു
റോൾ നമ്പർ 2236, പുഴുവി വിദ്യാർത്ഥി

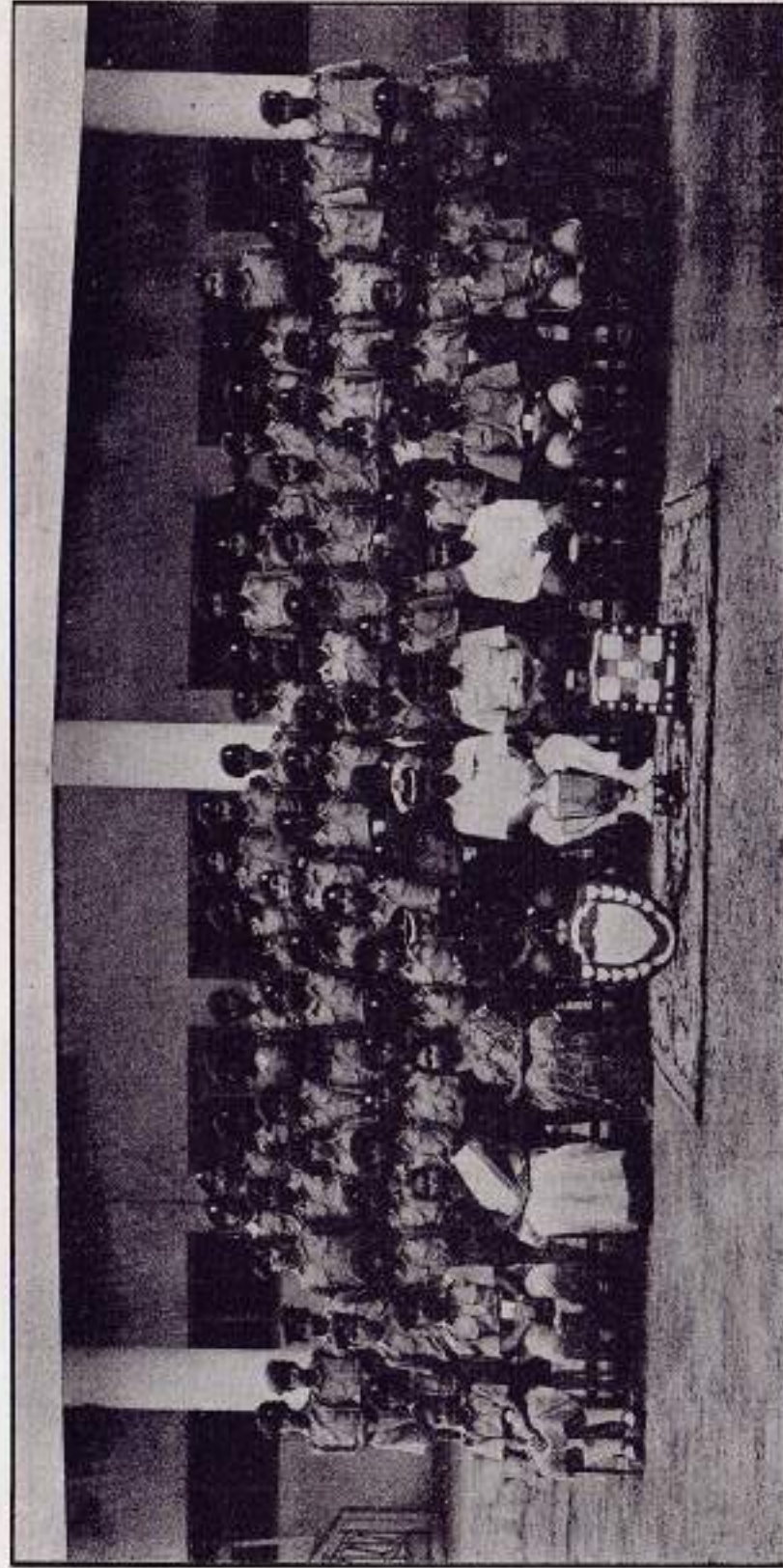
പുതുശ്ശേരിയിൽ മണ്ണിൽ പുതുമണം.
പുനൈനലായെന്ന തഴുകീടുമ്പോൾ,
ദശവന്ദനങ്ങൾക്കു മുഖ്യ ഞാൻ പ്രാണിപ്രാണി
സഞ്ചരിച്ചോരി വഴി താണ്ടിടുമ്പോൾ,
വിഞ്ചുമേതോ ദിവ്യശക്തിയുണർത്തുന്നു-
വിഞ്ചുകീറി മുതപ്രായമെൻ മാനസത്തെ.

നിന്നെക്കാണുകയോർക്കുന്നു ഞാൻ
അന്നത്തെ വികൃതികൾ, കൃത്യതികൾ, വേലത്തരങ്ങളും.
ചാടിക്കളിച്ചു നന്നൊരാ ചില്ലുകൾ
പാടിപ്പറന്നു നടന്ന നിമിഷങ്ങൾ.

കല്ലുകൾ, മുളപ്പുകൾ താണ്ടിയ കാലുകൾ
പുല്ലു ചെത്തിത്തഴമ്പിച്ച കയ്യുകൾ
അണിയാൽ, അനുഭവമായ് തീർന്ന പരേഡുകൾ

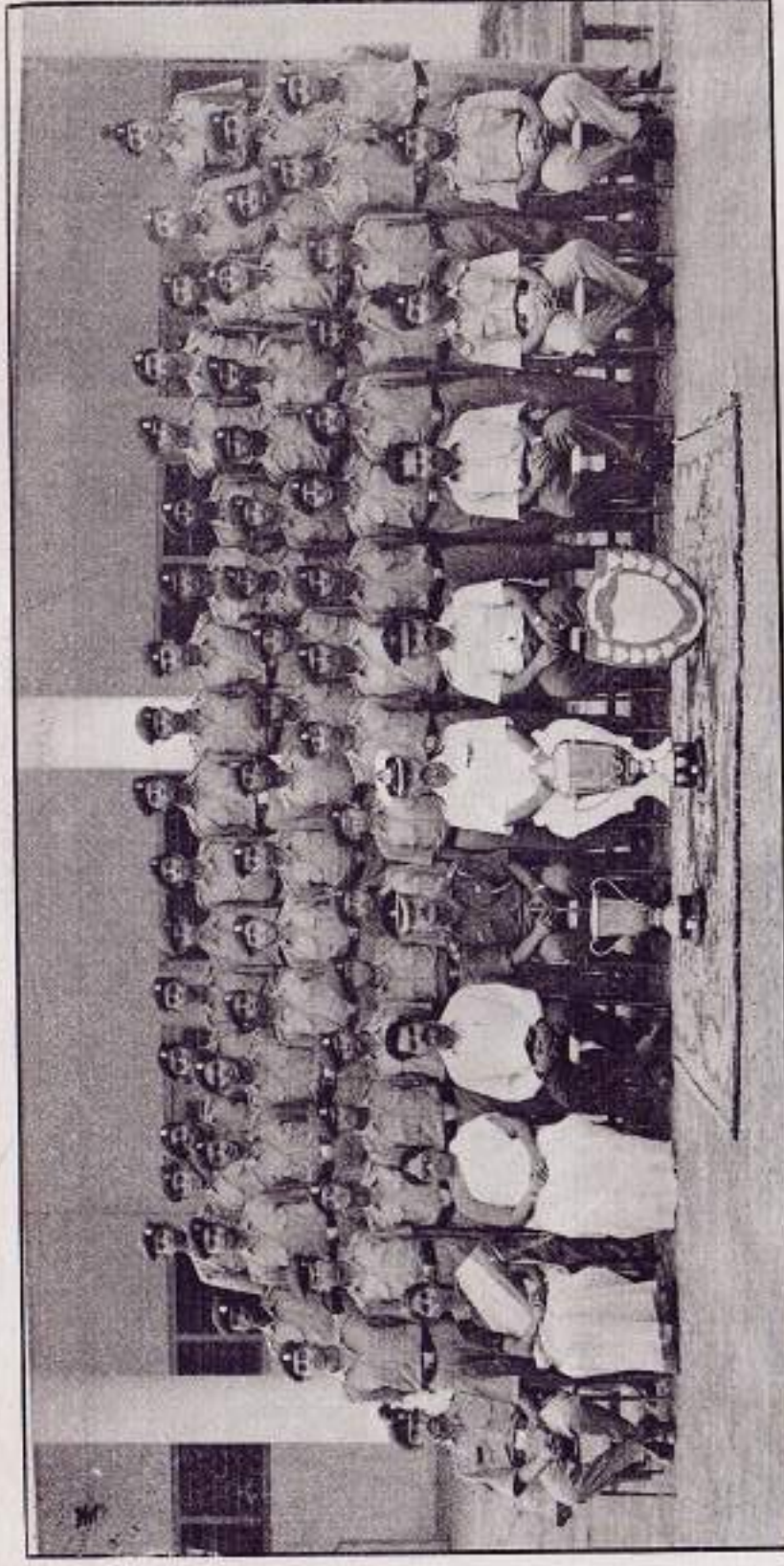
നിൽ മുഖപ്പാൽ കൂടിച്ചു വളർന്ന ഞാൻ
അൻപോടെൻ കൊച്ചുനൂലന്മാരെ കണ്ടീടുന്നു
ന്യായമായും എന്റെ കൃന്തനിയന്മാർ
ഞാനറിയില്ലവരെന്നെയുമങ്ങനെ.

വറ്റാത്ത നിൻമഹാസന്ദേശം നുകർന്നവർ-
ക്കിറ്റനേരം നിന്നെ മറക്കാനാവുമോ?
ഞങ്ങളെ ഞങ്ങളായ് തിരഞ്ഞൊരു ക്ഷേത്രമേ
മംഗളം നേരുന്നു...മംഗളം...മംഗളം...

THE VELLUTHAMPI HOUSE
COCK HOUSE (Sub Juniors)

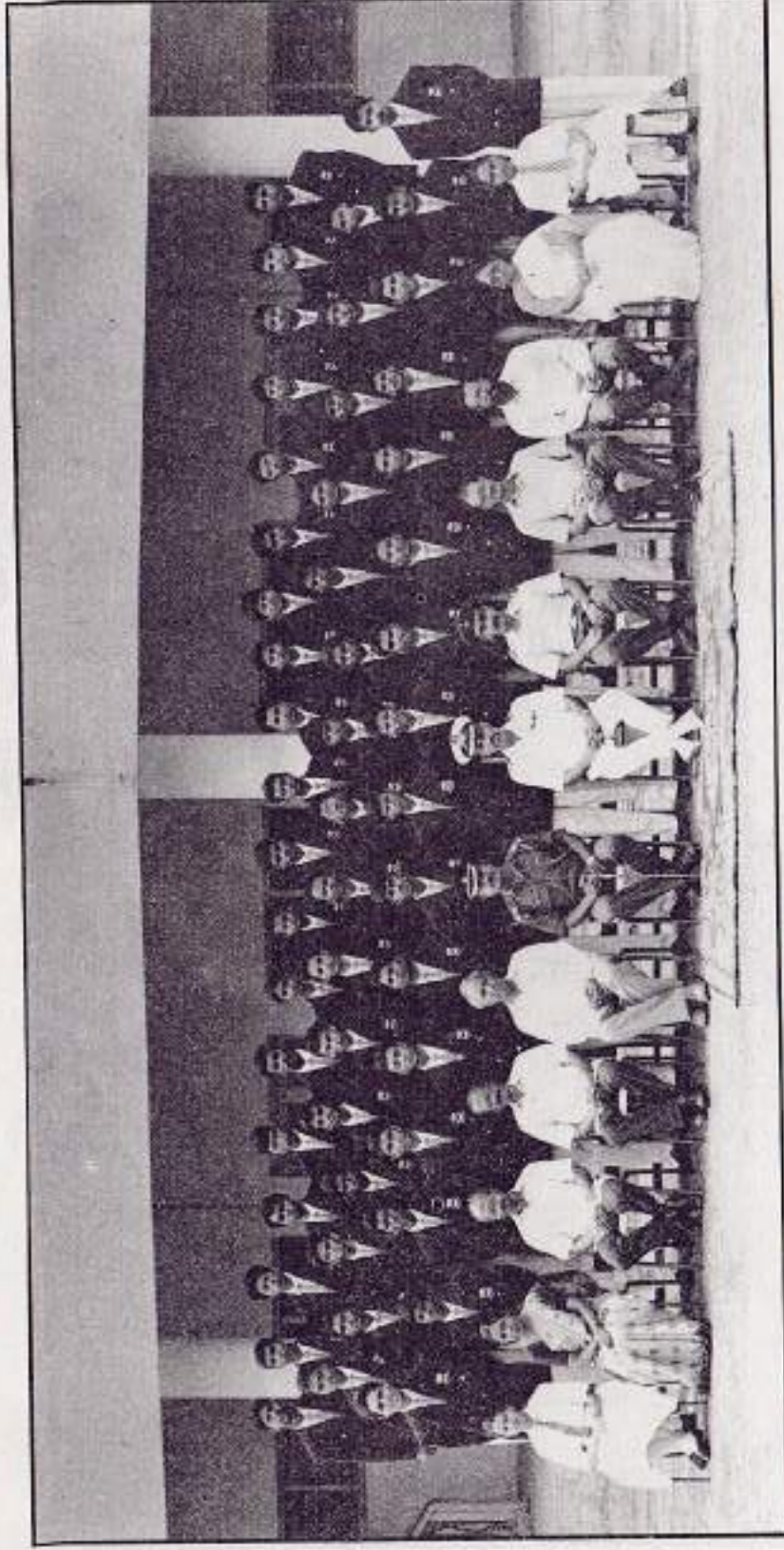

THE NEHRU HOUSE - COCK HOUSE
(Juniors)

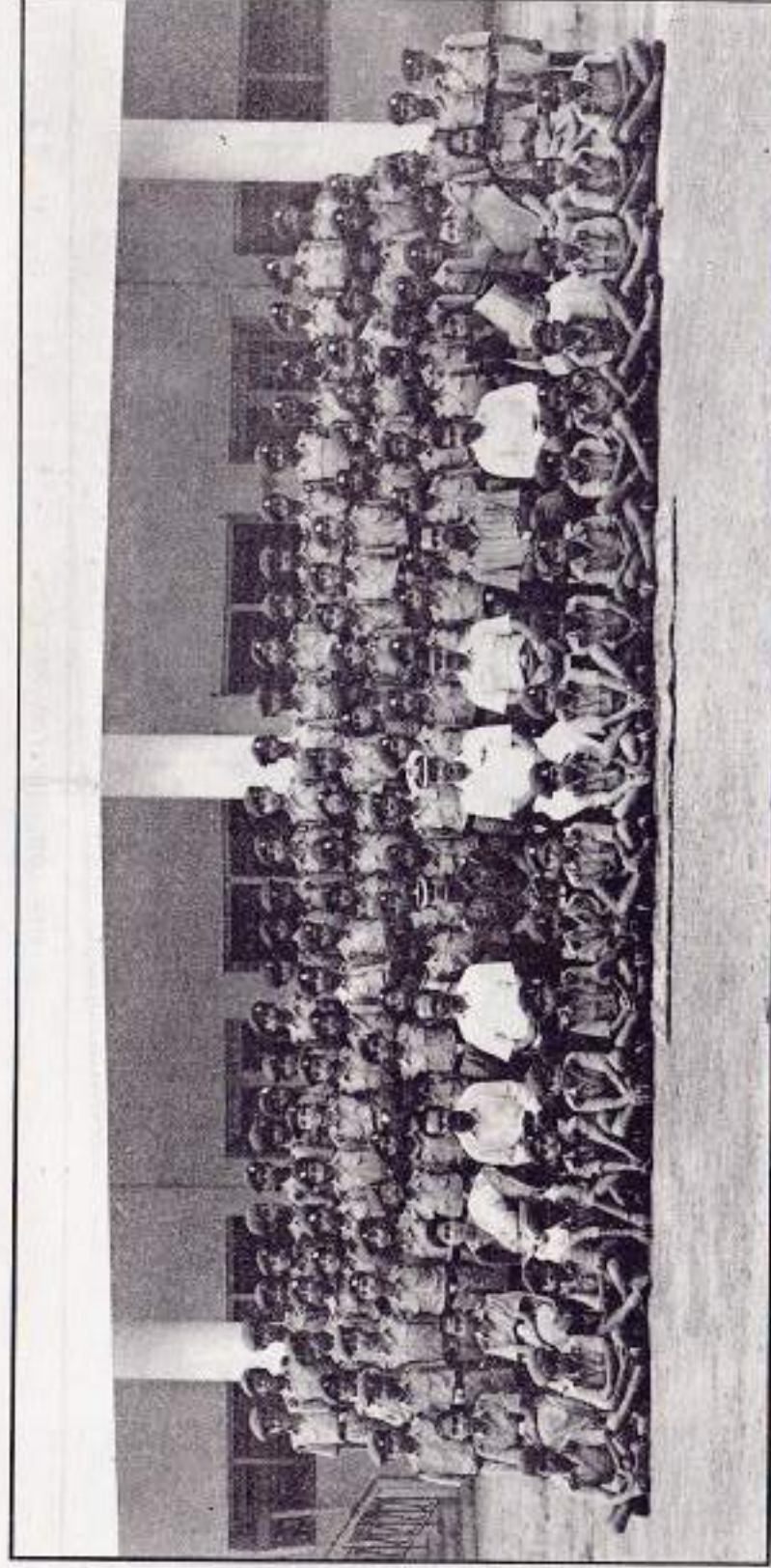

THE RAJAJI HOUSE - COCK HOUSE
(Seniors)

Class XII - 1995-'96 - The Outgoing Students

THE NEW ENTRANTS

THE ADMINISTRATIVE STAFF

संपादक : म. बा. विटेकर
विद्यार्थी प्रतिनिधि : प्रवीण बी. नायर

☆ अनुक्रम ☆

1. संत तुकाराम की हिन्दी रचनाएँ	श्री. गो. ध. टेकाले (सौनियर मास्टर)		
2. बेटे की सूझबूझ	अनुराग कु. बर्गाडिया	कक्षा	8
3. छात्रों का कर्तव्य	वासुदेव सिंह	कक्षा	8
4. दो बातें (एकांकी)	राजेन्द्र सिंह	कक्षा	8
5. राष्ट्रभाषा हिन्दी के बारे में महान पुरुषों के विचार	संग्राहक: अर्जुन मेनोन	कक्षा	9
6. पहली बार जब मैं केरल आया (यात्रा वर्णन)	राधव पचीरी	कक्षा	8
7. आतंकवाद (कविता)	श्रवण कु. जायसवाल	कक्षा	8
8. सैनिक स्कूल का जीवन (कविता)	विनेश वेणुगोपाल	कक्षा	10
9. वीर सिपाही (कविता)	अजित जोसफ और अर्जुन मेनोन	कक्षा	9
10. फूल (कविता)	विवेक कुमार पाण्डेय	कक्षा	8
11. गुलाब (कविता)	नीरज कुमार जायसवाल	कक्षा	8
12. मेरे कुछ शेर, दोस्ती में (कविता)	प्रेम प्रकाश शर्मा	कक्षा	8
13. क्या आप जानते हैं ?	संग्राहक : रणजित. आर और एम. सतीश	कक्षा	7
14. चुटकुले	संग्राहक : प्रवीण	कक्षा	6
15. आतंकवाद के शिकार	जेम्स क्रूस	कक्षा	10
16. स्वस्थ शरीर : सुखी जीवन	श्री. म. बा. विटेकर		
17. मेरा भारत महान	प्रवीण बी. नायर	कक्षा	12

संत तुकाराम की हिन्दी रचनाएँ

गोविंद ध. टेकाले
(सौनियर मास्टर)

संत तुकाराम मराठी के प्रमुख संत कवि हैं। उन्होंने 'अभंग' नामक छंद में मराठी में भक्तिरसपूर्ण रचनाएँ की हैं। वे छत्रपति शिवाजी महाराज के समकालीन थे। उनकी रचनाओं का संकलन 'श्री तुकाराम महाराज की गाथा' नामक ग्रंथ में किया गया है। आज भी महाराष्ट्र के नगरों और ग्रामों में उनके अभंग धक्तजन बड़ी धक्ति से गाते हैं।

संत तुकाराम ने हिन्दी में भी रचनाएँ की हैं। इस लघुलेख में उनकी हिन्दी रचनाओं के बारे में जानकारी देने का प्रयास किया गया है।

संत तुकाराम प्रेमभाव के बारे में लिखते हैं:

'मंत्र तंत्र नहीं मानत साखी। प्रेमभाव नहीं अंतर राखी ॥
राम कहे त्वाके पग हूँ लागू। देखत कपट अभिमान दूर भागू ॥
अधिक जातो कुछ नहीं जानू। जाने नारायण सो प्राणी मानू ॥
कहे तुका जीव तन धन डास्वारी। राम उपासि हूँ बालियारी ॥'

वे रामभक्तों को इस प्रकार नमन करते हैं:

'छोडे धन मंदिर बन बसाया। मांगत टुका घरघर रवाया ॥
तीनसौं हम करवों सलाम। ज्यामुख बैठा राजाराम ॥
तुलसीमाला बभूत चहावे। हरजी के गुन निर्मल गावे।
कहे तुका जो साईं हमारा। हिरण्यकश्यप जिन्हें मारहि
द्वारा ॥'

तुकाराम ईश्वरभक्ति का गुणगान निम्नप्रकार करते हैं:

'काहे भला धनसंपत्ती घेरे। रामनाम सुन गाठ हो बापु रे ॥
राजे लोक सब कह तू अपना। जब काल नहीं पाया ठाना।
माया मिथ्या मनका सब धंदा। तजो अभिमान भजो गोविंदा ॥
राना रंक डोंगरकी राई। कहे तुका करहिलाई ॥'

राम के सामने सब कुछ कम है:

'राम कहो जीवना फल सो ही। हरिभजनसुं बिलंब न पाई ॥
कवनका मंदिर कनक शोपरी। एकरामबिन सबहि फुफरी ॥
कवन को काया कवन को माया। एक रामबिन सबहि
जाया ॥

कहे तुका सबहि चलतार। एक रामबिन नहीं वो सार ॥'

ये कुछ तुकाराम के हिन्दी अभंग थे। अब हम तुकाराम की उन रचनाओं की तरफ मुड़ते हैं जिन्हें वे दोहरा कहते थे।

वे अपनी ईश्वरभक्ति का वयान इस प्रकार करते हैं:

'लोभो के चित्त धन बैठे। कामिनी के चित्त काम।
माता के चित्त पुत्र बैठे। तुका के मन राम ॥'

रामनाम से ही भवसागर पार कर सकते हैं:

'तुकाराम बहुत मिठा रे। भर राखूं शरीर।
तनको करो नायरी। उतारं पैल तीर ॥'

जिस मुख से रामनाम निकले तुकाराम उनको प्रणाम करते हैं:

'तुका प्रभु बडो न मनुं त मानूं बडो। जिस पास बहु, दाम।
बलिहारी उस मुख की। जिसे निकसे राम ॥'

वे उनके साथ संगति करते हो कहते हैं जिनके साथ मिलने से सुख दुगुना हो जाए:

'तुका संगत तिनसैं कहिये। जिनसैं सुख दुनाय।
दुर्जन तेरा मुख काला। थोता प्रेम घटाये ॥'

वे खुद को संतों के दास कहलाते हैं:

'कहे तुका भला भया। हम हूँ संतन का दास।
क्या जानूं केते मरते। वोन मिटती मनकी आस ॥'

वे रामनामजप की महिमा इस प्रकार गाते हैं :

"रामनाम कहे रे मन । औरसूं नहिं काज ।
बहुत उतारे पार । आगे राखे तुका की लाज ॥"
वे मिठाई के बजाए रामनामामृत का पान करना चाहते हैं :
'तुका और मिठाई क्या करूं रे । पाले विकार पिंड ।
राम कहावे सो भली खूब । मारवन खोर खांड ॥'

इस प्रकार हमने देखा कि इस मराठी कवि ने तीन सौ वर्ष पहले भी हिन्दी में रचनाएँ कीं क्योंकि वे महराष्ट्र के बाहर के लोगों को

भक्ति का संदेश देना चाहते थे । उनकी रचनाओं के बारे में किसी ने उचित ही कहा है :

'तुकाराम तुक राम से दोनों सेतु अर्भंग ।
उनका सेतु भंग गया इनका सेतु अर्भंग ॥'

हिन्दी आज राजभाषा तो है, हिन्दु वह लोकभाषा बनकर संत तुकाराम द्वारा प्रणीत भक्तिमार्ग को अपनाने की हमें प्रेरणा देता कि हम ईश और देश की सेवा कर सकें ।

विशेषण और विशेष्य

1. 'मैथिल कोकिल' — विद्यापति
2. कठिन काव्य का प्रेत — आचार्य केशव
3. हिन्दी के 'रोमान्टिक कवि' — जयशंकर प्रसाद
4. 'गागर में सागर' — बिहारी
5. हिन्दी का 'उपन्यास सम्राट' — प्रेमचंद
6. प्रकृति के 'सुकुमार कवि' — सुमित्रानन्दन पंत
7. 'आधुनिक मोरा' — महादेवी वर्मा
8. 'प्रेमाख्यान कवि' — जायसी
9. 'आधुनिक युग के प्रवर्तक' — भारतेन्दु
10. हिन्दी के 'मधुसाहित्य' — हरिवंशराय वच्चन

पहला शब्द

1. हिन्दी के आदिकवि ।
2. हिन्दी का सर्वप्रथम उपन्यास ।
3. हिन्दी का आदिग्रन्थ ।
4. हिन्दी के प्रथम मौलिक कहानिकार ।
5. हिन्दी के प्रथम निर्गुणोपासक संत कवि ।
6. हिन्दी के प्रथम सूफी कवि ।
7. हिन्दी के प्रथम रोतिपुक्त कवि ।
8. हिन्दी के प्रथम राष्ट्रकवि ।
9. हिन्दी का पहला वैज्ञानिक इतिहास ग्रन्थ ।
10. हिन्दी का प्रथम लक्षण — ग्रन्थ ।

1. सन्दर्भरत्न
2. परदेशिक
3. प्रवृत्ति का रस
4. कविशक्ति का रस
5. कविशक्ति
6. कविशक्ति
7. सन्दर्भ
8. कविशक्ति का रस
9. हिन्दी के प्रथम लक्षण
10. कविशक्ति

“बेटे की सूझबूझ”

अनुराग कुमार बगड़िया

एक आदमी था । उसका नाम था अनिल । वह अपने दो भाइयों, पत्नी और एक लड़के साथ एक शहर में रहता था । वह तीनों भाइयों में सबसे बड़ा था । तीनों साथ-साथ मिलजुल कर रहते थे । वे साथ-साथ मिलकर और सलाह मशवरा करके ही कोई काम करते थे । मिलजुल कर काम करने से उनके व्यापार में दिन दूनों रात चौगुनी उन्नति होती रही । उन्हें उन्नति करते देखकर कुछ लोग उनसे जलने लगे । लेकिन तीनों किसी को परवाह किए बिना अपने काम-धंधे में व्यस्त रहते थे । काम बढ़ जाने से अब तीनों को लेखा-जोखा के लिए समय नहीं मिल पाता था । तब तीनों ने मशवरा करके एक मुंशी को रख लिया । जो मुंशी उन्हें मिला, वो शक्तोसुरत से कामचोर लगता था और धा भी । लेकिन अपनी नौकरी न गँवाने के

डर से थोड़ा-बहुत काम कर भी देता था । ऐसे स्वभाव के मुंशी को देखकर, तीनों से जलने वालों ने उनके खिलाफ षडयंत्र रचा । उन्होंने मुंशी को पैसे की लालच देकर, भाइयों में फूट डलवाने को कहा । मुंशी तो पैसे पाकर लट्टू हो गया । वह भाइयों में फूट डालने लगा । कभी अनिल को मझले के खिलाफ तो कभी मझले को छोटे के खिलाफ मझकाता रहता । कभी अनिल से कहता कि छोटा बिना हिसाब दिये पैसे खर्च करता रहता है तो कभी मझले से कहता कि अनिल बिना बतएँ पैसे ले जाता है या उसके दोस्तों को जलौल करता है । इस तरह तीनों भाइयों में फूट पड़ा गई । अब दिन-रात उनमें झगड़े होते रहते । इन झगड़ों के कारण एक भाई अलग हो गया । यह सब देखकर उनसे जलने वाले बहुत खुश थे । इन सब बातों को लेकर अनिल धिन्धित रहने लगा । धीरे-धीरे उसकी तबीयत गिरने लगी । उसकी चिन्ता का कारण यह था कि उसने अपनी माँ को वचन दिया था कि वह अपने भाइयों का ख्याल रखेगा और अपने से दूर नहीं करेगा । उसकी पत्नी ने उसे बहुत समझाया कि वह चिन्ता करना छोड़ दे । लेकिन इन बातों का उसपर कोई प्रभाव नहीं पड़ा । अब उसकी पत्नी भी परेशान रहने लगी । उसके भाइयों की हालत भी खिाड़ने लगी । कारोबार भी घाटे में चलने लगा । अनिल का लड़का भी यह सब देखकर घबड़ा-सा गया, किन्तु वह एक साहसी लड़का था । वह अपने पिता से उनकी परेशानी का कारण पूछने लगा । उसे मालूम हुआ कि बाप-चाचा में पड़ो फूट ही पिताजी की परेशानी का कारण है । अब वह उनमें पड़ो फूट का कारण दूढ़ने लगा, और अंत में उसे सारी परेशानियों की जड़ मुंशी का पता लग गया । उसने अपने पिता और चाचा को एक जगह बुलाया और सबको समझाने लगा । सभी ने अपनी स्मरण-शक्ति धूत-काल में दौड़ाई और सभी इसी नतीजे पर पहुँचे कि उनका एक ही निशाना है — मुंशी । तीनों मुंशी के पास पहुँचे और उसकी खूब धुनाई की तो उसने सारी बातें बक दीं । तीनों ने उसे पुलिस के हवाले कर दिया । उसने पुलिस में उनसे जलने वालों के खिलाफ गवाही दे दी । पुलिस ने उन व्यक्तियों को भी गिरफ्तार कर लिया । उन्हें जेल हो गई । अब तीनों भाई फिर से मिलजुल कर रहने लगे । तीनों यह बात अच्छी तरह समझ चुके थे कि एकता में कितनी शक्ति होती है । सभी ने भाइयों के मिलन का श्रेय अनिल के लड़के को दिया । यह बहुत खुश था और होता भी क्यों नहीं, उसने अपने खानदान को डूबने से जो बचा लिया था ।

छात्रा का कर्तव्य

वासुदेव सिंह

जो विद्या की कामना करता है, जो विद्या प्राप्त करना चाहता है, वह विद्यार्थी कहलाता है। विद्यार्थी का मुख्य कर्तव्य मन लगाकर विद्याध्ययन करना है। अध्ययन से बढ़कर दूसरा कोई कार्य उसके लिए नहीं होता है। कहा भी गया है - 'छात्राणाम् अध्ययनं तपः'।

विद्यार्थी को समय पर विद्यालय जाना तथा सभी घंटियों में अपने कक्षा में उपस्थित रहना चाहिए। कक्षा में शिक्षक जो कुछ भी पढ़ाएँ, उसे ध्यान देकर सुनना, पढ़ना और समझना चाहिए। शिक्षक जो गृह-कार्य दे उन्हें घर पर नियमित रूप से करना चाहिए। "विद्या ददाति विनयम्" अर्थात् विद्या ही विनय देती है। अतः विद्यार्थी का सबसे बड़ा गुण है, विनयता और विनयशीलता। कोई भी हो, विनम्र होकर ही किसी से कुछ सीखा जा सकता है। इसलिए विद्यार्थी को विनम्र होना चाहिए। केवल अपने शिक्षकों के प्रति ही नहीं, बल्कि माता-पिता, बड़े भाई तथा अपने से बड़े सभी व्यक्तियों के प्रति हमें आदर-भाव रखना और नम्रता पूर्वक व्यवहार करना चाहिए।

विनम्र, अध्यवसायी, मुदुभाषी, परिश्रमी, सदाचारी और अनुशासित विद्यार्थी ही आगे चलकर देश के कर्णधार बनेंगे हैं। छात्रों का कर्तव्य केवल पुस्तकीय ज्ञान प्राप्त करना ही नहीं है, समाजसेवा और देश-सेवा भी थोड़ी-बहुत उन्हें करनी चाहिए। बाढ़, अकाल, भूकम्प तथा महामारी से पीड़ितों की यथासाध्य सेवा करने में विद्यार्थियों को हमेशा आगे रहना चाहिए। मुहल्ले तथा पास-पड़ोस में दुःख-विपत्ति के समय लोगों की तन-मन से उन्हें सहायता करना भी विद्यार्थियों का कर्तव्य है।

विद्यार्थी-जीवन में ही मनुष्य के चरित्र का निर्माण आरम्भ होता है। इस जीवन में पथ भ्रष्ट हो जाने पर आगे चलकर सभलना कठिन हो जाता है। अतः विद्यार्थियों को अपने चरित्र-निर्माण पर भी विशेष ध्यान देना चाहिए।

दो बातें (एकांकी)

राजेन्द्र सिंह

शाम के पाँच हो रहे थे। अचानक मेरे दिमाग में आया कि छः बजे का शो कृष्णा पिक्चर हॉल में 'राजा' फिल्म देखते हैं। किसी प्रकार लूढ़कता - पलटता गेट के पास तो पहुँच गया परन्तु अन्तर की तरफ मुड़ भी न सका क्योंकि एक भिखारी से पाला पड़ गया। उसका भाषण सुनते-सुनते समय ही खत्म हो गया। जानना चाहेगे कि उसका भाषण क्या था -

भिखारी: बाबूजी, ज़रा पैसा दे دیجिए।

विवेक: अबे, भीख माँगते शरम नहीं आती।

भिखारी: शरम कैसी ॥ बाबूजी,

विवेक: अबे, तु हट्टा-कट्टा, सप्त फूट का पट्टा, कोई नौकरी क्यों नहीं कर लेता ?

भिखारी: मुझे नौकरी कौन देगा।

विवेक: मिलट्री में न्यो नहीं भरती हो जाता है। (शाब्द यहीं से भाषण शुरू होता है।)

भिखारी: बाबूजी, पहले तो इसके लिए फर्म भरना पड़ेगा तो दोबाते होंगे। या तो मैं चुन लिया जाऊँगा या तो नहीं चुना जाऊँगा। नहीं चुना जाऊँगा तो कोई बात नहीं आकर फिर से भीख माँगने लूँगा लेकिन अगर चुन लिया जाता हूँ तो दो बातें होंगी

या तो लडाई के लिए भेजा जाए या नहीं भेजा जाएगा। नहीं भेजा जाता है तो कोई बात नहीं। बीबी बच्चों के साथ मौज मस्ती करूँगा मगर भेजा जाता हूँ तो दो बातें होंगी।

या तो दस-बीस जवानों को मार डालूँगा या खुद शहीद हो जाऊँगा। दस-बीस को मार कर आता हूँ तो कोई बात नहीं। मेरा नाम सुनहरे अक्षरों से लिखा जाएगा। दस-बीस गोल्डमेडल दिए जाएँगे लेकिन अगर मर जाता हूँ तो दो बातें होंगी।

या तो मुझे जलाया जायेगा या दफनाया जायेगा। अगर

जलाया जाता है तो कोई बात नहीं किन्तु दफनाया जाएगा तो दोबाते होंगे। या तो . . . . .

विवेक: (मैंने रोका) अरे भाई तेरी ये दो बातें कब खत्म होंगी? (घड़ी दिखाते हुए) देख आधी रात तो खत्म हो गई।

भिखारी: बाबूजी, थोड़ी सी अभी और है। तो दोबाते होंगे। . . . . .
. . . . . बातें होंगी। . . . . बाबूजी मैं कहाँ पर था ?

विवेक: जहाँ पर हो।

भिखारी: तो मैं कहाँ हूँ ?

विवेक: जहाँ पर तुम थे।

भिखारी: तब मैं कहाँ पर था जहाँ पर हूँ।

विवेक: अरे अंधे ! धरती पर तो है।

भिखारी: अरे बाबूजी, आप मजाक कर रहे हैं। मैं क्या कह रहा था ?

विवेक: अबे जब तुझे दफनाया . . . . .

भिखारी: (भाषण शुरू) हाँ जब मुझे दफनाया जाएगा तो दो बातें होंगी। या तो मेरे ऊपर आम का पेड़ उगेगा या नीम का। अगर आमका पेड़ अगता है तो कोई बात नहीं। बच्चों को खूब फल खिलाऊँगा लेकिन अगर नीम का पेड़ उगता है तो दो बातें होंगी।

या तो उससे तेल बनेगा या साबून। अगर तेल बनता है तो कोई बात नहीं लेकिन अगर साबून बनता है तो दो बातें होंगी क्यों कि कोई भी तेल चल सकता है लेकिन सभी साबून नहीं चल सकते हैं।

विवेक: अबे तेरी यो दो-दो बातें कब खत्म होंगी ? बाल से लेकर पूँछ तक पहुँच गया पर खत्म नहीं हुआ। शायद खत्म भी

नहीं होगा क्यों कि पूँछ जमीन से नहीं टकरा पाएगी। एक काम कर, ये ले पाँच रुपए का नोट। शो तो खत्म हो गया।

भिखारो : बाबूजी, थोड़ी सी और बची है।

या तो लक्स साबुन के नाम से विख्यात हूँगा या किसी और से। लक्स हूँगा तो कोई बात नहीं लेकिन अगर दूसरा कोई हूँगा तो दोबलते होंगे।

या तो खरीद लिया जाता हूँ या नहीं खरीदा जाऊँगा। अगर नहीं खरीदा जाता हूँ तो कोई बात नहीं लेकिन अगर खरीद लिया जाता हूँ तो दोबलते होंगे।

याने इस्तमाल किया जाऊँगा या नहीं किया जाऊँगा। अगर नहीं इस्तमाल किया जाता हूँ तो कोई बात नहीं लेकिन अगर इस्तमाल किया जाता हूँ तो दो बलते होंगे।

या तो इस्तमाल से लॉग खुश होंगे या तो नहीं खुश होकर नाली में फेक . . . .

चिक्केक : (मैंने उसका मुँह पकड़ लिया) अब कुछ मत कहना ले सी का नोट। मुझे नोट आ रही है।

नोट थमाकर घर की ओर निकल बढ़ा। गिरता-पलटता चलते हुए लोगों से कहता रहा कि "चाहे भिकारी को पैसा दोगे न दो लेकिन उससे बात न करना नहीं तो काम-काम नहीं रह सकेगा। उसकी बोली का दाम हो जाएगा। ●

गुरु की महिमा

गुरु गोविन्द दोनों छडे काके लागू पाप
बलिहारी गुरु अपने जिन गोविन्द दियो बताप ॥

— कबीर

सद्गुरु न्यान पिराम जोग के।
बिबुध वैद भवभीम रोग के।

— तुलसी

पायो जो मैं ने राम रतन धन पायो।
वस्तु अमोलक दी मेरे सतगुर किरपा कर अपनायो।

— मीरा

'गुरु सुआ जहि पंथ दिखवा,
बिन गुरु जगत को निर्गुन पावा।'

— जायसी

राष्ट्रभाषा हिन्दी के बारे में महान पुरुषों, व्यक्तियों के विचार

संग्रहकर्ता : अर्जुन मेनोन

'राष्ट्र के एकीकरण के लिए सर्वमान्य भाषा से अधिक बलशाली कोई तत्व नहीं, मेरे विचार से हिन्दी ही ऐसी भाषा है।'

— लोकमान्य बाल गंगाधर तिलक

'देश के सबसे बड़े भू भाग में बोली जाने वाली हिन्दी ही राष्ट्रभाषा पद की अधिकारिणी है।'

— नेताजी सुभाष चन्द्र बोस

'यदि हम भारत की राष्ट्रभाषा बनाना चाहते हैं, तो हिन्दी ही हमारी राष्ट्रभाषा हो सकती है।'

— महात्मा गाँधी

'जो जाति अपनी भाषा भुला देती है, वह दुनिया से समाप्त हो जाती है।'

— बादशाह खान अब्दुल गफर खान

'राष्ट्रभाषा किसी प्रांत या किसी व्यक्ति की सम्पत्ति नहीं है, इस पर सारे देश का अधिकार है।'

— लॉह पुरुष सरदार वल्लभभाई पटेल

'हिन्दी को गंगा नहीं, बल्की समुद्र बनाना होगा।'

— आचार्य विनोबा भावे

'हिन्दी उन सभी गुणों से अलंकृत है, जिससे वह विश्व की साहित्यिक भाषाओं की अगली श्रेणी में . . . . समासीन हो।'

— मैथिली शरण गुप्त

'मेरा दृढ़ मत है कि अंग्रेज़ी के प्रति लोगों का मनोवैज्ञानिक लगाव अब खत्म होना चाहिए। राष्ट्रभाषा के रूप में हिन्दी हमारे देश की एकता में सबसे अधिक सहायक सिद्ध होगी, इसमें दो राय नहीं,

हिन्दी एक जानदार भाषा है। वह जितनी बढ़ेगी, उतना लाभ होगा।'

— जवाहरलाल नेहरू

'भारतीय जनता के बीच काम करने के लिए हिन्दी ही एकमात्र साधन है।'

— लोक नायक जय प्रकाश नारायण

'जब तक अंग्रेज़ी नहीं जाती, हिन्दी अपना स्थान ग्रहण नहीं कर सकती।'

— यशपाल

'विदेशी भाषा अंग्रेज़ी द्वारा हम भारत के गाँवों से कोई संबंध नहीं जोड़ सकते। यह काम हिन्दी कर सकती है।'

— लोकसुंदरी शमन

'हिन्दी किसी के मिटाने से मिट नहीं सकती।'

— आचार्य चंद्रबलि पांडे

'हिन्दी में विश्व की संपर्क भाषा बनने की क्षमता है।'

— भगवान सिंह

'केन्द्र सरकार की राजभाषा हिन्दी है और इस भाषा में काम करना हम सब का संवैधानिक दायित्व है।'

आज अंग्रेज़ी सम्पर्क भाषा के रूप में महत्वपूर्ण भूमिका अदा कर रही है, किसी दिन यह कार्य हिन्दी करेगी तथा उसके लिए हमें पूर्ण ईमानदारी और परिश्रम से कार्य करना होगा।

— एम. सी. छागला

पहली बार जब मैं केरल आया

(यात्रा वर्णन)

राघव पचौरी

मैंने जब सैनिक स्कूल की परीक्षा दी तब मुझे पूर्ण विश्वास था कि मेरा एडमिशन हो जायेगा। लेकिन भाग्य ने मेरा साथ नहीं दिया क्योंकि मैं इन्टरव्यू में बहुत कम नम्बर पाया था। तभी अचानक मेरे पापाजी के पास एक पत्र आया जिसमें लिखा था कि मेरा एडमिशन सैनिक स्कूल कपकूट्टम में हो रहा है। यह सुनते ही मेरे मनमें हजारों सवाल उठते लगे - केरल कहाँ है? वहाँ के लोगों का बोलने का ढंग कैसा होगा? मैं उनके साथ कैसे रह सकूँगा? लेकिन जब सब ने मुझे बताया कि वहाँ नारियल होते हैं तथा वहाँ का मौसम बहुत अच्छा है तब मैं यहाँ आने को तैयार हो गया।

मेरी तैयारियाँ होने लगी। आखिर, वह दिन आ ही गया जब मुझे घर से चलना था। 4 अगस्त 1993 को हम आगरा छावनी से केरला एक्सप्रेस में चढ़े। यह मेरी ज़िन्दगी की पहली तीन दिन की रेल यात्रा थी। मैं ट्रेन में बैठा या मगर सिर्फ 2 या 3 घंटों के लिए। जब ट्रेन चली तब मेरे दिल की धड़कने बढ़ने लगी क्योंकि मैं अपने

सभी परिवारजनों को छोड़कर बहुत दूर जा रहा था तथा यह भी सोच रहा था कि पता नहीं फिर कब मिलूँगा उन सभी से। रात को खाना खाने के बाद हम सोने की कोशिश करने लगे क्योंकि हम पहली बार ट्रेन में सो रहे थे। जैसे-जैसे नींद आयी। सुबह उठकर पता चला कि ट्रेन महाराष्ट्र में चल रही है तथा थोड़ी देर में आन्ध्रप्रदेश आनेवाला है। हाथ-मुँह धोने के बाद मैं खिड़की के पास बैठ गया। वहाँ से बाहर का दृश्य बहुत सुन्दर लग रहा था - कभी पहाड़ आते, कभी नदी तो कभी गाँव। थोड़ी देर बाद गाड़ी एक स्टेशन पर रुकी। वहाँ मैंने देखा कि सभी आदमी लूंगी पहने हैं तथा वहाँ के लोग तेलगू बोल रहे हैं। मुझे तो कुछ भी समझ में नहीं आ रहा था। यह सब मुझे बहुत अजीब लग रहा था क्योंकि मैं ऐसा दृश्य पहली बार देख रहा था। बड़ी मुश्किल से दूसरा दिन बीता।

तीसरे दिन गाड़ी केरल में चल रही थी। केरल का दृश्य देखते ही मेरी आँखें खुली की खुली रह गयीं क्योंकि ऐसा दृश्य मैंने पहली बार देखा था - चारों तरफ हरियाली, नारियल के पेड़ तथा केले के पेड़ इस दृश्य की शोभा बढ़ा रहे थे। मैं सोच रहा था कि कब गाड़ी त्रिवेन्द्रम पहुँचे। लगभग 5 बजे त्रिवेन्द्रम स्टेशन आया। हमें कुछ मालूम नहीं था कि कहाँ बस अड्डा है तथा कि धर जाना है। हमें सिर्फ मालूम था कि सैनिक स्कूल कपकूट्टम जाना है। ट्रेन में एक आदमी ने पापाजी को बता दिया था कि बस कहाँ से मिलेगी तथा क्या उनसे कहना है। पापाजी को बहुत परेशानी उठानी पड़ी। लगभग आधा घण्टे में हम बस मिली। हम बस से वेदटरोड़ तक आये तथा वहाँ से एक कार में स्कूल तक आये। जब तक हम स्कूल पहुँचे रात हो चुकी थी सभी लड़के पढ़ रहे थे। पापाजी मुझे बल्लाथोल हाऊस में छोड़कर चले गये। दूसरी दिन जब पापाजी आये तो उन्हें बल्लाथोल हाऊस नहीं मिल रहा था। अचानक मैं भी उधर ही आ रहा था कि पापाजी मुझे मिल गये। मेरा उसी दिन एडमिशन कराने के बाद पापाजी चले गये। मुझे यहाँ घुटन सी महसूस हो रही थी। लेकिन थोड़े दिन बाद मैं लड़कों में घुल-मिल गया। दोस्तों, अब मेरा यहाँ से जाने का मन ही नहीं करता।

मित्रों धूमने से हमें ज्ञान प्राप्त होता है तथा हम जगह-जगह के रहनेवालों को ज़िन्दगी के बारे में जान सकते हैं इसलिए अगर आपको कभी कहीं धूमने का अवसर प्राप्त हो तो उसे मत खोना क्योंकि वह अवसर शायद आपकी ज़िन्दगी में दुबारा न आए। ●

आतंकवाद

- श्रवणकुमार जायसवाल -

आतंक मचा दो इस दुनिया में
कहते हैं आतंकी भाई
हम क्यों आतंक मचायेंगे
हम तो हिन्दु, मुस्लिम, सिख, ईसाई!
और कहा है इकबाल साहब ने
हम हैं सारे भाई - भाई।

इस जगहों की करके रक्षा
फूल छुशहाली के खिलायेंगे हम
अगर आतंक का अन्त हुआ न, इस जग में
पुनर्जन्म लेकर आयेगें हम।

आतंकवादियों को यदि प्रेम की भाषा से ना समझ पाए तो उन्हें मिटाने के लिए गोली बारूद भी अपनायेंगे हम हो कुछ भी आतंकवाद को मिटायेंगे हम।

सैनिक स्कूल का जीवन

विनेश वेणुगोपाल

अहा ! सैनिक स्कूल का जीवन भी क्या जीवन है !
आनंद भरा, उत्साह भरा,
है सबमें हरवक्त नया जोश भरा ।
सब करते हैं प्यार यहाँ,
नफरत का न नामो निशाँ यहाँ ।

सब समय पर डटे हुए,
अपने काम में जुटे हुए,
'खेल-खेल में सीखेंगे हम',
यही है अपना बोध वाक्य ।

कदम-कदम पर आगे टेस्ट,
पहले काम बाद रेस्ट ।
मासिक टेस्ट और मिड टर्म टेस्ट,
पो. टो. टेस्ट और ड्रिल टेस्ट ।
दाएँ देखो, बाएँ देखो,
नीचे देखो, ऊपर देखो
सामने देखो, पीछे देखो,
जहाँ भी देखो वहाँ है टेस्ट ।

टेस्ट सभी हैं करना पास,
नहीं तो रेस्ट्रिक्शन मिलेगा खास

कभी न हम खाली रहते
काम में हम जुटे ही रहते
छाली दिमाग है शैतान का घर,
काम करते हम हरवक्त कमर कसकर ।

हर वक्त यहाँ गो गो गो,
धीरे धीरे नो नो नो ।

फिर भागे सब मैदान की ओर,
हल्ला-गुल्ला, करते शोर;
क्रिकेट, टेनिस सब खेलने लगे,
नहा-धोकर फिर पढ़ने लगे,
वापिस आओ, खाना खाओ,
रोल कॉल के बाद सब सो जाओ ।

माँ बाप को है हम पर नाज़,
हमको है सैनिक-स्कूल पर नाज़,
है देश को तो हम पर नाज़;
हमारी है एक ही आवाज़ -
वन्दे मातरम् . . . . . वन्दे मातरम् ।

स्कूल से निकले मेस में आए,
खाना खाया, फिर सो जाएँ ।
हॉबी है सब पूरा करते,
चाय पीकर शाम पेट हैं भरते ।

ज्ञान, अनुशासन, सहयोग, द्वारा,
जीवन लगता सबको प्यारा ।
सात वर्ष के सैनिक छात्र,
अफसर बनने होते पात्र ।
पाते हम एन. डी. ए. में प्रवेश,
सुरक्षित रखने अपना देश ।

वीर सिपाही

(मरणोपरान्त अशोक चक्र से सम्मानित इस स्कूल के वीर छात्र
कर्नल एन. जे. नायर को श्रद्धांजलि)

अजित जोसफ

जयन उसका नाम था ।
त्याग-बलिदान उसका काम था ।
सिपाही अजब था ।
मराठा लाइट का अफसर था ।

था बंदूक उसका खिलौना ।
लड़ाई उसका खेल था ।
सिपाही निडर था ।
देश पर उसको नाज़ था ।

भारत उसकी माँ थी ।
सेवा उसका काम था ।
सिपाही साहसी था ।
देश प्रेम उसका ईमान था ।

कीर्ति चक्र को पहले पाकर
साहस की एक झलक दिखाकर
शहीद हुआ वो देश के ऊपर
अमर हुआ, अशोक चक्र पाकर

था वो कर्नल एन. जे. नायर
शिवाजी हाउस का नायक था वो
रखा पुत्र का 'शिवाजी' नाम
केरल पुत्र को शत-शत प्रणाम

मैं फूल हूँ जिसे ओ मालो भूले जाते हो ।
रक्षा तो करते नहीं केवल तोड़ते जाते हो ॥
पीधो को देखते हो पर हमें मुझाँने देते हो ।
जैसे हम कुछ भी नहीं, और हमें मरने देते हो ॥

काँटो से घिरे होकर भी
सदा हम हैसते रहते हैं ।
दुःख को सहते रहते हैं; फिर भी
हैसमुख ही रहते हैं ॥

मेरी खूबसूरती देखकर
सारा जग चकरा जाता है,
हम कितने हैं महान तो देखो
देवों के गले में सजाया जाता है ॥

मेरी ऐसी सुगन्ध तो देखो
सारा जग महक जाता है ।
मेरा रस चूसने के लिए तो
मधुकरों का मन भी चहक जाता है ॥

वर्षा के ऋतु में तो प्यारे
मेरा स्वरूप पूरे जगह को भ्रता,
मेरी माला जगदीश भी पहनते
जिनका गुण यह संसार है गाता ॥

मुश्किलों में मुस्काना सीखो
कठिनाई में हैसना सीखो ।
मुझ फूल से हे मनुज
हैसना और हैसाना सीखो ॥

फूल

विवेक कुमार पाण्डेय

गुलाब गुलाबी कोमल प्यारा
हैसता है कांटों में न्यारा ;
देता दुनियों को यह सीख
जीयो दुःख में उठा कर शीश ।

काँटों से घिरा हो कर भी
आँसु का कतरा न गिराता
खुशी-शुशी चूमता है
काँटों को चुभन दुःखदायी ।

रंग-बिरंगे इसके भाई
बाग की शोभा खूब बढ़ायें ।
इसकी शिक्षा प्राप्त कर तुम भी
दुःख में भी हैसो और ग़ाओ ।

मेरे कुछ शेर

(हिप्पी न्यू ईयर के अवसर पर)

प्रेम प्रकाश शर्मा

नये वर्ष की नयी कहानी
कुछ न दे सका उपहार ।
गम के आँसु दे रहा हूँ
इसे कर लेना स्वीकार ॥

जी के रस को कहते हैं बीयर,
हेल्लो भाई डोमर, हेप्पी न्यू ईयर ।

पायल की झन्कार रसते-रसते,
ग्रीटिंग करना स्वीकार हैस्ते-हैस्ते ।

सूरज निकलता है, पूरब की ओर से,
नया साल मुबारक हो हमारी ओर से ।

सभी यहीं करते जमा, मज़ा न लेता कोय ।
'योगी' यह उलटी अकल, शान्ति कहाँ से होय ॥

— योगी सातसई

शास्त्रों में अपनी प्रशंसा आप करने को
आत्मघात माना गया है ।

— महाभारत

लोरा काँटों से बचके चलते हैं ।
मैंने फूलों से जख्म खाए हैं ॥

— राही

सुखरू (कामयाब) होता है इन्हीं ठोकरे खाने के बाद ।
रंग लाती है हिना (मेहंदी) पत्थर पे घिस जाने के बाद ॥

दोस्ती में

प्रेम प्रकाश शर्मा

चाँदनी चाँद से होती है, सितारों से नहीं ।
मोहब्बत एक से होती है, हजारों से नहीं ॥

चम्मच में चम्मच, चम्मच में जीरा ।
तुम हो ऐसे, जैसे अंगूठों में हीरा ॥

चलती है गाड़ी, उड़ती है धूल ।
तेरी राहों में खिलते रहे फूल ॥

गुलशन है जबतक, गुल खिलते रहेंगे ।
जब तक है ज़िन्दगी, हम मिलते रहेंगे ॥

आम के बगीचे में कोपल करे पुकार ।
दोस्त तेरी याद में आ गया बुखार ॥

पलंग पर पड़ा कोट उठाऊँ कैसे ?
रूठा बैठा है दोस्त, मनाऊँ कैसे ?

हमने तुम्हारी याद में रो-रोकर घड़े भर दिये ।
तुम इतने बेवफा निकले कि गहाया और घल दिये ॥

क्या आप जानते हैं ?

संग्रहक : रणजित. आर

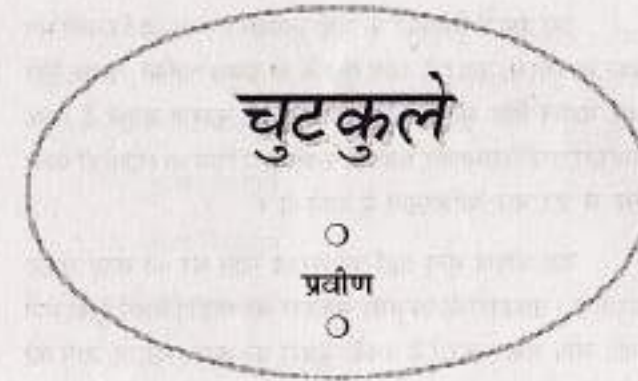
- कि दुनिया के 35 देशों में संस्कृत भाषा को पढ़ाया जा रहा है।
- कि संसार के 110 वैज्ञानिक संशोधन केन्द्रों में संस्कृत भाषा-शास्त्र के बारे में संशोधन हो रहा है।
- कि हमारे देश में 70 लाख लोग संस्कृत का पठन-पाठन कर रहे हैं।
- कि संगणक तंत्रों द्वारा संस्कृत का अध्ययन किया जा रहा है क्योंकि संगणक शास्त्र में इस भाषा से कई संभावनाएँ हैं।

भारत में मातृभाषा के रूप में बोलने वालों को प्रतिशत

संग्रहक: एम. सतीश

1. हिन्दी	40 %	9. मलयालम	3.85 %
2. तेलुगु	08.55 %	10. उड़िया	3.56 %
3. बांग्ला	7.70 %	11. पंजाबी	2.99 %
4. मराठी	7.56 %	12. असमिया	1.54 %
5. तमिल	7.00 %	13. कश्मीरी	0.43 %
6. उर्दू	5.30 %	14. सिन्धी	.30 %
7. गुजराती	4.42 %	15. संस्कृत	.005 %
8. कन्नड	4.00 %	16. अन्य भाषाएँ	2.79 %

हमारे लक्ष्य का प्रति

एक बार एक आदमी काम की तलाश में एक दफ्तर में जाता है। वह चपरासी से पूछता है, "साहब कहाँ पर हैं?" चपरासी बोलता है, "साहब कारखाने गये हैं।" फिर वह आदमी बोलता है, "अच्छा, तो आजकल लोग कारखाने लगे हैं।"

एक दिन कक्षा में अध्यापक बोलते हैं, "कल निरीक्षण के लिए कुछ लोग हमारी पाठशाला में आ रहे हैं, इसलिए कल सभी बच्चे अच्छे कपड़े पहनकर आएँगे।"

(अगले दिन)

एक लड़का जिसका नाम ताज महल है गन्दे कपड़े पहनकर जाता है। तब अध्यापक पूछते हैं, "ताजमहल तुम गन्दे कपड़े क्यों पहनकर आए हो? जल्दी से कहीं पर धिप जाओ।" तब निरीक्षक कक्षा में आते हैं। वे एक लड़के से पूछते हैं, "ताजमहल कहाँ हैं?" वह लड़का उत्तर देता है, "ताजमहल छिपा हुआ है।"

एक बार एक लड़का एक लड़की से बोलता है, "मैं तुम्हारे लिए कुछ भी कर सकता हूँ।" तब वह लड़की बोलती है, "तो तुम नदी में कूद जाओ।" वह लड़का बोलता है, "पहले तुम मुझे तैरना सिखा दो।"

राम : (श्याम से) यार, तुम्हारा घर कहाँ है ?

श्याम: हलवाई की दूकान के सामने।

राम: और हलवाई की दूकान कहाँ है ?

श्याम: मेरे घर के सामने।

राम: (आश्चर्य से) अच्छा तो दोनों कहाँ है ?

श्याम: (हँसते हुए) आगने-सामने।

(एक मालिक को बहुत तेज भूख लग रही थी)

मालिक: रामदीन, जल्दी कुछ करो मेरे पेट में चूहे कूद रहे हैं।

रामदीन: (बिल्ली देते हुए) लीजिए साहब सारे चूहे एक मिनट में चट कर जायेंगे।

आतंकवाद के शिकार, स्व. बेअंत सिंह

— जेम्स क्रूस —

जब हमारे हिन्दी अध्यापक जी ने मुझको परीक्षा के लिए आतंकवाद विषय पढ़ने को कहा तो मैंने सोचा क्यों नहीं इस बार स्कूल पत्रिका में इस आतंकवाद के ही एक शिकार के बारे में कुछ लिखूँ। तब मुझे याद आया कि कुछ ही महीने पहले हमारे एक महान नेता जिन्होंने पंजाब में आतंकवाद को बिलकुल समाप्त कर दिया था जिन्होंने ही आतंकवादी काँपते थे। उनकी हत्या हुई थी। वे थे पंजाब के पूर्व मुख्य मंत्री स्वर्गीय श्री बेअंत सिंह।

सिर पर पगड़ी, काला चश्मा, सफेद दाढ़ी, तगड़ा और चुस्त-भुस्त शरीर — इन सबको एक व्यक्ति में देखकर मैं घबरा गया था। फिर सोचने पर याद आया कि आतंकवादियों के लिए ऐसा एक व्यक्ति ही अच्छा होगा। और जैसा मैंने सोचा था वैसा ही निकला। उन्होंने आतंकवाद को खत्म कर दिया था। उनको और फुलॉस चोफ़ के. पी. एस. गिल को जोड़ी इस देश की महान जोड़ी थी। पर वह भयानक घटना अक्टूबर 31 को घटी। अपने प्रतिदिन कार्य को समाप्त करके वे शाम को आफिस से निकल रहे थे। समय 5.07 था। वे कार में घूस रहे थे कि उसमें रखा बम फट गया। इस के कारण 15 अन्य लोग तथा तीन ए. एस. जी. कम्पानडोस मारे गए। बम विस्फोट के साथ बेअंत सिंह भी मारे गए। इनका शरीर अन्य लोगों में मिलजुल गया। लेकिन उनका शरीर उनके हाथ में पहने इस्पात के बने कड़े

से जल्दी ही पहचान लिया गया।

इस बम के विस्फोट के पीछे ज्यादातर शक आतंकवादी संघ बबर खलसा के ऊपर है। इस संघ के दो प्रमुख व्यक्ति, वादवा सिंह और मेहाल सिंह सुद को इस विस्फोट का कारण बताते हैं। यह समाचार उन्होंने समाचार पत्रों को फेक्स द्वारा दिया था। दोनों ही बेअंत सिंह से डर कर पाकिस्तान में रहते थे।

यह भीषण मृत्यु वहाँ की सुरक्षा नीति पर भी संदेह प्रकट करती है। पत्रकारों के अनुसार सरकार की गाड़ी जिसमें मुख्य मंत्री आदि लोग सफर करते हैं उनके ड्राइवर्स को कार, घर ले जाने की अनुमति थी। घर से लौटने पर उन कारों की जाँच नहीं की जाती थी और इसी त्रुटि का लाभ उठा कर आतंकवादी सेक्रेटरिपट के ऑफिस में घुस आए थे।

उनकी मृत्यु से हमारा स्कूल भी शोक ग्रस्त हो गया। मुझे अच्छी तरह से मालूम है क्योंकि उस समय ओणम का त्योहार था। इस समाचार ने हमारे सब कार्यक्रम रोक दिये। आतंकवाद ने भारतमाता से एक महान धैर्यशाली पुत्र को छीन लिया। मैं आशा करता हूँ कि हमारे देश में और ऐसे नेता जन्म लेंगे ताकि हमारे देश में आतंकवाद ही न रहे।

स्वस्थ शरीर: सुखी जीवन

म. बा. घिटेकर

हमारे देश के प्राचीन ऋषि-मुनियों ने धर्म अर्ध काम मोक्ष को मानव जीवन का श्रेय माना है; और आरोग्य अर्थात् शरीर स्वास्थ्य को उसका मूल कारण।

धर्मार्थ काम मोक्षानाम् आरोग्यं मूल कारणम्। कविकुलगुरु कालीदास ने भी ठीक ही कहा है —

‘शरीरमाद्यं खलु धर्मसाधनम्।’

अर्थात् शरीर ही सब धर्मों — कर्तव्यों को निभाने का मुख्य साधन है। चरक संहिता में आचार्य ने अच्छे स्वास्थ्य के लिए नीचे लिखे कुछ नियम दिये हैं।

1. नातिसमयं जह्यात्
2. न नियमं भिन्ध्यात्
3. न मद्य-यूत-वेश्या प्रसंग रुचिः समयात्
4. नेन्द्रिय वरागतः स्यात्
5. न शोकमनुवसेत्।

किसी पाश्चात्य तज्ञ ने अच्छे स्वास्थ्य के लिए नीचे लिखे नियम दिये हैं।

1. तीन बार संतुलित भोजन करे।
2. निश्चिन्ता हलका व्यायाम करे।
3. सात घण्टे की नींद सोओ।
4. धूम्रपान तथा मद्यपान से दूर रहो।
5. अपने वजन को काबू में रखो।

श्रीकृष्ण ने भगवद्गीता में कहा है —

“युक्ताहार विहारस्य युक्तचेष्टस्य कर्मसु
युक्तास्वप्नावबोधस्य योगो भवति दुःखहा।”

अर्थात् अपने आहार-विहार आदि क्रियाओं में सन्तुलन रखो एक पुरानी कहावत के अनुसार — पहला सुख निरोगी कामा; दूसरा सुख घर में माना; तीसरा सुख पुत्र आशाकारी; चौथा — जोरू साथ और पैसा गाँठ।

अंग्रेजी की कहावत — Early to bed and early to rise is the way to be healthy, wealthy & wise.

सुबह को जल्दी उठना, रात को जल्दी सोना।

उम्रभर स्वस्थ और धनी बन के रहना ॥

इस्लाम के प्रवर्तक हजरत मोहम्मद ने भी पेट को समसा बीमारियों का घर बताया है। तथा उपवास अगलाह को सब बीमारियों का इलाज कहा है। उसी भोजन तथा अन्न को बढ़िया कहा है जिसे सब लोग मिलकर तथा बाँट कर खाते हैं। खान-पान कम तो पाप भी कम।

सब धर्मों में उपवास तथा कम खाने — पर जोर दिया गया है। हिन्दू चातुर्मास में एकबार भोजन करते हैं। पुण्यमास रमदान के महीने में रीजा रखते हैं — दिन में पानी क्या थूँक निगलता भी हराम कहलाता है। ईसाई भी ईसा के जन्म दिन के पहले तथा ईस्टर के बाद तक के 50 दिनों में हर शुक्रवार को दिन में एकबार भोजन या उपवास करते हैं।

उसका यह मतलब निकलता है कि जिसने जीभ यानी जिह्वा पर नियंत्रण पा लिया उसने जीवन की सफलता तथा स्वास्थ्य का गुर पा लिया। जीभ पर काबू दो तरह का होना चाहिए — अपनी वाणी — तथा अपना खान-पान। खान-पान के समय जीभ को सलाह न ले बल्कि पेट को लें।

जब हमें यह दुविधा हो जाती है कि क्या खाएँ और क्या न खाएँ — क्या करें और क्या ना करें — इस दुविधा से निपटने के लिए ..... उपनिषद में दो शब्द दिये हैं — श्रेयस तथा प्रेयस — फलभर

सोचकर हमें वही चुनना चाहिए जो श्रेयस्कर हो न कि केवल प्रिय तथा लुभावना ।

एक वाक्य में स्वास्थ्य का रहस्य यह है कि कोई भी क्रिया अस्वाभाविक रूप से न करे । प्रकृति के नियमों के खिलाफ न जाए। इसी बारे में किसी बुजुर्ग ने यों हिदायत दी है - जब तुम्हारे सामने यह सवाल आए कि क्या मुझे और खाना-पीना चाहिए तब उसका उत्तर हमेशा-नहीं-होना चाहिए । उसी प्रकार मल-मूत्र विसर्जन के लिए यह प्रश्न उठे कि जागा या नहीं तो उसका उत्तर होगा जाना । अर्थात् मलमूत्र विसर्जन को कभी न रोके तथा भूख से कम खार्ए ।

अंग्रेजी कहावत भी कहती है - We must eat to live and not live to eat.

स्वस्थ शरीर के लिए हमारी दिनचर्या कुछ इस प्रकार होनी चाहिए-

1. सूर्योदय से पूर्व बिस्तर छोड़ें - मूँड-हाथ धो कम-से-कम दो ग्लास पानी पीएँ । (ताँबे के बर्तन का पानी विशेष लाभकारी)
2. नियमित व्यायाम (किसी भी रूप में)
3. कम से कम छः घण्टों को नींद सोएँ ।
4. पेट साफ़ रखें । वरना न खार्ए ।
5. रोज़ थोड़ा समय आत्म-चिंतन, पठन-मनन-ध्यान के लिए रख लोडें ।
6. कम भोजन तथा सन्तुलित आहार रखें ।
7. नियमित स्नान-नहाते समय शरीर के सारे अंगों को मसाज करें ।

हिन्दी के प्रियतम लेखक श्री. कन्हैयालाल मिश्र 'प्रभाकर' के अनुसार धीरे धीरे जीने में अधिक आनंद है । बुढ़ापे में भी स्वास्थ्य का रहस्य अपने पाठकों पर खोलते हुए आप कहते हैं -

1. मैं सदा बड़ा वेला में नियमित रूप से जगता हूँ । स्नान, भोजन और भ्रमण आदि में नियमित रहता हूँ ।

2. मैं सदा आदमी रहता हूँ; भगवान कभी नहीं बनता । मैं मानता हूँ सब काम ठाकुरजी की इच्छा से हो रहा है । आया भी उनका गया भी उनका । सुख भी उनका दुख भी ।
3. मैं हमेशा बच्चों में खेलता हूँ । ये मुझे नया जीवन और फूर्ती देते हैं ।
4. मैं धीरे-धीरे जीने में विश्वास करता हूँ । धीरे-धीरे जीओ का अर्थ इतना ही है कि जीवन की शक्ति को संभालकर खर्च करो । शरीर को स्वस्थ और चुस्त रखो और उम्रभर सुख की बंसी बजाओ ।

मूँड जब लागे तब नहीं छूटे,
जाति-मान-धन सब कुछ लूटे ।
पागल कर मोहि करे खराब,
क्यों सखि ! साजन ? नहीं, शराब ॥

- भारतेन्दु हरिश्चन्द्र

★ ★ ★ ★ ★
वागधाँविव संपुक्ता वागर्थः प्रतिपत्तये ।
जगतः पितरी वन्दे पार्वती परमेश्वरी ।
- रघुवंश - प्रारम्भिक श्लोक

★ ★ ★ ★ ★
तुम्हारा क्या गया, जो तुम रोते हो ? तुम क्या लाये थे, जो तुमने खो दिया ? तुम ने क्या पैदा किया था, जो नाश हो गया ? न तुम कुछ लेकर आये, जो लिया, यहीं से लिया । जो दिया, इसी को दिया । खाली हाथ आए खाली हाथ चले । जो आज तुम्हारा है, कल किसी और का था, परसों किसी और का होगा । तुम इसे अपना समझकर मग्न हो रहे हो । बस यही प्रसन्नता तुम्हारे दुखों का कारण है ।

- गीता-सार

मेरा भारत महान

- प्रवीण बी. नायर -

जहाँ डाल डाल पर सोने की चिड़ियाँ करती हैं बसेरा ।
वो भारत देश है मेरा ॥

इन पंक्तियों के लेखक ने अपने मन में एक संपूर्ण, सशक्त, सम्पूज्य और साक्षर भारत का सपना देखा होगा । प्राचीन काल में हमारा भारत सोने की चिड़िया के नाम से जाना जाता था । हमारे देश में योद्धाओं की कोई कमी नहीं थी । अशोक, पौरस, अकबर, चंद्रगुप्त जैसे वीर पुत्रों को हमारी जननी जन्मदात्री भारतमाता ने पैदा किया था । बुद्ध, महावीर जैसे महात्माओं की चर्चा पूरे विश्व में है - हमारा भारत प्राचीन काल में एशियाई समूह में सबसे ताकतवर और महान देश माना जाता था । चोरी मझारी जैसे शब्द किसी ने सुने तक नहीं थे ।

आज हमारे भारत में मजहब सबसे जहरीली चीज़ बन गई है । इसी के उपयोग से अंग्रेजों ने हमारे ऊपर कब्जा किया । उन्होंने हिन्दुओं और मुसलमानों के बीच एक दीवार खड़ी कर दी । दोनों भाई एक दूसरे के खून के प्यासे हो गए । अंग्रेजों ने इसका भरपूर फायदा उठाया । दो सौ साल तक उन्होंने हम पर राज किया । तब हमारी जननी ने एक निहत्थे योद्धा को जन्म दिया । उस महापुरुष का नाम था मोहनदास करमचंद गाँधी । उन्होंने अंग्रेजों की तोपों और बंदूकों का जवाब अहिंसा और सच्चाई से दिया । आखिर में उन्होंने मजहब की दीवार को फाँद डाला । आखिर कब तक अधर्म धर्म के सामने टिक सकता है ? अंग्रेजों को भारत छोड़ना पडा । 15 अगस्त 1947 का दिन भारत के इतिहास में स्वर्ण अक्षरों से लिखा जाएगा । भारत को आज़ादी मिली । हमारी जननी ने खुशी के आँसू बहाए ।

भारत में फिर से हरियाली और प्रेम और भाइचारे की हवा बहने लगी । लेकिन दूभाँयवश जब भारत आज़ादी का जश्न मना

रहा था तो उधर उसने अपने महापुरुष महात्मा गाँधी को खो दिया । उनकी हत्या की गई । कट्टरता ने फिर से अपना ज़हर भारत में घोल दिया ।

आज भारत फिर से विश्व के प्रमुख देशों में गिनाए जाने लगा है - हमारा देश कृषि उत्पादन में सबसे आगे है - हमारा देश विकासशील देशों में अग्रणी है । लेकिन कुछ पाने के लिए कुछ खोना पड़ेगा । हमारे नेता ऐसे के प्यासे हो गए हैं । पैसा ही उनका मकसद है । हमने जिनको सम्मान दिया वो सम्मान के काबिल नहीं थे । बोफर्स घोटाला ने कई नेताओं पर दाग लगा दिया है । आज भी हमारे नेता हवाला घोटाला में फँसे हैं । हमारी जनता को कुछ करना होगा वरना यह भारत अंधेरे में डूब जाएगा । मुझे आशा है कि हमारी जननी चुप नहीं बैठेगी । वो ज़रूर किसी महापुरुष के बनाने में जुरी हुई है । हमारी जननी ने हमें एक के बाद एक महापुरुषों को दिया है जिन्होंने हमें सच्चाई और उजाले का मार्ग दिखाया है । भगवान श्री कृष्ण ने भगवद्गीता में ठीक ही कहा है :

यदा यदा हि धर्मस्य, स्तानिर्भवति भारत ।

अभ्युत्थानम् अधर्मस्य, तदात्मानम् सृजाम्यहम् ॥

इसलिए हमें निराश होने की कोई ज़रूरत नहीं है । हमें हमारी संस्कृति पर पूरा विश्वास है - वह अटूट है - वह हमारा साथ नहीं छोड़ेगी । अन्त में यही कहूँगा कि मेरा भारत महान था, महान है और महान रहेगा ।

जय-हिन्द

With best Compliments from:

C. ANTHONY
CONTRACTOR
PALAYAM
THIRUVANANTHAPURAM

With best Compliments from:

K. MOHAN
CONTRACTOR
THAMPANOR
THIRUVANANTHAPURAM

With best Compliments from:

**UNION BANK
OF
INDIA**

KAZHAKOOTAM

सेन्दल बैंक
अॅक इंडिया

Central Bank
of India

Central Bank of India സെൻട്രൽ ബാങ്ക് ഓഫ് ഇന്ത്യ
A Govt. of India Undertaking

*Just step in and avail the following
facilities at any of its 3100 branches
spread all over India*

Invest in any of our multiple attractive Savings Schemes

Savings Account
Recurring Deposit

Fixed Deposit Schemes

Monthly Interest Deposit
Quarterly Interest Deposit
Cash Certificate
Money Multiplier Deposit
Centrals VIP
Centrals Vridhi Deposit
Khazana Deposit
Central's Stock Invert (Selected Branches)
NRE/FCNR/NRNPRDS

*Also avail of our following services tailored to meet
your requirements*

Central Card ★ Travellers Cheque ★ Gift Cheque
Merchant banking

With Best Compliments from

 420454
420913
420375

photo color prints

**ASWATHY
STUDIO & VIDEO**

NEAR C.R.P. CAMP
PALLIPURAM-695 316.

